

ATASKAITOS TURINYS:

1.	Santrauka	2
2.	Struktūrizuotas analizės pristatymas.....	3
2.1.	ES sutarties subsidiarumo normos visuomeninei veiklai apibrėžimas.....	3
2.2.	Subsidiarumo normos kaip NVO viešųjų paslaugų teikimo reguliavimo instrumento adaptacijos Lietuvos Respublikoje prielaidos.....	3
2.3.	NVO viešųjų paslaugų teikimo taikant subsidiarumo normą LR teisinės bazės analizės sąvadas su išvadomis ir pasiūlymais.....	5
3.	Teisės aktų projektų preliminarus paketas	9
4.	Teisės aktų projektų preliminaraus paketo, nurodytų punkte 3, diskusinė adaptacija.....	45
4.1.	Užsakovo pateiktų pastabų, pasiūlymų ir atsiliepimų sąvadas.....	45
4.2.	Sąvado analizė.....	45
4.3.	Išvados ir pasiūlymai.....	62
5.	Teisės aktų projektų galutinis paketas.....	76
6.	Teisės aktų projektų paketo vertinimo aprašas.....	125
6.1.	Vertinimo metodika ir tvarka.....	125
6.2.	Vertinimo kriterijai.....	126
6.3.	Kriterijų taikymo procedūra.....	126
7.	Teisės aktų projektų paketo įgyvendinimo rekomendacijos.....	129
8.	Priedai.....	131- 582

SANTRAUKA

Teisės aktų projekto paketo „Gerinti nevyriausybinių organizacijų galimybes dalyvauti viešojoje politikoje taikant ES Sutarties subsidiarumo principą“ Ataskaita yra parengta pagal Lietuvos nacionalinės vartotojų federacijos techninės specifikacijos, parengtos sutinkamai su iš Europos Sąjungos struktūrinių fondų lėšų bendrai finansuojamo Projekto Nr. 10.1.2-ESFA-k-917-03-0014 „Pasiūlymų dėl LR NVO įsitraukimo į viešąją politiką gerinimo Lietuvos Respublikos centrinės valdžios sprendimų priėmėjams sukūrimas“ 2018 m. lapkričio 5 d. Sutarties Nr. 10.1.2-ESFA-K-917-03-0014 tarp ESFA ir Nacionalinės vartotojų konfederacijos (NVK) Priedo 1 išdėstymo nuostatas.

Ataskaitą sudaro 6 skyriai ir Priedų dalis. Pirmame skyriuje pateikiamas struktūrizuotos analizės pristatymas. Antrame skyriuje pateikiamas preliminarus teisės aktų projektų paketas. Trečiame skyriuje pateikiama antrojo skyriaus teisės aktų projektų diskusinė adaptacija pagal Užsakovo pastabas ir pasiūlymus. Ketvirtame skyriuje pateikiamas galutinis teisės aktų projektų paketas. Penktame skyriuje pateikiamas teisės aktų projektų vertinimo aprašas. Šeštame skyriuje pateikiamos teisės aktų projektų paketo įgyvendinimo rekomendacijos. Priedų dalyje pateikiami Ataskaitos techninė specifikacija, adaptacinių diskusijų protokolai, nagrinėtų teisės aktų 2020 m. gruodžio 31 d. galiojančios redakcijos.

Ataskaitos tekstinę dalį sudaro 130 psl. Priedų dalį sudaro 451 psl.

SUMMARY

The Report of the legislative package “Improving the Opportunities of Non-Governmental Organizations to Participate in Public Policy by Applying the Subsidiarity Principle of the EU Treaty” is prepared in accordance with the Technical specifications of the Lithuanian National Consumer Federation prepared in accordance with the Project’s 10.1.2-ESFA-k-917-03-0014 “Development of Proposals for Improving the Involvement of Lithuanian NGOs in Public Policy for Decision-Makers of the Central Government of the Republic of Lithuania” the provisions of the layout of Annex 1 of November 5, 2018 Contract No. 10.1.2-ESFA-K-917-03-0014 between ESFA and the National Consumer Confederation (NCU).

The Report consists of 6 chapters and parts of the Annexes. The first chapter presents a presentation of structured analysis. The second chapter presents a preliminary package of draft legislation. The third chapter presents the discussion adaptation of the draft legal acts of the second chapter according to the Customer's comments and suggestions. The fourth chapter presents the final package of legislative proposals. The fifth chapter provides a description of the evaluation of draft legislation. Chapter 6 provides recommendations for the implementation of the legislative package. The annexes contain the technical specification of the Report, the minutes of the adaptation discussions; the legal acts examined 31 December, 2020 current versions.

The text of the report consists of 130 pages. The appendix consists of 451 pages.

2. STRUKTŪRIZUOTAS ANALIZĖS PRISTATYMAS

2.1. ES Sutarties subsidiarumo normos visuomeninei veiklai apibrėžimas

Visuomeninės veiklos samprata ES Sutarties rėmuose gali būti aiškinama kaip pilietinių iniciatyvų, nesaistomų politinių ir verslo grupinių interesų, plėtotė visuomenės viešojo intereso tenkinimui. Nežiūrint į tai, kad ES Sutartyje šaliai-narei viešojo intereso tenkinime yra suteikiamos plačios individualumo laisvės, greta yra suformuluoti ir taikytini visuomeninės veiklos sampratos pamatiniai principai.

Nevyriausybinių organizacijų, apibrėžiamų kaip nevyriausybinių bendruomeninių žmonių susivienijimų atstovų, vaidmens svarba įgyvendinant keturis pamatinius Europos Sąjungos principus, nurodytus Europos Sąjungos Sutarties Preambulėje¹, - a) *administracinio ir teisės aktų leidybos teisėtumo*; b) *ekonominės laisvės (laisvas prekių, paslaugų, kapitalo ir asmenų judėjimas)*; c) *pagrindinių žmogaus teisių* ir d) *politinės teisės (skaidrumo ir subsidiarumo)* – geriausiai apibrėžiama politinių teisių principų pagrindu. Šiuo pagrindu ES teisėje skaidrumas suprantamas kaip laisvas, savalaikis ir išsamus **prieėjimas prie informacijos**, o subsidiarumas – valdžios įsipareigojimas palaikyti gyvybingas visuomenės **iniciatyvas „iš apačios“**.

2.2. Subsidiarumo normos kaip NVO viešųjų paslaugų teikimo reguliavimo instrumento adaptacijos Lietuvos Respublikoje prielaidos

Visuomeninės veiklos nevyriausybinių organizacijų (toliau tekste - ir kaip NVO) samprata Lietuvos Respublikos kontekste buvo nagrinėta Projekto „Nevyriausybines organizacijas (NVO) vienijančių asociacijų institucinis stiprinimas“ Ataskaitoje „Valstybinio ir vietos savivaldos sektorių viešojo valdymo ir paslaugų srities teisės aktų stebėseną ir analizę bei siūlymai centrinei ir vietos valdžiai“², parengtoje pagal 2017-08-31 Valstybės biudžeto lėšų naudojimo sutarties Nr. NOBP1-69, sudarytos tarp Socialinių paslaugų priežiūros departamento prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos bei Nacionalinės vartotojų konfederacijos, nuostatas. Atsižvelgiant į tai, kad aukščiau paminėta ataskaita buvo palankiai priimta tiek užsakovo Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos, tiek ir jos aptarimuose dalyvavusių NVO, ši Ataskaita buvo atliekama kaip aukščiau paminėto darbo vystomoji tąsa.

¹ http://www.univie.ac.at/ri/eur/20040401/LT_EU_Treaty_Vienna.pdf

² Ataskaita „Valstybinio ir vietos savivaldos sektorių viešojo valdymo ir paslaugų srities teisės aktų stebėseną ir analizę bei siūlymai centrinei ir vietos valdžiai“.

Ataskaitoje „Valstybinio ir vietos savivaldos sektorių viešojo valdymo ir paslaugų srities teisės aktų stebėseną ir analizę bei siūlymai centrinei ir vietos valdžiai“ buvo pabrėžta, kad *viešojo intereso sąvoka* šiuo metu neturi tikslaus apibrėžimo nei teisės aktuose, nei teisinėje doktrinoje, nors viešojo intereso gynimo galimybė yra numatyta daugelyje Lietuvos Respublikos teisės aktų. Pažymėtina, kad Lietuvos Respublikos teisės aktuose *viešojo intereso sąvokos* įstatymų leidėjas ne tik nepaaiškina, bet ir nenurodo jokių objektyvių kriterijų arba norminių požymių, pagal kuriuos suinteresuoti subjektai galėtų vykdyti atitinkamas viešųjų paslaugų, patenkančių į viešojo intereso problematiką, veiklas.

Lietuvos Respublikos viešųjų paslaugų sampratos gairių apibrėžimui taikytinos LR Vyriausybės 2018 m. gegužės 6 d. nutarimo Nr. 495 dėl „Viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairių“ nuostatos, pateikiamos LR Vidaus reikalų ministerijos 2017 m. Viešojo sektoriaus ataskaitoje (toliau – VRM ataskaita)³.

VRM ataskaitoje viešųjų paslaugų subjektų nomenklatūra grupuojama pagal valstybės ir savivaldybių viešuosius sektorius kaip:

➤ *valstybės viešojo sektoriaus organizacijos:*

- valstybės biudžetinės įstaigos: Lietuvos Respublikos Prezidento kanceliarija, Seimui atskaitingos įstaigos, teismai, prokuratūros, ministerijos, Vyriausybės įstaigos ir Vyriausybei atskaitingos įstaigos, įstaigos prie ministerijų, kitos ministerijoms, teismams, Vyriausybės įstaigoms ir Vyriausybei atskaitingoms įstaigoms, taip pat įstaigoms prie ministerijų pavaldžios biudžetinės įstaigos;
- viešosios įstaigos, kurių savininkas ar dalininkas yra valstybė;
- valstybės įmonės, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina valstybės biudžetinės įstaigos;
- valstybės kontroliuojamos akcinės ir uždarnosios akcinės bendrovės;

➤ *savivaldybių viešojo sektoriaus organizacijos:*

- savivaldybių biudžetinės įstaigos;
- viešosios įstaigos, kurių savininkės ir dalininkės yra savivaldybės;
- savivaldybių įmonės;
- savivaldybių kontroliuojamos akcinės bendrovės ir uždarnosios akcinės bendrovės.

³ Žr. Priedas 1: LR Vidaus reikalų ministerijos „2017 METŲ VIEŠOJO SEKTORIAUS ATASKAITA“, www.vrm.lt

VRM ataskaitos pasiūlymuose valstybės viešajam sektoriui tobulinti nurodyta:

- Įgyvendinti/tęsti viešojo sektoriaus optimizavimo iniciatyvas, kuriomis mažinamas valstybės viešojo sektoriaus organizacijų ir jose dirbančių darbuotojų skaičius.
- Užtikrinti, kad priimami viešojo sektoriaus įstaigų sistemą įtakojančys sprendimai atitiktų Viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairėse, patvirtintose Vyriausybės 2018 m. gegužės 16 d. nutarimu Nr. 495, numatytas tobulinimo kryptis.

VRM ataskaitos pasiūlymuose vietos savivaldos viešajam sektoriui tobulinti nurodyta:

- Siekiant užbaigti neveikiančių savivaldybių viešojo sektoriaus organizacijų likvidavimo ar bankroto procedūras, imtis veiksmų mažinti neefektyviai veikiančių savivaldybių viešojo sektoriaus organizacijų skaičių.
- I viešųjų paslaugų teikimą aktyviau įtraukti ir/ar perduoti jų teikimą privataus sektoriaus subjektams, nevyriausybiniams organizacijoms, socialinio verslo partneriams ar vietos bendruomenėms.

2.3. NVO viešųjų paslaugų teikimo taikant subsidiarumo normą LR teisinės bazės analizės sąvadas su išvadomis ir pasiūlymais.

Lietuvos Respublikos teisinėje doktrinoje pripažįstama, kad viešasis interesas yra **kintantis** ir neįmanoma *a priori* numatyti visų situacijų, kada viešajam interesui gali atsirasti grėsmių⁴. Neapibrėžtumai iškyla jau pradėjus nagrinėti viešojo intereso subjektus ir objektą. Kai kurie teisės mokslo specialistai teigia, kad valstybės institucijos nėra viešojo intereso subjektai, jos yra tik viešojo intereso atstovai (agentai). Bet viešojo intereso agentais laikytinos ir NVO. Todėl daroma prielaida, kad viešojo intereso subjektai – tai visuomenė ir socialinės grupės.⁵

Šiuo metu Lietuvos Respublikos Energetikos, Energijos vartojimo efektyvumo didinimo, Elektros energetikos, Gamtinių dujų ir Šilumos ūkio įstatymuose nėra viešojo intereso NVO įsitraukimo į reguliuojamų paslaugų teikimą pagal ES sutarties subsidiarumo principą teisinių nuostatų. Energetikos įstatymo 2 straipsnyje, skirtame pagrindinių sąvokų apibrėžimui, nėra valstybės reguliuojamose veiklose taikytino subsidiarumo principo apibrėžimo. Ten pat, 5, 6 ir 8 straipsniuose, reglamentuojančiuose Vyriausybės ir jos įgaliotų institucijų, Energetikos ministerijos bei Tarybos funkcijas, nėra teisinių sąsajų nei su reguliuojamose veiklose taikytino subsidiarumo principu, nei tokio principo galimu įgyvendintoju – viešojo intereso nevyriausybine organizacija. Ten pat, nėra viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų kompetencijos energetikos sektoriuose

⁴ Krivka E. Viešojo intereso gynimas civiliniame procese. – V.: MRU Leidybos centras, 2009. - Iš internetinės prieigos <file:///D:/Atsisiuntimai/Downloads/1884254.pdf>

⁵ Ibid.

apibrėžimo. Energetikos įstatymo 6 straipsnio 22 punkto nuostatomis Energetikos ministerijai suteikta kompetencija *<nustatyti susitarimų dėl vartotojų švietimo ir konsultavimo sudarymo su energijos tiekėjais tvarką>*. Tokia įstatyminė nuostata nesuteikia galimybės į vartotojų švietimą ir konsultavimą subsidariai įsitraukti viešojo intereso nevyriausybiniams organizacijoms, kadangi toks įsitraukimas priklauso nuo vienašališko energijos tiekėjo požiūrio ir intereso. Šią įstatyminę nuostatą detalizuojančiuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. kovo 30 d. nutarimu Nr. 332 patvirtintame Energijos išteklių ir energijos efektyvaus vartojimo stebėsenos tvarkos apraše bei Lietuvos Respublikos Energetikos ministro 2017 m. rugpjūčio 25 d. įsakymu Nr. 1-221 patvirtintame Energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimų sudarymo tvarkos apraše nėra numatytos teisinės prielaidos viešojo intereso nevyriausybiniams organizacijoms įsitraukti į vartotojų švietimo ir konsultavimo paslaugų teikimą subsidiarumo principo pagrindais.

Energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymo 8 straipsnis, reglamentuojantis susitarimus dėl vartotojų švietimo ir konsultavimo, nenumato straipsnio nuostatų taikymo pagal subsidiarumo principą viešojo intereso nevyriausybiniams organizacijoms. Ten pat, 10 straipsnyje nustatytos vartotojų skatinimo nuostatos, nenurodo siekiamybės vartotojų įsijungimui į viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų veiklas, skirtas energijos vartojimo efektyvumo didinimui. Ten pat, 12 straipsnio nuostatos dėl asmenų atliktos įrenginio kaštų ir naudos analizės nenumato tokios analizės teikimo vartotojų interesus ginančių viešojo intereso nevyriausybiniams organizacijoms.

Elektros energetikos įstatymo 15 straipsnio 11 dalimi nustatyta, kad *<Asmenys, kurie verčiasi viena iš šio straipsnio 1 dalyje nurodytų licencijuojamos veiklos rūšių, neturi teisės įgalioti kitų asmenų verstis licencijoje nurodyta veikla>*, ir ten pat, 26 dalimi nustatyta, kad *<Asmenys, kurie verčiasi viena iš šio straipsnio 1 dalyje nurodyta veikla, neturi teisės įgalioti kitų asmenų verstis leidime nurodyta veikla arba perduoti jiems šią teisę pagal sutartį>*. Tokios teisinės nuostatos, siekiant paskatinti viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų įsitraukimą teikti reguliuojamas paslaugas pagal subsidiarumo principą, turėtų būti atitinkamai detalizuotos per poįstatyminių teisės aktų pakeitimus ir (ar) aukščiau išdėstytų 15 straipsnio 11 ir 26 dalių pakeitimus.

Elektros energetikos įstatymo 51 straipsnio 7 dalies 3 punktu nustatyta, kad *<tiekėjai sąskaitose privalo teikti vartotojų organizacijų ir asociacijų kontaktinę informaciją apie galimas energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones ir (ar) objektyvias energiją naudojamų įrangos technines specifikacijas>*. Ši įstatyminė nuostata suponuoja, kad tiekėjai savo nuožiūra ir sąlygomis pasirenka vartotojų organizacijas, teiktinas vartotojų žiniai kaip informacijos šaltinius apie galimas energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones. Tokia nuostata nėra sietina su

virtotojų ekonominė perspektyva, priskirtina virtotojų švietimo ir mokymų sričiai, nepakankamai formuoja visuomenės energijos taupymo ir energijos efektyvumo svarbos suvokimą, nedidina socialinio kapitalo, nepasitarnauja virtotojų energetinio skurdo mažinimui. Taip pat sudaro prielaidas korupcinėms rizikoms reguliuojamose rinkose.

Elektros energetikos įstatymo 60 straipsnio, nustatančio elektros energijos rinkos liberalizavimą, nuostatos neatspindi viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų pasitelkimą iš virtotojų pusės pagal subsidiarumo principą.

Gamtinių dujų įstatymo 15 straipsnio, nustatančio gamtinių dujų įmonių, virtotojų ir sistemos naudotojų santykius, nuostatos dėl virtotojų švietimo nenumato viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų įsitraukimo pagal subsidiarumo principą. Ten pat, 19 straipsnio nuostatose dėl techninių taisyklių, metodikų rengimo ir skelbimo nėra numatytos galimybės pasitelkti viešojo intereso nevyriausybines organizacijas. Ten pat, 57 straipsnyje, nustatančiame virtotojų apsaugos priemones, kaip galimas subjektas nėra numatytos viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų.

Energetikos sektorių kainodarą reglamentuojančiose įstatyminėse nuostatose taip pat nėra subsidiarumo principo taikymo prielaidų. Tokios subsidiarumo prielaidos neminimos Energetikos įstatymo 19 straipsnyje dėl energijos kainų, Elektros energetikos įstatymo 67 ir 69 straipsniuose dėl elektros energijos kainų, Gamtinių dujų įstatymo 9 straipsnyje dėl gamtinių dujų kainų, Šilumos ūkio įstatymo 32 ir 34 straipsniuose dėl šilumos ir karšto vandens kainų. Subsidiarumo principo taikymui Šilumos ūkio įstatymo 2 straipsnyje, nustatančiam pagrindines įstatymo sąvokas, nėra atitinkamų apibrėžimų.

Išvados ir pasiūlymai

1. Šiuo metu nevyriausybinių organizacijų įsitraukimui į viešųjų paslaugų teikimą pagal ES Sutarties subsidiarumo principą Lietuvos Respublikos teisinėje sistemoje nėra suformuluotų atitinkamų teisinių nuostatų.
2. Nevyriausybinių organizacijų viešosios politikos segmente – viešųjų paslaugų teikime – dalyvauja pagal valdžios (vyriausybės ir savivaldybinių) bei nevyriausybinių sektoriaus (įskaitant bendruomenes) partnerystės modelį. Šio modelio gyvybingumo užtikrinimui taikomi programiniai valdžios uždavymai biudžetinių sutarčių pagrindu.
3. Šiuo metu valdžios sektoriaus taikomos biudžetinių sutarčių pagrindu nevyriausybinių organizacijų gebėjimų stiprinimo priemonės vaidina reikšmingą vaidmenį plėtojant

nevyriausybinių organizacijų veiklas pilietinėse bendruomenėse. Tačiau jos turi apribojimus dėl sutarčių trumpalaikiškumo ir tam tikro biurokratinio formalizavimo, trukdančių nuosekliai plėtoti piliečių įsitraukimą į viešosios politikos dalyką.

4. Pagal tarptautinius socialinio kapitalo lygio rodiklius, apimančius ir piliečių pasitenkinimą viešąja politika, Lietuvos Respublika yra Europos valstybių reitingu rikiuotės paskutinėje vietoje. Pažymėtina. Kad pagal kasmetinius šio reitingo indeksų atnaujinimus Lietuvos padėtis neturi gerėjimo požymių, nes atotrūkis nuo mūsų europinių kaimynių tik didėja.
5. Siekiant paskatinti piliečių dalyvavimą viešojoje politikoje ir prisidėti prie socialinio kapitalo padidinimo yra siūlytina sudaryti prielaidas nevyriausybiniams organizacijoms, orientuotoms į viešojo intereso atstovavimą, įsitraukti į viešosios politikos sritį – viešąsias paslaugas reguliuojamose rinkose. Tokia priemonė turėtų kelti piliečių pasitikėjimą nevyriausybiniomis organizacijomis, o pastarosioms sudarytų prielaidas tinkamai bendradarbiauti su sprendimų priėmėjais.
6. Reguluojamose rinkose yra svarbus paslaugų gavėjų pasitenkinimas gaunamomis paslaugomis. Ypač tai aktualu energetikos sektoriuose, kur paslaugų teikimas (arba tiekimo pusė) ir paslaugų priėmimas (arba vartojimo pusė) tarpusavyje yra tampriai susijusios. Čia, atsižvelgiant į vartotojo ekonominę perspektyvą, labai svarbus yra vartotojų švietimo ir konsultavimo dalykas. Šiuo metu šios veiklos yra pilnai priskirtos paslaugų tiekėjams, kurie už jas gauna atlyginimą per reguliuojamas paslaugų kainas ir tarifus.
7. Siūloma sukurti subsidiarumo priemonę – konkurencinio vartotojų švietimo ir konsultavimo paslaugą, kurios apmokėjimui taikoma reguliuojamų kainų dedamoji. Tuo pačiu sudaryti vartotojams galimybę pasirinkti tokios paslaugos teikėją: reguliuojamos rinkos paslaugos teikėją ir (ar) viešojo intereso nevyriausybinių organizaciją. Tokios konkurencinės aplinkos sudarymo priemonė, mūsų nuomone, turėtų sudaryti prielaidas ne tik pačio švietimo ir konsultavimo kokybės pagerinimui, bet per nevyriausybines organizacijas piliečiams įsitraukti į viešosios politikos dalyką (pradžioje – per jos vieną sektorių – energetiką).
8. Tam, kad nevyriausybinių organizacijų, įsitarukiančių į reguliuojamų rinkų paslaugų teikimą, netaptų galimų manipuliacijų objektu, teisinėje sistemoje turi būti numatyta priemonė, nustatanti nevyriausybinių organizacijų kompetenciją bei skaidrumą, kuria galėtų pasitarnauti Vyriausybės patvirtinama atitinkama tvarka.

3. TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ PRELIMINARUS PAKETAS

Atsižvelgiant į Užsakovo ekspertų pateiktus pasiūlymus⁶ dėl preliminarus Paketo 2 struktūros, kuriame viešąjį administravimą siūlytina traktuoti kaip viešosios politikos ciklo sudedamąją dalį, priskirtiną ES Sutarties skaidrumo normai, ir į tai, kad šios Ataskaitos dalykui tikslinga pagrindinį dėmesį skirti reguliuojamų viešųjų paslaugų subsidiarumo nuostatai, žemiau teikiamas teisės aktų projektų preliminarus paketas yra pristatomas kaip reguliuojamų viešųjų paslaugų teisės aktų projektų kompleksas.

Įstatyminio lygmens teisės aktų projektai

Projektas

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. IX-884 2, 5, 6, 8, 19, 26, 37 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 13² STRAIPSNIU ĮSTATYMO,

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGIJOS VARTOJIMO EFEKTYVUMO DIDINIMO ĮSTATYMO NR. XII-2702 8, 10, 12, 23 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO,

LIETUVOS RESPUBLIKOS ELEKTROS ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. VIII-1881 9, 10, 12, 15, 16, 17, 51, 60, 67, 69 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 74¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO

LIETUVOS RESPUBLIKOS GAMTINIŲ DUJŲ ĮSTATYMO 9, 15, 19, 57 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO

IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠILUMOS ŪKIO ĮSTATYMO NR. IX-1565 2, 32 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO

PROJEKTŲ AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Projekto rengimą paskatinusios priežastys, projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo Nr. IX-884 2, 5, 6, 8, 19, 26, 37 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 13² straipsniu įstatymo, Lietuvos Respublikos energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymo Nr. XII-2702 8, 10, 12, 23 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 2, 9, 10, 12, 15, 17, 51, 60, 67, 69, 74 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 74¹ straipsniu įstatymo, Lietuvos Respublikos gamtinių

⁶ Žr. Priedas 2

dujų įstatymo 9, 15, 19, 57 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. VIII-1973 ir Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo Nr. IX-1565 2, 32 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto rengimą paskatino šios priežastys:

1.1. Įgyvendinant Valstybės pažangos strategiją „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, patvirtintą Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimu Nr. XI-2015 „Dėl Valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ patvirtinimo“ LR Vyriausybė 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 patvirtintame 2021–2030 metų nacionaliniame pažangos plane (toliau – Planas) konstatuojama, kad įgyvendinant Europos Komisijos komunikate „Europos žaliasis kursas“ siūlomas iniciatyvas, skirtas visiems ūkio sektoriams transformuoti siekiant ES ekonomikos neutralumo klimatui tikslo iki 2050 metų yra nacionalinių, savivaldybių ir vietos lygmenimis sprendtinų opių problemų. Jų sprendimui trukdo neracionalus vartotojų elgesys energijos efektyvumo srityje ir nesuformuotas bendras visuomenės energijos taupymo ir energijos efektyvumo svarbos suvokimas.

1.2. Plane vienu iš strateginių tikslų nurodomas poreikis didinti gyventojų socialinę gerovę ir įtrauktį. Šiuo strateginiu tikslu taip pat siekiama stiprinti socialinį kapitalą – socialinius ryšius, tinklus, tarpusavio pasitikėjimą ir pasitikėjimą institucijomis, aktyvumą ir pilietinį dalyvavimą, kuris laikomas viena svarbiausių sąlygų kurti gyventojų socialinę ir ekonominę gerovę. Socialinis kapitalas Lietuvoje, remiantis tarptautiniais vertinimais, yra išskirtinai menkas. Pagal pasaulio konkurencingumo indekso socialinio kapitalo vertinimą Lietuva 2019 m. užėmė 89 vietą iš 141, o pagal „Legatum“ klestėjimo indeksą – 141 vietą iš 167 pasaulyje ir paskutinę vietą Europoje. Dėl strateginių tikslų įgyvendinimo Plane nurodoma, kad aplinkos ir klimato kaitos iššūkiai, ekonomikos, vartojimo modelių ir gyvenimo būdo perorientavimas į žiedinę ekonomiką turės didelių socialinių pasekmių, darys poveikį gyventojų užimtumui ir skirtingų socialinių grupių gerovei. Todėl būtina mažinti energetinį skurdą, kuris Lietuvoje yra didelis dėl gana brangių energijos išteklių, neefektyvaus energijos vartojimo, santykinai žemesnio nei Vakaruose gyventojų pajamų lygio. Nurodoma siekiamybė spręsti socialiai pažeidžiamų ir atskirtų patiriančių gyventojų energetinio skurdo problemą, taip pat mažinti visiems gyventojams tenkančią energijos išlaidų našta. Plane nurodoka, kad iškeltiems uždaviniams įgyvendinti reikės sisteminių, integruotų socialinės, energetikos, aplinkos politikos sričių sprendimų, skatinti atsakingą verslą, didinti įmonių atsakomybę už jų veiklos poveikį aplinkai ir visuomenei.

1.3. Viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairėse, patvirtintose LR Vyriausybės 2018 m. gegužės 16 d. nutarimu Nr. 495 (toliau – Gairės), numatytose tobulinimo kryptyse nurodyta: Į viešųjų paslaugų teikimą aktyviau įtraukti ir/ar perduoti jų teikimą privataus sektoriaus subjektams, nevyriausybiniams organizacijoms, socialinio verslo partneriams ar vietos bendruomenėms. Gairėse viešųjų paslaugų subjektų nomenklatūra grupuojama pagal valstybės ir savivaldybių viešuosius

sektorius kaip: valstybės kontroliuojamos akcinės ir uždarnosios akcinės bendrovės viešosios įstaigos, kurių savininkas ar dalininkas yra valstybė; valstybės įmonės, kurių savininko teises ir pareigas įgyvendina valstybės biudžetinės įstaigos; savivaldybių biudžetinės įstaigos; viešosios įstaigos, kurių savininkės ir dalininkės yra savivaldybės; savivaldybių įmonės; savivaldybių kontroliuojamos akcinės bendrovės ir uždarnosios akcinės bendrovės.

1.4. Sutinkamai su ESFA finansuojamo projekto NVO sektoriaus įsitraukimo į viešojo sektoriaus paslaugas pagal subsidiarumo principą 2019 m. atliktas asociacijos Nacionalinė vartotojų konfederacija tyrimas⁷ parodė, kad dėl NVO įsitraukimo į viešųjų paslaugų teikimą pagal subsidiarumo principą aktualumo, net 73 proc., t.y. beveik trys ketvirtadaliai, valdžios sektoriaus respondentų vertina kaip svarbų arba labai svarbų. Dėl NVO įsitraukimo į viešųjų paslaugų teikimą už vartotojų ekonominės perspektyvos palankią raidą kaip svarbią ir labai svarbią pasisako 64 proc. valstybės sektoriaus respondentų.

1.5. Valdžios sektoriaus reguliuojamos viešosios paslaugos sudaro esminę tokių paslaugų vartotojų ekonominės perspektyvos dalį. Todėl yra aktualu pagal subsidiarumo principą suteikti galimybę įtraukti vartotojus atstovaujančias viešojo intereso NVO į tokių paslaugų būtiniams kaštams priskirtinų vartotojų švietimo, mokymų ir informavimo paslaugų teikimą konkurenciniais pagrindais. Toks viešojo intereso NVO įsitraukimas taip pat pasitarnautų opios klientų aptarnavimo kultūros problemos sprendimo, piliečių pasitenkinimo paslaugomis matavimų/stebėsenos trūkumo šalinimo, viešųjų paslaugų teikimo standartų kūrimo (atsižvelgiant į vartotojų ekonominę perspektyvą) plėtotei. LR Vidaus reikalų ministerijos atlikti tyrimai rodo, kad Lietuvos Respublikos NVO nėra linkusios vienyti ir atstovauti savo interesams valdžios ir verslo sektoriuose. Viena iš to priežasčių – siauroms interesų grupėms atstovaujančių NVO panaudojimo atvejai, iššaukiantys riziką korupcinių ryšių susidarymui. Todėl viešojo intereso (atitinkamai akredituotų) NVO įgalinimas įsitraukti į viešųjų paslaugų teikimą pagal ES sutarties subsidiarumo nuostatą taptų reikšmingu žingsniu didinant verslo konkurencingumą per orientaciją į vartotojų ekonominę perspektyvą.

1.6. Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytą, siūlomų teisės aktų projekto priėmimas leistų užpildyti trūkstantį visų pusių proaktyvių veiklų, skatinančių verslo ir valdžios sektorių bendradarbiavimą su viešojo intereso NVO, poreikį.

⁷ Žr. NVK tinklapyje: Lietuvos Respublikos viešųjų paslaugų rinkų tyrimas paslaugų gavėjo ekonominės perspektyvos požiūriu. – NVK ataskaita, Vilnius, 2019 m. birželis

Projekto tikslas: verslo bei vartotojų ekonominių perspektyvų darnos viešųjų paslaugų sektoriuose ir racionalaus vartotojų elgesio energijos efektyvumo srityse siekimas.

Projekto uždaviniai:

- sutinkamai su Europos Sąjungos Sutarties subsidiarumo principu inicijuoti viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų įsitraukimą į viešųjų paslaugų teikimą;
- sukurti priemones, leisiančias padidinti Lietuvos socialinio kapitalo pasaulinį reitingą pagal klestėjimo indekso rodiklį;
- sukurti priemones, įgalinančias mažinti vartotojų energetinį skurdą;
- pagerinti sąlygas valdžios, verslo ir nevyriausybinių sektorių bendradarbiavimui siekiant įmonių atsakomybės už jų poveikį aplinkai ir visuomenei;
- skatinti ir palaikyti visuomenės nepakantumą korupcijai.

2. Projekto iniciatoriai ir rengėjai

Projekto iniciatoriais pagal 2014-2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 10 prioriteto „Visuomenės poreikius atitinkantis ir pažangus viešasis valdymas“ įgyvendinimo priemonės Nr. 10.1.2-ESFA-K-917 priemonės „Visuomenės nepakantumo korupcijai didinimo ir dalyvavimo viešojo valdymo procesuose skatinimo iniciatyvos“ nuostatas yra Europos socialinio fondo agentūra ir asociacija Nacionalinė vartotojų konfederacija, sudariusios 2018 m. lapkričio 5 d. sutartį Nr. 10.1.2-ESFA-K-917-03-0014 „Pasiūlymų dėl LR NVO įsitraukimo į viešąją politiką gerinimo LR centrinės valdžios sprendimų priėmėjams sukūrimas“ (toliau – Sutartis). Pagal Sutarties nuostatas Sutarties Partneris asociacija Lietuvos nacionalinė vartotojų federacija 2019 m. birželio 12 d. su UAB „SENERGY group LT“ sudarė Paslaugų teikimo sutartį Nr. 2019/06-12 dėl Teisės aktų projektų paketo „Gerinti nevyriausybinių organizacijų galimybes dalyvauti viešojoje politikoje (įskaitant viešąsias paslaugas) taikant ES sutarties subsidiarumo principą“ parengimo (toliau – Projektai). Projektai buvo aptariamai ir tobulinami apvaliųjų stalų diskusijose su valdžios, verslo ir NVO sektorių atstovais.

Projekto atsakingas rengėjas – dr. Vygintas Sidzikauskas, nepriklausomas energetikos reguliavimo specialistas, C.E.M. - JAV energetikos inžinierių asociacijos atestuotas vadybininkas (tel. +370 677 35013, vodezao@gmail.com).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami teisės akto projektuose aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu Lietuvos Respublikos Energetikos, Energijos vartojimo efektyvumo didinimo, Elektros energetikos, Gamtinių dujų ir Šilumos ūkio įstatymuose nėra viešojo intereso NVO įsitraukimo į reguliuojamų paslaugų teikimą pagal ES sutarties subsidiarumo principą teisinių nuostatų. Energetikos įstatymo 2 straipsnyje, skirtame pagrindinių sąvokų apibrėžimui, nėra valstybės reguliuojamose veiklose taikytino subsidiarumo principo apibrėžimo. Ten pat, 5, 6 ir 8 straipsniuose, reglamentuojančiuose Vyriausybės ir jos įgaliotų institucijų, Energetikos ministerijos bei Tarybos funkcijas, nėra teisinių sąsajų nei su reguliuojamose veiklose taikytino subsidiarumo principu, nei tokio principo galimu įgyvendintoju – viešojo intereso nevyriausybine organizacija. Ten pat, nėra viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų kompetencijos energetikos sektoriuose apibrėžimo. Energetikos įstatymo 6 straipsnio 22 punkto nuostatomis Energetikos ministerijai suteikta kompetencija *<nustatyti susitarimų dėl vartotojų švietimo ir konsultavimo sudarymo su energijos tiekėjais tvarką>*. Tokia įstatyminė nuostata nesuteikia galimybės į vartotojų švietimą ir konsultavimą subsidariai įsitraukti viešojo intereso nevyriausybiniams organizacijoms, kadangi toks įsitraukimas priklauso nuo vienašališko energijos tiekėjo požiūrio ir intereso. Šią įstatyminę nuostatą detalizuojančiuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. kovo 30 d. nutarimu Nr. 332 patvirtintame Energijos išteklių ir energijos efektyvaus vartojimo stebėsenos tvarkos apraše bei Lietuvos Respublikos Energetikos ministro 2017 m. rugpjūčio 25 d. įsakymu Nr. 1-221 patvirtintame Energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimų sudarymo tvarkos apraše nėra numatytos teisinės prielaidos viešojo intereso nevyriausybiniams organizacijoms įsitraukti į vartotojų švietimo ir konsultavimo paslaugų teikimą subsidiarumo principo pagrindais.

Energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymo 8 straipsnis, reglamentuojantis susitarimus dėl vartotojų švietimo ir konsultavimo, nenumato straipsnio nuostatų taikymo pagal subsidiarumo principą viešojo intereso nevyriausybiniams organizacijoms. Ten pat, 10 straipsnyje nustatytos vartotojų skatinimo nuostatos, nenurodo siekiamybės vartotojų įsijungimui į viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų veiklas, skirtas energijos vartojimo efektyvumo didinimui. Ten pat, 12 straipsnio nuostatos dėl asmenų atliktos įrenginio kaštų ir naudos analizės nenumato tokios analizės teikimo vartotojų interesus ginančių viešojo intereso nevyriausybiniams organizacijoms.

Elektros energetikos įstatymo 15 straipsnio 11 dalimi nustatyta, kad *<Asmenys, kurie verčiasi viena iš šio straipsnio 1 dalyje nurodytų licencijuojamos veiklos rūšių, neturi teisės įgalioti kitų asmenų verstis licencijoje nurodyta veikla>*, ir ten pat, 26 dalimi nustatyta, kad *<Asmenys, kurie verčiasi viena iš šio straipsnio 1 dalyje nurodyta veikla, neturi teisės įgalioti kitų asmenų verstis leidime nurodyta veikla arba perduoti jiems šią teisę pagal sutartį>*. Tokios teisinės nuostatos,

siekiant paskatinti viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų įsitraukimą teikti reguliuojamas paslaugas pagal subsidiarumo principą, turėtų būti atitinkamai detalizuotos per poįstatyminių teisės aktų pakeitimus ir (ar) aukščiau išdėstytų 15 straipsnio 11 ir 26 dalių pakeitimus.

Elektros energetikos įstatymo 51 straipsnio 7 dalies 3 punktu nustatyta, kad *<tiekėjai sąskaitose privalo teikti vartotojų organizacijų ir asociacijų kontaktinę informaciją apie galimas energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones ir (ar) objektyvias energiją naudojamų įrangos technines specifikacijas>*. Ši įstatyminė nuostata suponuoja, kad tiekėjai savo nuožiūra ir sąlygomis pasirenka vartotojų organizacijas, teiktinas vartotojų žinias kaip informacijos šaltinius apie galimas energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones. Tokia nuostata nėra sietina su vartotojų ekonomine perspektyva, priskirtina vartotojų švietimo ir mokymų sričiai, nepakankamai formuoja visuomenės energijos taupymo ir energijos efektyvumo svarbos suvokimą, nedidina socialinio kapitalo, nepasitarnauja vartotojų energetinio skurdo mažinimui. Taip pat sudaro prielaidas korupcinėms rizikoms reguliuojamose rinkose.

Elektros energetikos įstatymo 60 straipsnio, nustatančio elektros energijos rinkos liberalizavimą, nuostatos neatspindi viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų pasitelkimą iš vartotojų pusės pagal subsidiarumo principą.

Gamtinių dujų įstatymo 15 straipsnio, nustatančio gamtinių dujų įmonių, vartotojų ir sistemos naudotojų santykius, nuostatos dėl vartotojų švietimo nenumato viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų įsitraukimo pagal subsidiarumo principą. Ten pat, 19 straipsnio nuostatose dėl techninių taisyklių, metodikų rengimo ir skelbimo nėra numatytos galimybės pasitelkti viešojo intereso nevyriausybines organizacijas. Ten pat, 57 straipsnyje, nustatančiame vartotojų apsaugos priemones, kaip galimas subjektas nėra numatytas viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų.

Energetikos sektorių kainodarą reglamentuojančiose įstatyminėse nuostatose taip pat nėra subsidiarumo principo taikymo prielaidų. Tokios subsidiarumo prielaidos neminimos Energetikos įstatymo 19 straipsnyje dėl energijos kainų, Elektros energetikos įstatymo 67 ir 69 straipsniuose dėl elektros energijos kainų, Gamtinių dujų įstatymo 9 straipsnyje dėl gamtinių dujų kainų, Šilumos ūkio įstatymo 32 ir 34 straipsniuose dėl šilumos ir karšto vandens kainų. Subsidiarumo principo taikymui Šilumos ūkio įstatymo 2 straipsnyje, nustatančiam pagrindines įstatymo sąvokas, nėra atitinkamų apibrėžimų.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos, kokie bus teigiami rezultatai

Dėl Energetikos įstatymo projekto siūloma:

- Pakeisti 2 straipsnį, nustatantį įstatymo pagrindines sąvokas, jį papildant punktu 26¹ tokia redakcija: <Reguliuojamos veiklos subsidiarumo principas – energetikos veikla, kuriai valstybės reguliuojamose kainose nustatomos konkurencinės kainų dedamosios, įgalinačios subsidiarumo pagrindais veikti viešojo intereso nevyriausybines organizacijas pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytą tvarką. >
- Pakeisti 5 straipsnio, nustatančio Vyriausybės kompetenciją, 2 dalį ją papildant 10¹ punktu tokia redakcija: <įgyvendinant subsidiarumo principą nustato viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų dalyvavimo energetikos veiklose tvarką.>
- Pakeisti 6 straipsnio, nustatančio Energetikos ministerijos kompetenciją, 22 punktą, jį išdėstant tokia redakcija: <nustato susitarimų dėl vartotojų švietimo ir konsultavimo sudarymo su energijos tiekėjais ir (ar) Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka viešojo intereso nevyriausybinėmis organizacijomis tvarką.>
- Pakeisti 8 straipsnio 11 dalį, nustatančią Tarybos atliekamas funkcijas, ją papildant 10¹ punktu tokia redakcija: <teikia Vyriausybei, Energetikos ministerijai, savivaldybėms pasiūlymus dėl subsidiarumo principo taikymo licencijuojamoje energetikos įmonių veikloje.>
- Pakeisti 19 straipsnį, nustatantį energijos kainodaros principus, papildant jį 2¹ dalimi tokia redakcija: <Taryba pagal šio straipsnio 2 dalies nuostatas nustato valstybės reguliuojamų kainų konkurencines dedamąsias subsidiarumo principo energetikos veiklose įgyvendinimui.>
- Pakeisti 26 straipsnio, reglamentuojančio konsultacijų ir bendradarbiavimo energetikos sektoriuose nuostatas, 3 dalį įtraukiant papildomą punktą tokia redakcija: < 9) sudaryti palankesnes sąlygas plėtoti subsidiarumo principą į energetikos veiklas įtraukiant viešojo intereso nevyriausybines organizacijas.>
- Pakeisti 37 straipsnį, nustatantį įstatymo įgyvendinimo tvarką, jį papildant 5 dalimi tokia redakcija: <5. Lietuvos Respublikos vyriausybė ir jos įgaliotos institucijos, Taryba, savivaldybės, įgyvendindamos šio įstatymo subsidiarumo principo nuostatas, atitinkamus teisės aktus parengia iki 2022 metų birželio 30 dienos.>
- Papildyti įstatymą 13² straipsniu tokia redakcija:
<13² straipsnis. Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų kompetencija.

Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų, atitinkančios Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo nuostatas, savanoriškai dalyvauja energetikos veiklose pagal Lietuvos Respublikos vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytą tvarką įgyvendinant Europos Sąjungos Sutarties subsidiarumo principą.>

Dėl Energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymo projekto siūloma:

- Pakeisti 8 straipsnio, nustatančio susitarimų dėl vartotojų švietimo ir konsultavimo nuostatas, 5 dalį išdėstant tokia redakcija: <Šio straipsnio nuostatos taip pat taikomos elektros ir dujų skirstomųjų tinklų operatoriams, teikiantiems garantinio tiekimo paslaugą, bei reguliuojamos veiklos subsidiarumo principo pagrindu veikiančioms viešojo intereso nevyriausybiniams organizacijoms.>
- Pakeisti 10 straipsnį, nustatantį vartotojų skatinimo nuostatas, jį papildant 3 punktu tokios redakcijos: <3) priemonės, skatinančios vartotojus burtis į viešojo intereso nevyriausybines organizacijas, siekiančias energijos vartojimo efektyvumo didinimo.>
- Pakeisti 12 straipsnio, nustatančio kaštų ir naudos analizės nuostatas, 3 dalį, ją išdėstant tokia redakcija: < 3. Asmuo atlikta įrenginio kaštų ir naudos analizę privalo pateikti Energetikos ministerijai bei Teisingumo ministerijai ir gauti pritarimą dėl jos atitikties Vyriausybės nustatytai tvarkai prieš pateikdamas prašymą jam išduoti statybą leidžiantį dokumentą. Teisingumo ministerija savo nustatyta tvarka analizę perduoda viešojo intereso nevyriausybiniams organizacijoms atsiliepimų pateikimui.>
- Pakeisti 23 straipsnio dėl įstatymo baigiamųjų nuostatų 4 dalį, ją išdėstant tokia redakcija: < 4. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir jos įgaliotos institucijos, Lietuvos Respublikos energetikos ministras, Lietuvos Respublikos Teisingumo ministras ir Taryba Valstybinę energetikos inspekciją prie Energetikos ministerijos iki šio įstatymo įsigaliojimo priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.>

Dėl Elektros energetikos įstatymo projekto siūloma:

- Pakeisti 9 straipsnio, nustatančio Tarybos funkcijas elektros energetikos sektoriuje, 4 dalies 8 punktą, jį išdėstant tokia redakcija: < 8) kad būtų užtikrintas efektyvus elektros energijos rinkos veikimas, viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų įsitraukimas į vartotojų švietimą bei konsultacijas dėl efektyvaus rinkos veikimo ir užkertamas kelias asmenims piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi rinkoje ar kitokiais veiksmais daryti neigiamą įtaką efektyviai konkurencijai tarp elektros energijos rinkos dalyvių;>.

- Pakeisti 10 straipsnio, nustatančio Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos funkcijas elektros energetikos sektoriuje, punktus 1 ir 3 atitinkamai išdėstant tokiomis redakcijomis: < 1) vykdo elektros energijos buitinių vartotojų ir juos atstovaujančių viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų teisių ir teisėtų interesų apsaugos valstybinę priežiūrą ir kontrolę;> ir < 3) nagrinėja buitinių vartotojų ir juos atstovaujančių viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų skundus dėl elektros energijos tiekėjų nesąžiningos komercinės veiklos;>.
- Pakeisti 12 straipsnį, apibrėžiantį elektros energetikos sektoriaus sandarą, jį išdėstant tokia redakcija: < Elektros energetikos sektorių sudaro elektros energijos vartotojai, juos atstovaujančios ir (ar) veikiančios pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą viešojo intereso nevyriausybinės organizacijos, gamintojai, nepriklausomi ir visuomeniniai tiekėjai, nepriklausomi paklausos tiekėjai, perdavimo sistemos ir skirstomųjų tinklų operatoriai ir elektros biržos operatorius. >.
- Pakeisti 15 straipsnio, nustatančio licencijuojamas veiklas elektros energetikos sektoriuje, licencijuojamos veiklos sąlygas ir bendruosius principus, 11 dalies preambulę išdėstant tokia redakcija: < 11. Asmenys, kurie verčiasi viena iš šio straipsnio 1 dalyje nurodytų licencijuojamos veiklos rūšių, neturi teisės įgalioti kitų asmenų verstis licencijoje nurodyta veikla, išskyrus atvejus susietus su pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka veikiančiomis viešojo intereso nevyriausybines organizacijomis, ir privalo laikytis šių bendrųjų veiklos sąlygų.>.
- Pakeisti 16 straipsnio, nustatančio leidimais reguliuojamas veiklas elektros energetikos sektoriuje, leidimais reguliuojamos veiklos sąlygas ir bendruosius principus, 26 dalies preambulę išdėstant tokia redakcija: < 26. Asmenys, kurie verčiasi šio straipsnio 1 dalyje nurodyta veikla, neturi teisės įgalioti kitų asmenų verstis leidime nurodyta veikla arba perduoti jiems šią teisę pagal sutartį, išskyrus atvejus susietus su pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka veikiančiomis viešojo intereso nevyriausybines organizacijomis, ir privalo laikytis šių veiklos sąlygų.>.
- Pakeisti 17 straipsnio, nustatančio veiklos elektros energetikos sektoriuje licencijų ir leidimų išdavimo, galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo, galiojimo panaikinimo ir keitimo nuostatas, 7 dalies redakciją išdėstant: < 7. Siekiant užtikrinti elektros energetikos sistemos darbo saugumą, vartotojų aprūpinimo elektros energija patikimumą ir viešųjų interesų elektros energetikos sektoriuje apsaugą, licencijuojama ar leidimu reguliuojama veikla

besiverčiančio asmens veiklos patikrinimai gali būti atliekami ir įstatymų nustatytos poveikio priemonės už licencijuojamos ar leidimu reguliuojamos veiklos sąlygų pažeidimus gali būti taikomos jau pirmaisiais atitinkamos veiklos elektros energetikos sektoriuje vykdymo metais. Taryba ir (ar) kitos valstybės ar savivaldybių institucijos pagal kompetenciją užtikrina nuolatinę licencijuojamos ir leidimais reguliuojamos veiklos elektros energetikos sektoriuje priežiūrą ir kontrolę, pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka veikiančių viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų įsitraukimą į rinką, vadovaudamosi teisingumo, protingumo, sąžiningumo ir rinkos dalyvių nediskriminavimo principais.

- Pakeisti 51 straipsnį, nustatantį vartotojų informavimo nuostatas, jį papildant 1¹ ir 9¹ dalimis atitinkamai tokiomis redakcijomis: < 1¹. Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka veikiančios viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų turi teisę gauti informaciją, nurodytą šio straipsnio 1 dalyje.> ir < 9¹. Vartotojui pakeitus elektros energijos tiekėją, šio straipsnio 9 dalyje nustatyta tvarka ir nurodyta informacija teikiama suinteresuotoms viešojo intereso nevyriausybinių organizacijoms, veikiančioms pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.>.
- Pakeisti 60 straipsnio, nustatančio elektros energijos rinkos liberalizavimo nuostatas, 1 dalį išdėstant tokia redakcija: < 1. Visi elektros energijos vartotojai, esantys Lietuvos Respublikoje, gali nevaržomai pasirinkti nepriklausomą tiekėją, viešojo intereso nevyriausybinių organizaciją švietimui bei konsultavimui šiame įstatyme ir jo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nustatyta tvarka ir sąlygomis.
- Pakeisti 67 straipsnį, nustatantį kainų reguliavimo nuostatas, atitinkamomis redakcijomis
 - papildant 3¹ dalimi: < 3¹. Nustatant šio straipsnio 2 dalyje nurodytas viršutines kainų ribas ir atsižvelgiant į šio straipsnio 3 dalies nuostatas dėl energijos vartojimo efektyvumą didinančių priemonių, Taryba nustato konkurencinę kainų dedamąją vartotojų švietimui ir konsultavimui.>
 - papildant 5 dalį 11 punkto redakcija: < 11) konkurencinio vartotojų švietimo ir konsultavimo.>
 - pakeičiant 7 dalies 6 punkto redakciją: < 6) likusios sąnaudos, kurių neapmoka vartotojas ar gamintojas, yra pripažįstamos skirstomųjų tinklų operatoriaus tinklų plėtros išlaidomis. Į jas

Tarybos nuožiūra gali būti įtrauktos išlaidos konkurenciniam vartotojų švietimui ir konsultavimui. Skirstomųjų tinklų operatoriaus sąnaudų apskaita tvarkoma ir kontrolė vykdoma šio įstatymo 68 straipsnyje nustatyta tvarka.>.

- Pakeisti 69 straipsnį, nustatantį perdavimo, skirstymo ir visuomeninio tiekimo paslaugų kainų reguliavimo nuostatas, 6 ir 7 dalis atitinkamai išdėstyti tokia redakcija:

< 6. Viršutinė perdavimo paslaugos kainos riba turi būti nustatyta ar perskaičiuota ne vėliau kaip likus 90 kalendorinių dienų, viršutinės skirstymo ir visuomeninio tiekimo paslaugų kainų ribos – ne vėliau kaip likus 75 kalendorinėms dienoms iki reguliavimo periodo arba atitinkamų reguliavimo periodo metų pradžios. Išskiriama kainos konkurencinė dedamoji vartotojų švietimui ir konsultavimui.>;

< 7. Tarybai nustačius viršutines kainų ribas, kuriose išskiriama konkurencinė dedamoji vartotojų švietimui ir konsultavimui, paslaugų teikėjai turi teisę diferencijuoti paslaugos kainas pagal objektyvius požymius. Paslaugų teikėjai, diferencijuodami kainas, privalo laikytis nediskriminavimo principo ir tinkamai atsižvelgti į energijos vartojimo efektyvumo didinimo principą. Perdavimo paslaugos kaina gali būti diferencijuojama į dedamąsias elektros energijos vartotojams, gamintojams ir importuotojams, importuojantiems elektros energiją iš valstybių, kurios nėra valstybės narės. Perdavimo paslaugos kaina, persiuntimo paslaugos kaina, skirstymo paslaugos kaina visais atvejais, išskyrus viešuosius interesus atitinkančių paslaugų kainos dalį, gali būti diferencijuojamos į galios ir elektros energijos dedamąsias. Visuomeninė elektros energijos kaina gali būti diferencijuojama į prieigos ir elektros energijos dedamąsias. Paslaugų kainos taip pat gali būti diferencijuojamos pagal elektros energijos vartojimo laiką, realų valandinį elektros energijos vartojimą, taikant su vartojimo perkėlimu iš piko meto susijusias nuolaidas ir kitaip sudarant sąlygas reaguoti į elektros energijos paklausą. Paslaugų teikėjai nustato kainų diferencijavimo tvarką, kurios aprašą tvirtina Taryba. >.

Dėl Gamtinių dujų įstatymo projekto siūloma:

- Pakeisti 9 straipsnio, nustatančio kainų reguliavimo nuostatas, 13 dalį išdėstant tokia redakcija: *< 13. Gamtinių dujų perdavimo ir skirstymo kainos nustatomos neatsižvelgiant į gamtinių dujų transportavimo atstumą. Vartotojams (sistemos naudotojams) gamtinių dujų skirstymo kainos nustatomos atsižvelgiant į tai, koks gamtinių dujų kiekis yra tiekiamas į gamtinių dujų pristatymo vietą per vienų metų laikotarpį. Buitiniams vartotojams perdavimo ir skirstymo sistemų balansavimo paslauga teikiama gamtinių dujų įmonės lėšomis. Nebuitiniams vartotojams gamtinių dujų perdavimo ir skirstymo kainos nustatomos ir diferencijuojamos pagal*

gamtinių dujų kiekį ir sistemos pajėgumus. Buitiniams vartotojams gamtinių dujų skirstymo kainos diferencijuojamos pagal suvartojamą gamtinių dujų kiekį. Gamtinių dujų kiekio ir sistemos pajėgumų diferencijavimo principai nustatomi kainų nustatymo metodikose. Siekiant išvengti kryžminio subsidijavimo tarp vartotojų grupių, reguliuojamos kainos ir jų diferencijavimo taisyklės skelbiamos viešai gamtinių dujų įmonių interneto svetainėse, o jų nustatymo principai privalo būti pagrįsti, objektyvūs, skaidrūs ir nediskriminuojantys. Gamtinių dujų perdavimo ir skirstymo kainose nustatomos dedamosios konkurenciniam vartotojų švietimui ir konsultavimui.>

- Pakeisti 15 straipsnį, nustatantį gamtinių dujų įmonių, vartotojų ir sistemos naudotojų santykių nuostatas, papildant 6 dalimi tokios redakcijos: *< Konkurencinį vartotojų švietimą ir konsultavimą pagal 9 straipsnio 13 dalies nuostatas vykdo vartotojo pasirenkami gamtinių dujų įmonė ir (ar) viešojo intereso nevyriausybinių organizacija Lietuvos Respublikos vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka. >*.
- Pakeisti 19 straipsnio, nustatančio techninių taisyklių, metodikų rengimo ir skelbimo nuostatas, 2 dalį papildant 9 punktu tokios redakcijos: *< 9) konkurencinio vartotojų švietimui ir konsultavimui viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų pasitelkimą. >*.
- Pakeisti 57 straipsnio, nustatančio vartotojų apsaugos priemonių nuostatas, 2 dalį papildant 12 punktu tokia redakcija: *< 12) pasirinkti viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų konkurenciniam vartotojų švietimui ir konsultacijoms. >*.

Dėl Šilumos ūkio įstatymo projekto siūloma:

- Pakeisti 2 straipsnio, nustatančio įstatymo pagrindines sąvokas, 35 dalį išdėstant tokia redakcija: *< 35. **Šilumos bazinė kaina** – ilgalaikė šilumos kaina, sudaryta iš pastoviosios ir kintamosios šilumos bazinės kainos dedamųjų, apskaičiuotų pagal Tarybos patvirtintą Šilumos kainų nustatymo metodiką, parengtą pagal Tarybos parengtus ir Vyriausybės patvirtintus Šilumos kainų nustatymo metodikos principus, nustatyta ne trumpesniam kaip 3 metų ir ne ilgesniam kaip 5 metų laikotarpiui. Minėtą laikotarpį pasirenka savivaldybių tarybos ar šio įstatymo 32 straipsnio 11 ir 12 dalyse numatytais atvejais – įmonės. Abi kainos dedamosios taikomos šilumos kainoms apskaičiuoti. Šilumos bazinė kaina gali būti vienanarė arba dvinarė. Šilumos bazinėje kainoje išskiriama dedamoji konkurenciniam vartotojų švietimui ir konsultavimui. >*.

- Pakeisti 32 straipsnio, nustatančio šilumos kainodaros nuostatas, 2 dalį išdėstant tokia redakcija:
< 2. Šilumos ir (ar) karšto vandens kainos grindžiamos tiekėjo būtinomis (valstybės normuojamomis) šilumos ar karšto vandens ruošimo (pirkimo), perdavimo, įvadinių atsiskaitomųjų šilumos ir (ar) karšto vandens apskaitos prietaisų įrengimo, priežiūros ir patikros, sąskaitų (mokėjimo pranešimų) už šilumą ir (ar) karštą vandenį parengimo ir pateikimo vartotojams, konkurencinio vartotojų švietimo ir konsultavimo bei apskaitos sąnaudomis. Turto nuomos mokesčiai ir kitos sąnaudos, nesusiję su šilumos ir (ar) karšto vandens tiekimo veikla, negali būti įtraukiami į šilumos ar karšto vandens kainas. Į šilumos ar karšto vandens kainas negali būti įtraukiamos jokios sąnaudos, susijusios su pastatų vidaus šildymo (įskaitant ir šilumos punktus) ir karšto vandens sistemomis. Apyvartinių taršos leidimų prekybos pajamos ar sąnaudos įvertinamos skaičiuojant šilumos kainas. Šilumos kainų nustatymo metodikoje nustatyta tvarka. >.

5. Galimos neigiamos pasekmės, kokių priemonių imtis to išvengimui

Priėmus Įstatymų projektus, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokia įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimti įstatymai neturės neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip atsilieps verslo plėtrai?

Numatomas teisinis reguliavimas, susijęs su atsinaujinančių išteklių energijos bendrijų veikla, sukurs dar vieną modelį, kuriame galės dalyvauti smulkus ir vidutinis verslas.

Numatomas teisinis reguliavimas palengvins energetikos inovacijų diegimą energetikos sektoriuje, leis supaprastinti ir (ar) detalizuoti teisinį reguliavimą.

8. Inkorporavimas į teisinę sistemą: kokius teisės aktus priimti, kokius pakeisti ar pripažinti netekusiais galios?

Priėmus teikiamus Įstatymų projektus, nereikės priimti ar keisti kitų įstatymų.

9. Atitiktis kalbos, teisėkūros, terminų banko reikalavimams

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos įstatymo, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Įstatymų projektuose įtvirtinamos naujos sąvokos ir jas įvardijantys terminai pateikti derinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Atitiktis žmogaus teisių ir ES dokumentams

Įstatymų projektai atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos ir Europos Sąjungos teisės nuostatas.

11. Ar reikia įgyvendinamųjų teisės aktų? Kas ir kada priims?

12. Šis punktas bus užpildytas:

- a) gavus Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos, Energetikos ministerijos, Teisingumo ministerijos, Socialinių reikalų ir darbo ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, Tarybos, Konkurencijos tarybos, Lietuvos savivaldybių asociacijos, Lietuvos šilumos, elektros energijos ir gamtinių dujų tiekėjų asociacijų, Lietuvos vartotojų asociacijų išvadas;
- b) Nacionalinei vartotojų konfederacijai su Lietuvos nacionaline vartotojų federacija pravedus apvaliųjų stalų diskusijas įstatymų projektų klausimais;
- c) Nacionalinei vartotojų konfederacijai pravedus respublikinę konferenciją įstatymų projektų klausimais.

13. Kiek reikės biudžeto lėšų įgyvendinimui? Ar bus galima sutaupyti biudžetą?

Įstatymų projektų įgyvendinimas papildomų lėšų nepareikalaus.

14. Gauti specialistų vertinimai ir išvados

Šis punktas bus užpildytas:

- a) gavus Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos, Energetikos ministerijos, Teisingumo ministerijos, Socialinių reikalų ir darbo ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, Tarybos, Konkurencijos tarybos, Lietuvos savivaldybių asociacijos, Lietuvos šilumos, elektros energijos ir gamtinių dujų tiekėjų asociacijų, Lietuvos vartotojų asociacijų išvadas;
- b) Nacionalinei vartotojų konfederacijai su Lietuvos nacionaline vartotojų federacija pravedus apvaliųjų stalų diskusijas įstatymų projektų klausimais;
- c) Nacionalinei vartotojų konfederacijai pravedus respublikinę konferenciją įstatymų projektų klausimais.

15. Reikšminiai žodžiai

Reikšminiai Įstatymų projektų žodžiai: „konkurencija“, „vartotojų švietimas“, „konsultavimas“, „kainos dedamoji“.

Įstatymų projektai

Projektas 1

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. IX-884 2, 5, 6, 8, 19, 26, 37 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 13² STRAIPSNIU ĮSTATYMAS

2022 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

Papildyti 2 straipsnį 26¹ dalimi:

„26¹. **Reguliuojamos veiklos subsidiarumo principas** – energetikos veikla, kuriai valstybės reguliuojamose kainose nustatomos konkurencinės kainų dedamosios, įgalinačios pagal Europos Sąjungos Sutarties subsidiarumo principą energetikos įmones ir (ar) viešojo intereso nevyriausybines organizacijas veikti pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytą tvarką.“

2 straipsnis. 5 straipsnio pakeitimas

Papildyti 5 straipsnio 2 dalį 10¹ punktu:

„10¹) įgyvendinant reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą nustato viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų dalyvavimo energetikos veiklose tvarką.“

3 straipsnis. 6 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 6 straipsnio 22 punktą, jį išdėstant tokia redakcija:

„22) nustato susitarimų dėl vartotojų švietimo ir konsultavimo sudarymo su energijos tiekėjais ir (ar) su viešojo intereso nevyriausybiniomis organizacijomis, veikiančiomis pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą, tvarką.“

3 straipsnis. 8 straipsnio pakeitimas

Papildyti 8 straipsnio 11 dalį 10¹ punktu:

„10¹) teikia Vyriausybei, Energetikos ministerijai, savivaldybėms pasiūlymus dėl reguliuojamos veiklos subsidiarumo principo taikymo licencijuojamoje energetikos įmonių veikloje.“

5 straipsnis. 19 straipsnio pakeitimas

Papildyti 19 straipsnį 2¹ dalimi:

„2¹. Taryba pagal šio straipsnio 2 dalies nuostatas nustato valstybės reguliuojamų kainų konkurencines dedamąsias reguliuojamos veiklos subsidiarumo principo energetikos veiklose įgyvendinimui.“

6 straipsnis. 26 straipsnio pakeitimas

Papildyti 26 straipsnio 3 dalį 9 punktu:

„9) sudaryti palankesnes sąlygas plėtojant reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą į energetikos veiklas įtraukti viešojo intereso nevyriausybines organizacijas.“

7 straipsnis. 37 straipsnio pakeitimas

Papildyti 37 straipsnį 5 dalimi :

„5. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir jos įgaliotos institucijos, Taryba, savivaldybės, įgyvendindamos šio įstatymo reguliuojamos veiklos subsidiarumo principo nuostatas, atitinkamus teisės aktus parengia iki 2022 metų birželio 30 dienos.“

8 straipsnis. Įstatymo papildymas 13¹ straipsniu

Papildyti įstatymą 13² straipsniu:

13² straipsnis. Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų kompetencija.

„Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų, atitinkančios nevyriausybinių organizacijų nuostatas pagal Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo nuostatas, gali dalyvauti energetikos veiklose pagal Lietuvos Respublikos vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytą tvarką įgyvendinant Europos Sąjungos Sutarties subsidiarumo principą.“

9 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas įsigalioja 2022 m. spalio 1 d.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Energetikos ministras, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba iki 2022 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo 2, 3, 5 ir 7 straipsnių įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Projektas 1-lv

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. IX-884
2, 5, 6, 8, 19, 26, 37 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO
13² STRAIPSNIU ĮSTATYMAS**

2022 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

Papildyti 2 straipsnį 26¹ dalimi:

„26¹. **Reguliuojamos veiklos subsidiarumo principas – energetikos veikla, kuriai valstybės reguliuojamose kainose nustatomos konkurencinės kainų dedamosios, įgalinačios pagal Europos Sąjungos Sutarties subsidiarumo principą energetikos įmonės ir (ar) viešojo intereso nevyriausybines organizacijas veikti pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytą tvarką.**“

4 straipsnis. 5 straipsnio pakeitimas

Papildyti 5 straipsnio 2 dalį 10¹ punktu:

„10¹) **įgyvendinant reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą nustato viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų dalyvavimo energetikos veiklose tvarką.**“

3 straipsnis. 6 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 6 straipsnio 22 punktą, jį išdėstant tokia redakcija:

„22) **nustato susitarimų dėl vartotojų švietimo ir konsultavimo sudarymo su energijos tiekėjais ir (ar) su viešojo intereso nevyriausybinėmis organizacijomis, veikiančiomis pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą, tvarką.**“

5 straipsnis. 8 straipsnio pakeitimas

Papildyti 8 straipsnio 11 dalį 10¹ punktu:

„10¹) **teikia Vyriausybei, Energetikos ministerijai, savivaldybėms pasiūlymus dėl reguliuojamos veiklos subsidiarumo principo taikymo licencijuojamoje energetikos įmonių veikloje.**“

5 straipsnis. 19 straipsnio pakeitimas

Papildyti 19 straipsnį 2¹ dalimi:

„2¹. **Taryba pagal šio straipsnio 2 dalies nuostatas nustato valstybės reguliuojamų kainų konkurencines dedamąsias reguliuojamos veiklos subsidiarumo principo energetikos veiklose įgyvendinimui.**“

6 straipsnis. 26 straipsnio pakeitimas

Papildyti 26 straipsnio 3 dalį 9 punktu:

„9) sudaryti palankesnes sąlygas plėtojant reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą į energetikos veiklas įtraukti viešojo intereso nevyriausybines organizacijas.“

7 straipsnis. 37 straipsnio pakeitimas

Papildyti 37 straipsnį 5 dalimi :

„5. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir jos įgaliotos institucijos, Taryba, savivaldybės, įgyvendindamos šio įstatymo reguliuojamos veiklos subsidiarumo principo nuostatas, atitinkamus teisės aktus parengia iki 2022 metų birželio 30 dienos.“

8 straipsnis. Įstatymo papildymas 13¹ straipsniu

Papildyti įstatymą 13² straipsniu:

13² straipsnis. Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų kompetencija.

„Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų, atitinkančios nevyriausybinių organizacijų nuostatas pagal Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo nuostatas, gali dalyvauti energetikos veiklose pagal Lietuvos Respublikos vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytą tvarką įgyvendinant Europos Sąjungos Sutarties subsidiarumo principą.“

9 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas įsigalioja 2022 m. spalio 1 d.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Energetikos ministras, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba iki 2022 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo 2, 3, 5 ir 7 straipsnių įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGIJOS VARTOJIMO EFEKTYVUMO DIDINIMO
ĮSTATYMO NR. XII-2702 8, 10, 12, 23 STRAIPSNŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS**

2022 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 8 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti įstatymo 8 straipsnio, 5 dalį išdėstant tokia redakcija:

„5. Šio straipsnio nuostatos taip pat taikomos elektros ir dujų skirstomųjų tinklų operatoriams, teikiantiems garantinio tiekimo paslaugą, bei reguliuojamos veiklos subsidiarumo principo pagrindu veikiančioms viešojo intereso nevyriausybiniams organizacijoms.“

2 straipsnis. 10 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti įstatymo 10 straipsnį, jį papildant 3 punktu:

„3) priemonės, skatinančios vartotojus burtis į viešojo intereso nevyriausybines organizacijas, siekiančias energijos vartojimo efektyvumo didinimo.“

3 straipsnis. 12 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 12 straipsnio 3 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„3. Asmuo atliktą įrenginio kaštų ir naudos analizę privalo pateikti Energetikos ministerijai bei Teisingumo ministerijai ir gauti pritarimą dėl jos atitikties Vyriausybės nustatyta tvarka prieš pateikdamas prašymą jam išduoti statybą leidžiantį dokumentą. Teisingumo ministerija savo nustatyta tvarka analizę perduoda viešojo intereso nevyriausybiniams organizacijoms atsiliepimų pateikimui.“

4 straipsnis. 23 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 23 straipsnio 4 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„4. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir jos įgaliotos institucijos, Lietuvos Respublikos energetikos ministras, Lietuvos Respublikos Teisingumo ministras ir Taryba iki šio įstatymo įsigaliojimo priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.“

5 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

3. Šis įstatymas įsigalioja 2022 m. spalio 1 d.
4. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Energetikos ministras, Teisingumo ministras, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba iki 2022 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo 2, 3, 5 ir 7 straipsnių įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Projektas 2-lv

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGIJOS VARTOJIMO EFEKTYVUMO DIDINIMO ĮSTATYMO NR. XII-2702 8, 10, 12, 23 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS

2022 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 8 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti įstatymo 8 straipsnio, 5 dalį išdėstant tokia redakcija:

„5. Šio straipsnio nuostatos taip pat taikomos elektros ir dujų skirstomųjų tinklų operatoriams, teikiantiems garantinio tiekimo paslaugą **–, bei reguliuojamos veiklos subsidiarumo principo pagrindu veikiančioms viešojo intereso nevyriausybiniams organizacijoms.**“

2 straipsnis. 10 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti įstatymo 10 straipsnį, jį papildant 3 punktu:

„3) priemonės, skatinančios vartotojus burtis į viešojo intereso nevyriausybines organizacijas, siekiančias energijos vartojimo efektyvumo didinimo.“

3 straipsnis. 12 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 12 straipsnio 3 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„3. Asmuo atliktą įrenginio kaštų ir naudos analizę privalo pateikti Energetikos ministerijai **bei Teisingumo ministerijai** ir gauti pritarimą dėl jos atitikties Vyriausybės nustatyta tvarka prieš pateikdamas prašymą jam išduoti statybą leidžiantį dokumentą. **Teisingumo ministerija savo nustatyta tvarka analizę perduoda viešojo intereso nevyriausybiniams organizacijoms atsiliepimų pateikimui.**“

4 straipsnis. 23 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 23 straipsnio 4 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„4. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir jos įgaliotos institucijos, Lietuvos Respublikos energetikos ministras, **Lietuvos Respublikos Teisingumo ministras ir Taryba** ~~Valstybinė energetikos inspekcija prie Energetikos ministerijos~~ iki šio įstatymo įsigaliojimo priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.“

6 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

5. Šis įstatymas įsigalioja 2022 m. spalio 1 d.
6. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Energetikos ministras, Teisingumo ministras, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba iki 2022 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo 2, 3, 5 ir 7 straipsnių įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ELEKTROS ENERGETIKOS ĮSTATYMO
NR. VIII-1881 9, 10, 12, 15, 16, 17, 51, 60, 67, 69 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS**

2022 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 9 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 9 straipsnio 4 dalies 8 punktą, jį išdėstant tokia redakcija:

„8) kad būtų užtikrintas efektyvus elektros energijos rinkos veikimas, viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų įsitraukimas į vartotojų švietimą bei konsultacijas dėl efektyvaus rinkos veikimo ir užkertamas kelias asmenims piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi rinkoje ar kitokiais veiksmais daryti neigiamą įtaką efektyviai konkurencijai tarp elektros energijos rinkos dalyvių;“

2 straipsnis. 10 straipsnio pakeitimas.

1. Pakeisti 10 straipsnio 1 punktą, išdėstant jį tokia redakcija:

„1) vykdo elektros energijos buitinių vartotojų ir juos atstovaujančių viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų teisių ir teisėtų interesų apsaugos valstybinę priežiūrą ir kontrolę;

2. Pakeisti 10 straipsnio 1 punktą, išdėstant jį tokia redakcija:

„3) nagrinėja buitinių vartotojų ir juos atstovaujančių viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų skundus dėl elektros energijos tiekėjų nesąžiningos komercinės veiklos;“

3 straipsnis. 12 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 12 straipsnį, jį išdėstant tokia redakcija:

Elektros energetikos sektorių sudaro elektros energijos vartotojai, juos atstovaujančios ir (ar) veikiančios pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą viešojo intereso nevyriausybinės organizacijos, gamintojai, nepriklausomi ir visuomeniniai tiekėjai, nepriklausomi paklausos telkėjai, perdavimo sistemos ir skirstomųjų tinklų operatoriai ir elektros biržos operatorius.

4 straipsnis. 15 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 15 straipsnio 11 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„10. Asmenys, kurie verčiasi viena iš šio straipsnio 1 dalyje nurodytų licencijuojamos veiklos rūšių, neturi teisės įgalioti kitų asmenų verstis licencijoje nurodyta veikla, išskyrus atvejus susietus su pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos

įgaliotos institucijos nustatyta tvarka veikiančiomis viešojo intereso nevyriausybines organizacijomis, ir privalo laikytis šių bendrųjų veiklos sąlygų:

- 1) Licencijavimo taisyklėse nustatyta tvarka teikti kompetentingoms valstybės institucijoms ir įstaigoms informaciją, reikalingą įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytoms pareigoms atlikti;
- 2) teisės aktų nustatyta tvarka teikti viešuosius interesus atitinkančias paslaugas;
- 3) užtikrinti vienodas ir nediskriminacines sąlygas visiems vartotojams, tinklų naudotojams ir kitiems rinkos dalyviams;
- 4) informuoti ir konsultuoti vartotojus ir tinklų naudotojus teisės aktų nustatyta tvarka;
- 5) užtikrinti, kad būtų atliekamos kitos šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytos pareigos ir būtų laikomasi elektros energetikos sektoriuje vykdomai veiklai keliamų reikalavimų.“

5 straipsnis. 16 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 16 straipsnio 26 dalį, išdėstant ją tokia redakcija:

„26. Asmenys, kurie verčiasi šio straipsnio 1 dalyje nurodyta veikla, neturi teisės įgalioti kitų asmenų verstis leidime nurodyta veikla arba perduoti jiems šią teisę pagal sutartį, išskyrus atvejus susietus su pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka veikiančiomis viešojo intereso nevyriausybines organizacijomis, ir privalo laikytis šių veiklos sąlygų:

- 1) teisės aktų nustatyta tvarka teikti kompetentingoms valstybės institucijoms ir įstaigoms informaciją apie leidimais reguliuojamą veiklą;
- 2) eksportuoti ar importuoti elektros energiją galima tik pagal sutartis su trečiųjų šalių asmenimis, laikantis Lietuvos Respublikos būtinųjų priemonių, skirtų apsisaugoti nuo trečiųjų šalių nesaugių branduolinių elektrinių keliamų grėsmių, įstatyme nustatytų ribojimų elektros energijos patekimui į Lietuvos Respublikos elektros energijos rinką iš trečiųjų šalių, kuriose veikia nesaugios branduolinės elektrinės;
- 3) asmenys, importuojantys elektros energiją iš valstybių, kurios nėra valstybės narės, privalo teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis tinkamai su perdavimo sistemos operatoriumi sureguliuoti santykius, susijusius su įėjimu į Lietuvos Respublikos elektros energijos rinką įmokos sumokėjimu ir (ar) kitų reikalavimų, keliamų elektros energijos importo veiklai, įvykdymu;
- 4) elektros energiją gaminantys asmenys, vartojantys elektros energiją savo reikmėms ir ūkio poreikiams, privalo sudaryti sutartis su tinklų operatoriais dėl elektros energijos persiuntimo;
- 5) teisės aktų nustatyta tvarka eksploatuoti elektros energetikos įrenginius arba sudaryti sutartį dėl elektros energetikos įrenginių eksploatavimo su asmeniu, turinčiu atestatą, suteikiantį teisę eksploatuoti šiuos įrenginius;
- 6) efektyviai ir ekonomiškai vykdyti leidimais reguliuojamą veiklą, nediskriminuoti vartotojų ir kitų rinkos dalyvių, laikytis sąžiningos konkurencijos;
- 7) informuoti ir konsultuoti vartotojus;
- 8) nepriklausomo elektros energijos tiekimo veiklą vykdančioms asmenims draudžiama pirkti elektros energiją importui į Lietuvos Respubliką, prekybai ar tiekimui vartotojams iš asmenų, prekiaujančių elektros energija, pagaminta trečiojoje šalyje, kurioje veikiančią branduolinę elektrinę Lietuvos Respublikos Seimas įstatymu yra pripažinęs nesaugia;
- 9) užtikrinti kitų šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytų pareigų ir reikalavimų, keliamų vykdomai veiklai elektros energetikos sektoriuje, laikymąsi. „

6 straipsnis. 17 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 17 straipsnio 7 dalį, jos redakciją išdėstant:

„7. Siekiant užtikrinti elektros energetikos sistemos darbo saugumą, vartotojų aprūpinimo elektros energija patikimumą ir viešųjų interesų elektros energetikos sektoriuje apsaugą, licencijuojama ar leidimu reguliuojama veikla besiverčiančio asmens veiklos patikrinimai gali būti atliekami ir įstatymų nustatytos poveikio priemonės už licencijuojamos ar leidimu reguliuojamos veiklos sąlygų pažeidimus gali būti taikomos jau pirmaisiais atitinkamos veiklos elektros energetikos sektoriuje vykdymo metais. Taryba ir (ar) kitos valstybės ar savivaldybių institucijos pagal kompetenciją užtikrina nuolatinę licencijuojamos ir leidimais reguliuojamos veiklos elektros energetikos sektoriuje priežiūrą ir kontrolę, pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka veikiančių viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų įsitraukimą į rinką, vadovaudamosi teisingumo, protingumo, sąžiningumo ir rinkos dalyvių nediskriminavimo principais.“

7 straipsnis. 51 straipsnio pakeitimas.

1. Pakeisti 51 straipsnį, jį papildant 1¹ dalimi:

„1¹. Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka veikiančios viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų turi teisę gauti informaciją, nurodytą šio straipsnio 1 dalyje.“

2. Pakeisti 51 straipsnį, jį papildant 9¹ dalimi:

„9¹. Vartotojui pakeitus elektros energijos tiekėją, šio straipsnio 9 dalyje nustatyta tvarka ir nurodyta informacija teikiama suinteresuotoms viešojo intereso nevyriausybiniams organizacijoms, veikiančioms pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.“

8 straipsnis. 60 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 60 straipsnio 1 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„1. Visi elektros energijos vartotojai, esantys Lietuvos Respublikoje, gali nevaržomai pasirinkti nepriklausomą tiekėją, viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų švietimui bei konsultavimui šiame įstatyme ir jo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nustatyta tvarka ir sąlygomis.“

9 straipsnis. 67 straipsnio pakeitimas.

1. Papildyti 67 straipsnį 3¹ dalimi:

„3¹. Nustatant šio straipsnio 2 dalyje nurodytas viršutines kainų ribas ir atsižvelgiant į šio straipsnio 3 dalies nuostatas dėl energijos vartojimo efektyvumą didinančių priemonių, Taryba nustato konkurencinę kainų dedamąją vartotojų švietimui ir konsultavimui.“

2. Papildyti 67 straipsnio 5 dalį 11 punktu:

„11) konkurencinio vartotojų švietimo ir konsultavimo. „

3. Pakeisti 67 straipsnio 7 dalies 6 punktą, jį išdėstant tokia redakcija:

„6) likusios sąnaudos, kurių neapmoka vartotojas ar gamintojas, yra pripažįstamos skirstomųjų tinklų operatoriaus tinklų plėtros išlaidomis. Į jas Tarybos nuožiūra gali būti įtrauktos išlaidos konkurenciniam vartotojų švietimui ir konsultavimui pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principo skatinimo nuostatas. Skirstomųjų tinklų operatoriaus sąnaudų apskaita tvarkoma ir kontrolė vykdoma šio įstatymo 68 straipsnyje nustatyta tvarka.“

10 straipsnis. 69 straipsnio pakeitimas.

1. Pakeisti 69 straipsnio 6 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„6. Viršutinė perdavimo paslaugos kainos riba turi būti nustatyta ar perskaičiuota ne vėliau kaip likus 90 kalendorinių dienų, viršutinės skirstymo ir visuomeninio tiekimo paslaugų kainų ribos – ne vėliau kaip likus 75 kalendorinėms dienoms iki reguliavimo periodo arba atitinkamų reguliavimo periodo metų pradžios. Išskiriama kainos konkurencinė dedamoji vartotojų švietimui ir konsultavimui.“

2. Pakeisti 69 straipsnio 7 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„7. Tarybai nustačius viršutines kainų ribas, kuriose išskiriama konkurencinė dedamoji vartotojų švietimui ir konsultavimui, paslaugų teikėjai turi teisę diferencijuoti paslaugos kainas pagal objektyvius požymius. Paslaugų teikėjai, diferencijuodami kainas, privalo laikytis nediskriminavimo principo ir tinkamai atsižvelgti į energijos vartojimo efektyvumo didinimo principą. Perdavimo paslaugos kaina gali būti diferencijuojama į dedamąsias elektros energijos vartotojams, gamintojams ir importuotojams, importuojantiems elektros energiją iš valstybių, kurios nėra valstybės narės. Perdavimo paslaugos kaina, persiuntimo paslaugos kaina, skirstymo paslaugos kaina visais atvejais, išskyrus viešuosius interesus atitinkančių paslaugų kainos dalį, gali būti diferencijuojamos į galios ir elektros energijos dedamąsias. Visuomeninė elektros energijos kaina gali būti diferencijuojama į prieigos ir elektros energijos dedamąsias. Paslaugų kainos taip pat gali būti diferencijuojamos pagal elektros energijos vartojimo laiką, realų valandinį elektros energijos vartojimą, taikant su vartojimo perkėlimu iš piko meto susijusias nuolaidas ir kitaip sudarant sąlygas reaguoti į elektros energijos paklausą. Paslaugų teikėjai nustato kainų diferencijavimo tvarką, kurios aprašą tvirtina Taryba.“

11 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas įsigalioja 2022 m. spalio 1 d.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Energetikos ministras, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba iki 2022 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo 2, 3, 5 ir 7 straipsnių įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ELEKTROS ENERGETIKOS ĮSTATYMO
NR. VIII-1881 9, 10, 12, 15, 16, 17, 51, 60, 67, 69 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS**

2022 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 9 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 9 straipsnio 4 dalies 8 punktą, jį išdėstant tokia redakcija:

„8) kad būtų užtikrintas efektyvus elektros energijos rinkos veikimas, **viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų įsitraukimas į vartotojų švietimą bei konsultacijas dėl efektyvaus rinkos veikimo** ir užkertamas kelias asmenims piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi rinkoje ar kitokiais veiksmais daryti neigiamą įtaką efektyviai konkurencijai tarp elektros energijos rinkos dalyvių;“

2 straipsnis. 10 straipsnio pakeitimas.

3. Pakeisti 10 straipsnio 1 punktą, išdėstant jį tokia redakcija:

„1) vykdo elektros energijos buitinių vartotojų **ir juos atstovaujančių viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų** teisių ir teisėtų interesų apsaugos valstybinę priežiūrą ir kontrolę;

4. Pakeisti 10 straipsnio 1 punktą, išdėstant jį tokia redakcija:

„3) nagrinėja buitinių vartotojų **ir juos atstovaujančių viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų** skundus dėl elektros energijos tiekėjų nesąžiningos komercinės veiklos;“

3 straipsnis. 12 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 12 straipsnį, jį išdėstant tokia redakcija:

Elektros energetikos sektorių sudaro elektros energijos vartotojai, **juos atstovaujančios ir (ar) veikiančios pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą viešojo intereso nevyriausybines organizacijas**, gamintojai, nepriklausomi ir visuomeniniai tiekėjai, nepriklausomi paklausos telkėjai, perdavimo sistemos ir skirstomųjų tinklų operatoriai ir elektros biržos operatorius.

4 straipsnis. 15 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 15 straipsnio 11 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„10. Asmenys, kurie verčiasi viena iš šio straipsnio 1 dalyje nurodytų licencijuojamos veiklos rūšių, neturi teisės įgalioti kitų asmenų verstis licencijoje nurodyta veikla, **išskyrus atvejus susietus su pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka veikiančiomis viešojo intereso nevyriausybines organizacijomis**, ir privalo laikytis šių bendrųjų veiklos sąlygų:

1) Licencijavimo taisyklėse nustatyta tvarka teikti kompetentingoms valstybės institucijoms ir įstaigoms informaciją, reikalingą įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytiems pareigoms atlikti;

- 2) teisės aktų nustatyta tvarka teikti viešuosius interesus atitinkančias paslaugas;
- 3) užtikrinti vienodas ir nediskriminacines sąlygas visiems vartotojams, tinklų naudotojams ir kitiems rinkos dalyviams;
- 4) informuoti ir konsultuoti vartotojus ir tinklų naudotojus teisės aktų nustatyta tvarka;
- 5) užtikrinti, kad būtų atliekamos kitos šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytos pareigos ir būtų laikomasi elektros energetikos sektoriuje vykdomai veiklai keliamų reikalavimų.“

5 straipsnis. 16 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 16 straipsnio 26 dalį, išdėstant ją tokia redakcija:

„26. Asmenys, kurie verčiasi šio straipsnio 1 dalyje nurodyta veikla, neturi teisės įgalioti kitų asmenų verstis leidime nurodyta veikla arba perduoti jiems šią teisę pagal sutartį, **išskyrus atvejus susietus su pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka veikiančiomis viešojo intereso nevyriausybines organizacijomis**, ir privalo laikytis šių veiklos sąlygų:

- 1) teisės aktų nustatyta tvarka teikti kompetentingoms valstybės institucijoms ir įstaigoms informaciją apie leidimais reguliuojamą veiklą;
- 2) eksportuoti ar importuoti elektros energiją galima tik pagal sutartis su trečiųjų šalių asmenimis, laikantis Lietuvos Respublikos būtinųjų priemonių, skirtų apsaugoti nuo trečiųjų šalių nesaugių branduolinių elektrinių keliamų grėsmių, įstatyme nustatytų ribojimų elektros energijos patekimui į Lietuvos Respublikos elektros energijos rinką iš trečiųjų šalių, kuriose veikia nesaugios branduolinės elektrinės;
- 3) asmenys, importuojantys elektros energiją iš valstybių, kurios nėra valstybės narės, privalo teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis tinkamai su perdavimo sistemos operatoriumi sureguliuoti santykius, susijusius su įėjimo į Lietuvos Respublikos elektros energijos rinką įmokos sumokėjimu ir (ar) kitų reikalavimų, keliamų elektros energijos importo veiklai, įvykdymu;
- 4) elektros energiją gaminantys asmenys, vartojantys elektros energiją savo reikmėms ir ūkio poreikiams, privalo sudaryti sutartis su tinklų operatoriais dėl elektros energijos persiuntimo;
- 5) teisės aktų nustatyta tvarka eksploatuoti elektros energetikos įrenginius arba sudaryti sutartį dėl elektros energetikos įrenginių eksploatavimo su asmeniu, turinčiu atestatą, suteikiantį teisę eksploatuoti šiuos įrenginius;
- 6) efektyviai ir ekonomiškai vykdyti leidimais reguliuojamą veiklą, nediskriminuoti vartotojų ir kitų rinkos dalyvių, laikytis sąžiningos konkurencijos;
- 7) informuoti ir konsultuoti vartotojus;
- 8) nepriklausomo elektros energijos tiekimo veiklą vykdančioms asmenims draudžiama pirkti elektros energiją importui į Lietuvos Respubliką, prekybai ar tiekimui vartotojams iš asmenų, prekiaujančių elektros energija, pagaminta trečiojoje šalyje, kurioje veikiančią branduolinę elektrinę Lietuvos Respublikos Seimas įstatymu yra pripažinęs nesaugia;
- 9) užtikrinti kitų šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytų pareigų ir reikalavimų, keliamų vykdomai veiklai elektros energetikos sektoriuje, laikymąsi. „

6 straipsnis. 17 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 17 straipsnio 7 dalį, jos redakciją išdėstant:

„7. Siekiant užtikrinti elektros energetikos sistemos darbo saugumą, vartotojų aprūpinimo elektros energija patikimumą ir viešųjų interesų elektros energetikos sektoriuje apsaugą, licencijuojama ar leidimu reguliuojama veikla besiverčiančio asmens veiklos patikrinimai gali būti atliekami ir įstatymų nustatytos poveikio priemonės už licencijuojamos ar leidimu reguliuojamos veiklos sąlygų pažeidimus gali būti taikomos jau pirmaisiais atitinkamos veiklos elektros energetikos sektoriuje vykdymo metais. Taryba ir (ar) kitos valstybės ar savivaldybių institucijos pagal kompetenciją užtikrina nuolatinę licencijuojamos ir leidimais reguliuojamos veiklos elektros energetikos sektoriuje priežiūrą ir kontrolę, **pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka veikiančių viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų įsitraukimą į rinką**, vadovaudamosi teisingumo, protingumo, sąžiningumo ir rinkos dalyvių nediskriminavimo principais.“

7 straipsnis. 51 straipsnio pakeitimas.

3. Pakeisti 51 straipsnį, jį papildant 1¹ dalimi:

„1¹. Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka veikiančios viešojo intereso nevyriausybinės organizacijos turi teisę gauti informaciją, nurodytą šio straipsnio 1 dalyje.“

4. Pakeisti 51 straipsnį, jį papildant 9¹ dalimi:

„9¹. Vartotojui pakeitus elektros energijos tiekėją, šio straipsnio 9 dalyje nustatyta tvarka ir nurodyta informacija teikiama suinteresuotoms viešojo intereso nevyriausybinėms organizacijoms, veikiančioms pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.“

8 straipsnis. 60 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 60 straipsnio 1 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„1. Visi elektros energijos vartotojai, esantys Lietuvos Respublikoje, gali nevaržomai pasirinkti nepriklausomą tiekėją, **viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų švietimui bei konsultavimui** šiame įstatyme ir jo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nustatyta tvarka ir sąlygomis.“

9 straipsnis. 67 straipsnio pakeitimas.

4. Papildyti 67 straipsnį 3¹ dalimi:

„3¹. Nustatant šio straipsnio 2 dalyje nurodytas viršutines kainų ribas ir atsižvelgiant į šio straipsnio 3 dalies nuostatas dėl energijos vartojimo efektyvumą didinančių priemonių, Taryba nustato konkurencinę kainų dedamąją vartotojų švietimui ir konsultavimui.“

5. Papildyti 67 straipsnio 5 dalį 11 punktu:

„11) konkurencinio vartotojų švietimo ir konsultavimo.,,

6. Pakeisti 67 straipsnio 7 dalies 6 punktą, jį išdėstant tokia redakcija:

„6) likusios sąnaudos, kurių neapmoka vartotojas ar gamintojas, yra pripažįstamos skirstomųjų tinklų operatoriaus tinklų plėtros išlaidomis. **I jas Tarybos nuožiūra gali būti įtrauktos išlaidos konkurenciniam vartotojų švietimui ir konsultavimui pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principo skatinimo nuostatas.** Skirstomųjų tinklų operatoriaus sąnaudų apskaita tvarkoma ir kontrolė vykdoma šio įstatymo 68 straipsnyje nustatyta tvarka.“

10 straipsnis. 69 straipsnio pakeitimas.

3. Pakeisti 69 straipsnio 6 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„6. Viršutinė perdavimo paslaugos kainos riba turi būti nustatyta ar perskaičiuota ne vėliau kaip likus 90 kalendorinių dienų, viršutinės skirstymo ir visuomeninio tiekimo paslaugų kainų ribos – ne vėliau kaip likus 75 kalendorinėms dienoms iki reguliavimo periodo arba atitinkamų reguliavimo periodo metų pradžios. **Išskiriama kainos konkurencinė dedamoji vartotojų švietimui ir konsultavimui.**“

4. Pakeisti 69 straipsnio 7 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„7. Tarybai nustačius viršutines kainų ribas, **kuriose išskiriama konkurencinė dedamoji vartotojų švietimui ir konsultavimui**, paslaugų teikėjai turi teisę diferencijuoti paslaugos kainas pagal objektyvius požymius. Paslaugų teikėjai, diferencijuodami kainas, privalo laikytis nediskriminavimo principo ir tinkamai atsižvelgti į energijos vartojimo efektyvumo didinimo principą. Perdavimo paslaugos kaina gali būti diferencijuojama į dedamąsias elektros energijos vartotojams, gamintojams ir importuotojams, importuojantiems elektros energiją iš valstybių, kurios nėra valstybės narės. Perdavimo paslaugos kaina, persiuntimo paslaugos kaina, skirstymo paslaugos kaina visais atvejais, išskyrus viešuosius interesus atitinkančių paslaugų kainos dalį, gali būti diferencijuojamos į galios ir elektros energijos dedamąsias. Visuomeninė elektros energijos kaina gali būti diferencijuojama į prieigos ir elektros energijos dedamąsias. Paslaugų kainos taip pat gali būti diferencijuojamos pagal elektros energijos vartojimo laiką, realų valandinį elektros energijos vartojimą, taikant su vartojimo perkėlimu iš piko meto susijusias nuolaidas ir kitaip sudarant sąlygas reaguoti į elektros energijos paklausą. Paslaugų teikėjai nustato kainų diferencijavimo tvarką, kurios aprašą tvirtina Taryba.“

11 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas įsigalioja 2022 m. spalio 1 d.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Energetikos ministras, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba iki 2022 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo 2, 3, 5 ir 7 straipsnių įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

LIETUVOS RESPUBLIKOS GAMTINIŲ DUJŲ ĮSTATYMO 9, 15, 19, 57 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS

2022 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 9 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 9 straipsnio 13 dalį, išdėstant ją tokia redakcija:

„13. Gamtinių dujų perdavimo ir skirstymo kainos nustatomos neatsižvelgiant į gamtinių dujų transportavimo atstumą. Vartotojams (sistemos naudotojams) gamtinių dujų skirstymo kainos nustatomos atsižvelgiant į tai, koks gamtinių dujų kiekis yra tiekiamas į gamtinių dujų pristatymo vietą per vieną metų laikotarpį. Buitiniams vartotojams perdavimo ir skirstymo sistemų balansavimo paslauga teikiama gamtinių dujų įmonės lėšomis. Nebuitiniams vartotojams gamtinių dujų perdavimo ir skirstymo kainos nustatomos ir diferencijuojamos pagal gamtinių dujų kiekį ir sistemos pajėgumus. Buitiniams vartotojams gamtinių dujų skirstymo kainos diferencijuojamos pagal suvartojamą gamtinių dujų kiekį. Gamtinių dujų kiekio ir sistemos pajėgumų diferencijavimo principai nustatomi kainų nustatymo metodikose. Siekiant išvengti kryžminio subsidijavimo tarp vartotojų grupių, reguliuojamos kainos ir jų diferencijavimo taisyklės skelbiamos viešai gamtinių dujų įmonių interneto svetainėse, o jų nustatymo principai privalo būti pagrįsti, objektyvūs, skaidrūs ir nediskriminuojantys. Gamtinių dujų perdavimo ir skirstymo kainose nustatomos dedamosios konkurenciniam vartotojų švietimui ir konsultavimui.“

2 straipsnis. 15 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 15 straipsnį, jį papildant 6 dalimi :

„6. Konkurencinį vartotojų švietimą ir konsultavimą pagal 9 straipsnio 13 dalies nuostatas vykdo vartotojo pasirenkami gamtinių dujų įmonė ir (ar) viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų Lietuvos Respublikos vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.“

3 straipsnis. 19 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 19 straipsnio 2 dalį, ją papildant 9 punktu:

„ 9) konkurencinio vartotojų švietimui ir konsultavimui viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų pasitelkimą.“

4 straipsnis. 57 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 57 straipsnio 2 dalį, ją papildant 12 punktu:

„12) pasirinkti viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų konkurenciniam vartotojų švietimui ir konsultacijoms.“

5 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas įsigalioja 2022 m. spalio 1 d.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba iki 2022 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo 1 ir 2 straipsnių įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

LIETUVOS RESPUBLIKOS GAMTINIŲ DUJŲ ĮSTATYMO 9, 15, 19, 57 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS

2022 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 9 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 9 straipsnio 13 dalį, išdėstant ją tokia redakcija:

„13. Gamtinių dujų perdavimo ir skirstymo kainos nustatomos neatsižvelgiant į gamtinių dujų transportavimo atstumą. Vartotojams (sistemos naudotojams) gamtinių dujų skirstymo kainos nustatomos atsižvelgiant į tai, koks gamtinių dujų kiekis yra tiekiamas į gamtinių dujų pristatymo vietą per vieną metų laikotarpį. Buitiniams vartotojams perdavimo ir skirstymo sistemų balansavimo paslauga teikiama gamtinių dujų įmonės lėšomis. Nebuitiniams vartotojams gamtinių dujų perdavimo ir skirstymo kainos nustatomos ir diferencijuojamos pagal gamtinių dujų kiekį ir sistemos pajėgumus. Buitiniams vartotojams gamtinių dujų skirstymo kainos diferencijuojamos pagal suvartojamą gamtinių dujų kiekį. Gamtinių dujų kiekio ir sistemos pajėgumų diferencijavimo principai nustatomi kainų nustatymo metodikose. Siekiant išvengti kryžminio subsidijavimo tarp vartotojų grupių, reguliuojamos kainos ir jų diferencijavimo taisyklės skelbiamos viešai gamtinių dujų įmonių interneto svetainėse, o jų nustatymo principai privalo būti pagrįsti, objektyvūs, skaidrūs ir nediskriminuojantys. **Gamtinių dujų perdavimo ir skirstymo kainose nustatomos dedamosios konkurenciniam vartotojų švietimui ir konsultavimui.**“

2 straipsnis. 15 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 15 straipsnį, jį papildant 6 dalimi :

„6. Konkurencinį vartotojų švietimą ir konsultavimą pagal 9 straipsnio 13 dalies nuostatas vykdo vartotojo pasirenkami gamtinių dujų įmonė ir (ar) viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų veikianti Lietuvos Respublikos vyriausybės nustatyta tvarka.“

3 straipsnis. 19 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 19 straipsnio 2 dalį, ją papildant 9 punktu:

„ 9) konkurencinio vartotojų švietimui ir konsultavimui viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų pasitelkiamą.“

4 straipsnis. 57 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 57 straipsnio 2 dalį, ją papildant 12 punktu:

„12) pasirinkti viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų konkurenciniam vartotojų švietimui ir konsultacijoms.“

5 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas įsigalioja 2022 m. spalio 1 d.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba iki 2022 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo 1 ir 2 straipsnių įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Projektas 5

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠILUMOS ŪKIO ĮSTATYMO NR. IX-1565 2, 32 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS

2022 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 2 straipsnio 35 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„35. **Šilumos bazinė kaina** – ilgalaikė šilumos kaina, sudaryta iš pastoviosios ir kintamosios šilumos bazinės kainos dedamųjų, apskaičiuotų pagal Tarybos patvirtintą Šilumos kainų nustatymo metodiką, parengtą pagal Tarybos parengtus ir Vyriausybės patvirtintus Šilumos kainų nustatymo metodikos principus, nustatyta ne trumpesniam kaip 3 metų ir ne ilgesniam kaip 5 metų laikotarpiui. Minėtą laikotarpį pasirenka savivaldybių tarybos ar šio įstatymo 32 straipsnio 11 ir 12 dalyse numatytais atvejais – įmonės. Abi kainos dedamosios taikomos šilumos kainoms apskaičiuoti. Šilumos bazinė kaina gali būti vienanarė arba dvinarė. Šilumos bazinėje kainoje išskiriama dedamoji konkurenciniam vartotojų švietimui ir konsultavimui.“

2 straipsnis. 32 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 32 straipsnio 2 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„2. Šilumos ir (ar) karšto vandens kainos grindžiamos tiekėjo būtinomis (valstybės normuojamomis) šilumos ar karšto vandens ruošimo (pirkimo), perdavimo, įvadinio atsiskaitomųjų šilumos ir (ar) karšto vandens apskaitos prietaisų įrengimo, priežiūros ir patikros, sąskaitų (mokėjimo pranešimų) už šilumą ir (ar) karštą vandenį parengimo ir pateikimo vartotojams, konkurencinio vartotojų švietimo ir konsultavimo bei apskaitos sąnaudomis. Turto nuomos mokesčiai ir kitos sąnaudos, nesusiję su šilumos ir (ar) karšto vandens tiekimo veikla, negali būti įtraukiami į šilumos ar karšto vandens kainas. Į šilumos ar karšto vandens kainas negali būti įtraukiamos jokios sąnaudos, susijusios su pastatų vidaus šildymo (įskaitant ir šilumos punktus) ir karšto vandens sistemomis. Apyvartinių taršos leidimų prekybos pajamos ar sąnaudos įvertinamos skaičiuojant šilumos kainas Šilumos kainų nustatymo metodikoje nustatyta tvarka.“

3 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas įsigalioja 2022 m. spalio 1 d.

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, savivaldybės, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba iki 2022 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo 1 ir 2 straipsnių įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠILUMOS ŪKIO ĮSTATYMO NR. IX-1565 2, 32 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS

2022 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 2 straipsnio 35 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„35. Šilumos bazinė kaina – ilgalaikė šilumos kaina, sudaryta iš pastoviosios ir kintamosios šilumos bazinės kainos dedamųjų, apskaičiuotų pagal Tarybos patvirtintą Šilumos kainų nustatymo metodiką, parengtą pagal Tarybos parengtus ir Vyriausybės patvirtintus Šilumos kainų nustatymo metodikos principus, nustatyta ne trumpesniam kaip 3 metų ir ne ilgesniam kaip 5 metų laikotarpiui. Minėtą laikotarpį pasirenka savivaldybių tarybos ar šio įstatymo 32 straipsnio 11 ir 12 dalyse numatytais atvejais – įmonės. Abi kainos dedamosios taikomos šilumos kainoms apskaičiuoti. Šilumos bazinė kaina gali būti vienanarė arba dvinarė. **Šilumos bazinėje kainoje išskiriama dedamoji konkurenciniam vartotojų švietimui ir konsultavimui.**“

2 straipsnis. 32 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 32 straipsnio 2 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„2. Šilumos ir (ar) karšto vandens kainos grindžiamos tiekėjo būtinomis (valstybės normuojamomis) šilumos ar karšto vandens ruošimo (pirkimo), perdavimo, įvadininių atsiskaitomųjų šilumos ir (ar) karšto vandens apskaitos prietaisų įrengimo, priežiūros ir patikros, sąskaitų (mokėjimo pranešimų) už šilumą ir (ar) karštą vandenį parengimo ir pateikimo vartotojams, **konkurencinio vartotojų švietimo ir konsultavimo** bei apskaitos sąnaudomis. Turto nuomos mokesčiai ir kitos sąnaudos, nesusiję su šilumos ir (ar) karšto vandens tiekimo veikla, negali būti įtraukiami į šilumos ar karšto vandens kainas. Į šilumos ar karšto vandens kainas negali būti įtraukiamos jokios sąnaudos, susijusios su pastatų vidaus šildymo (įskaitant ir šilumos punktus) ir karšto vandens sistemomis. Apyvartinių taršos leidimų prekybos pajamos ar sąnaudos įvertinamos skaičiuojant šilumos kainas Šilumos kainų nustatymo metodikoje nustatyta tvarka.“

3 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas įsigalioja 2022 m. spalio 1 d.

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, savivaldybės, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba iki 2022 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo 1 ir 2 straipsnių įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

4. TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ PRELIMINARAUS PAKETO, NURODYTŲ PUNKTE 3, DISKUSINĖ ADAPTACIJA

4.1. Užsakovo pateiktų pastabų, pasiūlymų ir atsiliepimų sąvadas

Užsakovo pateiktos pastabos, pasiūlymai ir atsiliepimai dėl šios Ataskaitos turinio buvo vertinami pagal įvykusių specialistų darbo grupių protokolinius dokumentus. Teisės aktų projektų paketo aptarimų su Nacionalinės vartotojų konfederacijos ir Lietuvos nacionalinės vartotojų federacijos specialistais protokolai yra pateikiami šios Ataskaitos Priede 2. Pagal aptarimuose pateiktas diskusines pastabas, pasiūlymus ir atsiliepimus bendru sutarimu buvo sudarytas toks pasiūlymų dėl Teisės aktų projektų tobulinimo sąvadas:

- 4.1.1. Viešojo intereso nevyriausybines organizacijas įgalinti subsidiarumo principo pagrindu teikti vartotojų švietimo ir konsultavimo paslaugas geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo reguliuojamose paslaugose.
- 4.1.2. Energetikos sektoriuose vartotojų švietimo ir konsultavimo paslaugas įtraukti į viešuosius interesus atitinkančias paslaugas.
- 4.1.3. Viešojo intereso nevyriausybines organizacijas įgalinti subsidiarumo principo pagrindu teikti vartotojų švietimo ir konsultavimo paslaugas atsinaujinančių išteklių energetikos sektoriuje.
- 4.1.4. Įtraukti subsidiarumo principo taikymą Vartotojų teisių apsaugos įstatymo nuostatose.
- 4.1.5. Įtraukti subsidiarumo principo taikymą Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo nuostatose.

4.2. Sąvado analizė

- 4.2.1. Dėl Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų įgalinimo subsidiarumo principo pagrindu teikti vartotojų švietimo ir konsultavimo paslaugas geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo reguliuojamose paslaugose

Šiuo metu veikiančiame Lietuvos Respublikos Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo 2006 m. liepos 13 d. įstatyme Nr. X-764 vartotojų švietimo nuostata nėra nustatyta. Tuo tarpu vartotojų konsultavimo sąvoka yra taikoma šio įstatymo 26 straipsnio, nustatančio geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo licencijuojamos veiklos sąlygas, nustatyta, kad: *< geriamojo vandens tiekėjas ir nuotekų tvarkytojas privalo vykdyti šias licencijuojamos veiklos sąlygas: 7) informuoti ir konsultuoti abonentus ir vartotojus teisės aktų nustatyta tvarka. >* . Pagal įstatymo nuostatas tiekėjai ir nuotekų tvarkytojai vartotojus konsultuoja neatlygintinai. Akivaizdu, kad tokios konsultacijos gali liesti tik reguliuojamas veiklas, apibrėžtas licencijavimo taisyklėmis ir apmokamomis pagal kainų nustatymo dalyką. Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijos negalės turėti licencijuojamos veiklos pilnos informacijos dėl įstatyme numatytos komercinių

paslapčių apsaugos nuostatos. Manytina, kad konsultavimo srityje viešojo intereso nevyriausybinių organizacijos negalės tapti konkurencingomis licencijų turėtojų atžvilgiu. Dėl to viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų įsitraukimas pagal sąvade pateiktą pasiūlymą toliau bus nagrinėjamas tik kaip „vartotojų švietimo“ aspektas.

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 3 straipsnyje, nustatančiame įstatymo pagrindines sąvokas, nėra viešojo intereso nevyriausybinių organizacijos ir subsidaraus vartotojų ir abonentų švietimo sąvokų. Siekiant inicijuoti subsidaraus vartotojų ir abonentų švietimo taikymą, aukščiau paminėtas sąvokas tikslinga įtraukti į įstatymo nuostatas. Tam, reikėtų pakeisti Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 3 straipsnį jį papildant tokiais dalimis:

„40¹. **Subsidiarus švietimas** – reguliuojamos veiklos dalis pagal vartotojo ar abonto pasirinkimą subsidiarumo pagrindais vykdoma geriamojo vandens tiekėjo, nuotekų tvarkytojo, paviršinių nuotekų tvarkytojo ir (ar) viešojo intereso nevyriausybinių organizacijos.“

„48¹. **Viešojo intereso nevyriausybinių organizacija** – juridinis asmuo atitinkantis nevyriausybinių organizacijos apibrėžtį pagal Lietuvos Respublikos Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo nuostatas ir turintis įgalinimus veikti pagal Lietuvos Respublikos vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytą tvarką.“

Pagal Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo nuostatas reguliuojama veikla yra licencijuojama. Licencijavimas yra apibrėžiamas pagal 26 straipsnio, nustatančio geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo licencijuojamos veiklos sąlygas, nuostatas. Siekiant inicijuoti subsidiarų švietimą tikslinga pakeisti Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 26 straipsnį, jį papildant nauju punktu:

„8) subsidiarumo pagrindais vykdyti abonentų ir vartotojų švietimą.“

Reguluojamos veiklos užtikrinimui Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 17 straipsnyje yra apibrėžtos paslaugų teikėjų sąnaudų susigrąžinimo ir „teršėjas moka“ principai. Siekiant inicijuoti subsidiarų švietimą tikslinga pakeisti šio įstatymo 1 dalį ją išdėstant tokia redakcija:

„1. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų (įskaitant paviršines nuotekas) tvarkymo paslaugų srityje taikomas sąnaudų susigrąžinimo principas reiškia, kad geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainos turi padengti būtinąsias sąnaudas, reikalingas geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo paslaugoms teikti, ilgalaikiam geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros eksploatavimui, renovacijai ir plėtrai užtikrinti, abonentams ir vartotojams priimtinoms sąlygoms naudotis geriamuoju vandeniu ir gauti tinkamos kokybės nuotekų tvarkymo paslaugas sudaryti, taip pat aplinkos taršai mažinti ir vandens ištekliams racionaliai naudoti **bei abonentams ir vartotojams šviesti subsidiarumo pagrindais.**“

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 5 straipsnyje yra apibrėžta Vyriausybės kompetencija geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo reguliavimo srityje. Sutinkamai su siūloma nuostata įtraukti viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų į reguliuojamų paslaugų teikimą pagal siūlomą 3 straipsnio dalimi 48¹ nuostatą, nustatančią reguliavimo priemonę - Lietuvos Respublikos vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytą tvarką – siūloma atitinkamai apibrėžti vyriausybės kompetenciją. Tam tikslinga pakeisti 5 straipsnį, jį papildant tokios redakcijos punktu:

„ 2¹) tvirtina Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų dalyvavimo reguliuojamoje veikloje tvarką;“.

Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų įsitraukimo į subsidiaraus švietimo veiklas sąnaudų padengimui tikslinga pakeisti 34 straipsnį jo 19 dalį išdėstant tokia redakcija:

„19. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainos, paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kainos, atsižvelgiant į patiriamas sąnaudas, gali būti diferencijuojamos pagal abonentų ir vartotojų kategorijas, **abonentų ir vartotojų subsidiaraus švietimo nuostatas**, pirkimo ir pardavimo vietą, tiekimo ir vartojimo ribą, vartojimo sezoniškumą, išleidžiamų teršalų kiekį, pobūdį ir koncentraciją. Diferencijavimo principai turi būti pagrįsti, objektyvūs, skaidrūs ir nediskriminuojantys. „

Siūlomi įstatymo pakeitimai dėl viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų įsitraukimo į subsidiaraus švietimo veiklas iki įstatymo pakeitimų įsigaliojimo pareikalaus tokių poįstatyminių teisės aktų pakeitimų:

- a) 5 straipsnyje Vyriausybės kompetencijai tvirtinti apibrėžtas Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo licencijavimo taisyklės, Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų dalyvavimo reguliuojamoje veikloje tvarką bei Geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo viešosios sutarties standartines sąlygas;
- b) 9 straipsnio 1 dalyje Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos kompetencijai tvirtinti apibrėžtas Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainų nustatymo metodiką ir Paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kainų nustatymo metodiką.

Kitų teisės aktų pakeitimų Sąvade siūlomu klausimu nenumatoma.

4.2.2. Dėl energetikos sektoriuose vartotojų švietimo ir konsultavimo paslaugas įtraukimo į viešuosius interesus atitinkančias paslaugas

Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų sąvoka apibrėžiama Elektros energetikos įstatymo 2 straipsnio 53 dalimi: *<Viešieji interesai elektros energetikos sektoriuje – veikla ar neveikimas elektros energetikos sektoriuje, tiesiogiai ar netiesiogiai susiję su valstybės energetiniu ir (ar) visuomenės saugumu, elektros energetikos sistemos darbo saugumu ir patikimumu, elektros energetikos sektoriaus neigiamo poveikio aplinkai mažinimu, energijos išteklių diversifikavimu ir kitais šiame įstatyme numatytais darnios elektros energetikos sektoriaus plėtros tikslais.>* ir 54 dalimi: *<Viešuosius interesus atitinkančios paslaugos – paslaugos, kurių teikėjus ir teikimo tvarką tvirtina Lietuvos Respublikos Vyriausybė, vadovaudamasi šio įstatymo 74 straipsnyje nustatytais bendraisiais reikalavimais, viešaisiais interesais elektros energetikos sektoriuje ir šių paslaugų sąrašu.>*

Pagal galiojančią viešuosius interesus atitinkančių paslaugų sąvoką, subsidiarus vartotojų švietimas ir konsultavimas gali būti siejamas su „elektros energetikos sektoriaus neigiamo poveikio aplinkai mažinimu“ ir „energijos išteklių diversifikavimu“. Tačiau toks sąvokų ryšys nėra pagrindas elektros energetikos įstatymo pagrindinių sąvokų išplėtimui, nes bet koks vartotojų švietimas ir konsultavimas turi būti saistomas aukščiau nurodytomis nuostatomis. Ieškant pagrindimo subsidiarų vartotojų švietimą ir konsultavimą įtraukti į viešuosius interesus atitinkančių paslaugų sąvoką kaip savarankišką dedamąją, toliau nagrinėjamos Elektros energetikos 74 straipsnio nuostatos dėl viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje reguliavimo. Kiekviena 74 straipsnio dalies ir punkto nuostata vertinama subsidiaraus vartotojų švietimo ir konsultavimo vartotojų ekonominės perspektyvos sąsajumo požiūriu. Čia siekiama atsakyti į klausimą – ar įstatyminė nuostata išimtinai priskirtina tiekimo pusei, ar turi ir vartojimo pusės požymių.

Elektros energetikos 74 straipsnis nustato viešuosius interesus atitinkančių paslaugų elektros energetikos sektoriuje nuostatas atskiromis straipsnio dalimis kaip:

<1. Vyriausybė, vadovaudamasi viešaisiais interesais elektros energetikos sektoriuje ir užtikrindama konkurencingą viešuosius interesus atitinkančias paslaugas teikiančių asmenų atrankos procedūrą, vadovaudamasi Vyriausybės nustatyta atrankos procedūrų vykdymo tvarka, gali įpareigoti rinkos dalyvius teikti viešuosius interesus atitinkančias paslaugas elektros energetikos sektoriuje, nediskriminuodama šių rinkos dalyvių jų teisių ar įsipareigojimų požiūriu. Kitų įstatymų nuostatos, reglamentuojančios viešuosius interesus atitinkančias paslaugas elektros energetikos sektoriuje, gali būti taikomos tik tiek, kiek jos neprieštarauja šio įstatymo nuostatomis.>

Išvada. Šios dalies nuostatos nėra taikytinos, nes neatitina nevyriausybinių organizacijos statusui. Nevyriausybinių organizacijos, būdamos nesusietomis su verslo ir valdžios sektoriais, yra laisvos priimti ar nepriimti įsipareigojimus savo veiklose. Todėl imperatyvinė Vyriausybės diskrecija įpareigoti ūkinės veiklos asmenis negali būti taikytina nevyriausybinei organizacijai.

<2. Siekiant įgyvendinti valstybės energetikos, ekonominės ir aplinkos apsaugos politikos strateginius tikslus elektros energetikos sektoriuje ir užtikrinti visuomenės interesų įgyvendinimą, Vyriausybė gali įpareigoti rinkos dalyvius teikti šias viešuosius interesus atitinkančias paslaugas elektros energetikos sektoriuje:>

Išvada. Šios dalies nuostatos nėra taikytinos, nes neatitina nevyriausybinių organizacijos statusui.

<1) elektros energijos gamyba naudojant atsinaujinančius energijos išteklius ir šios elektros energijos, kurią gamina rinkos dalyviai, kurių eksploatuojama elektrinė yra mažesnė kaip 500 kW, balansavimas vykdomi Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka; >

Išvada. Šios dalies nuostatos nėra taikytinos, nes neatitina nevyriausybinių organizacijos statusui.

<2) elektros energijos gamyba elektrinėse, kuriose elektros energija gaminama didelio naudingumo kogeneracijos būdu, kaip tai apibrėžta šio įstatymo 2 straipsnio 3^l dalyje; >

Išvada. Šios dalies nuostatos nėra taikytinos, nes neatitina nevyriausybinių organizacijos statusui.

<3) elektros energijos gamyba nustatytoje elektrinėse, kuriose elektros energijos gamyba būtina elektros energijos tiekimo saugumui užtikrinti;>

Išvada. Šios dalies nuostatos nėra taikytinos, nes neatitina nevyriausybinių organizacijos statusui.

<4) elektros energetikos sistemos rezervų užtikrinimas nustatytoje elektrinėse, kurių veikla būtina valstybės energetiniam saugumui užtikrinti;>

Išvada. Šios dalies nuostatos nėra taikytinos, nes neatitina nevyriausybinių organizacijos statusui.

<5) elektros energijos gamybos pajėgumų, strategiškai svarbių elektros energetikos sistemos darbo saugumui ir patikimumui ar valstybės energetinei nepriklausomybei užtikrinti, plėtra;>

Išvada. Šios dalies nuostatos nėra taikytinos, nes neatitina nevyriausybinių organizacijos statusui.

<6) strateginių elektros energetikos sektoriaus projektų, susijusių su energetinio saugumo didinimu, įrengiant jungiamąsias linijas su kitų valstybių narių elektros energetikos sistemomis ir (ar) sujungiant Lietuvos Respublikos elektros energetikos sistemas su kitų valstybių narių elektros energetikos sistemomis, įgyvendinimas;>

Išvada. Šios dalies nuostatos nėra taikytinos, nes neatitina nevyriausybinių organizacijos statusui.

<7) energetikos objektų darbo saugumo užtikrinimo, Ignalinos atominės elektrinės radioaktyviųjų atliekų tvarkymo ir joje panaudoto branduolinio kuro tvarkymo veikla;>

Išvada. Šios dalies nuostatos nėra taikytinos, nes neatitina nevyriausybinių organizacijos statusui.

<8) elektros tinklų operatoriaus atliekamas elektros tinklų optimizavimas, plėtra ir (ar) rekonstravimas, užtikrinantys elektros gamybos naudojant atsinaujinančius energijos išteklius plėtrą.>

Išvada. Galima viešojo intereso nevyriausybinių organizacijos veikla - visuomenės subsidarius švietimas ir konsultavimas.

<3. Tvirtindama viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo apimtis ateinantiems kalendoriniams metams ir nustatydama įpareigojimus teikti viešuosius interesus atitinkančias paslaugas, Vyriausybė vadovaujasi viešaisiais interesais elektros energetikos sektoriuje ir užtikrina konkurencingą viešuosius interesus atitinkančias paslaugas teikiančių asmenų atrankos procedūrą. Energetikos ministerija ne rečiau kaip kartą per 5 metus turi atlikti viešuosius interesus atitinkančių paslaugų analizę, kuri, be kita ko, apimtų kiekvienos viešuosius interesus atitinkančios paslaugos turinio, aplinkybių, kuriomis energetikos veikla priskiriama šioms paslaugoms, vertinimą, taip pat paslaugų, kurios yra būtinos viešiesiems poreikiams užtikrinti, galimų finansavimo šaltinių vertinimą ir optimalios paslaugų apimties nustatymą, siekiant mažiausios finansinės naštos vartotojams.>

Išvada. Galima veikla viešojo intereso nevyriausybinių organizacijos veikla – šešėlinės Energetikos ministerijos analizės ir vertinimo ataskaitos parengimas ir pristatymas visuomenei.

<4. Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšos Vyriausybės nustatyta tvarka renkamos iš asmenų, kurie:

1) *naudoja elektros energiją ūkiniams poreikiams tenkinti ir kurių elektros energijos gamybos ir (ar) varojimo įrenginiai prijungti prie elektros tinklų operatoriaus valdomų elektros tinklų;*>

Išvada. Galima viešojo intereso nevyriausybinės organizacijos veikla - visuomenės subsidarius švietimas ir konsultavimas.

<2) *naudoja savo pasigamintą elektros energiją savo ūkiniams poreikiams tenkinti ir kurių elektros energijos gamybos įrenginiai prijungti prie elektros tinklų operatoriaus valdomų elektros tinklų, – už visą savo ir asmenų, iš jų gaunančių elektros energiją tiesioginėmis linijomis, ūkiniams poreikiams tenkinti faktiškai suvartotą elektros energiją;*>

Išvada. Šios dalies nuostatos nėra taikytinos, nes neatitina nevyriausybinės organizacijos statusui.

<3) *savo ūkiniams poreikiams tenkinti naudoja termofikaciniu režimu kombinuotojo elektros energijos ir šilumos gamybos ciklo elektrinėse pasigamintą elektros energiją ir kurių elektros energijos gamybos įrenginiai prijungti prie elektros tinklų operatoriaus valdomų elektros tinklų, – už jų termofikaciniu režimu kombinuotojo elektros energijos ir šilumos gamybos ciklo elektrinėse pasigamintą ir savo bei asmenų, iš jų gaunančių elektros energiją tiesioginėmis linijomis, ūkiniams poreikiams tenkinti faktiškai suvartotą elektros energiją.*>

Išvada. Šios dalies nuostatos nėra taikytinos, nes neatitina nevyriausybinės organizacijos statusui.

<5. Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšos nerenkamos už:

1) *gamintojų naudojant atsinaujinančius energijos išteklius pasigamintą ir ūkinei veiklai vykdyti suvartotą elektros energijos kiekį;*>

Išvada. Galima viešojo intereso nevyriausybinės organizacijos veikla - visuomenės subsidarius švietimas ir konsultavimas.

<2) *elektros energiją, būtiną elektros energijos gamybos technologiniam procesui užtikrinti, taip pat už elektros energiją skirtą energijos kaupimo įrenginių, kurių įrengtoji elektrinė galia yra ne mažesnė nei 1 MW, įkrovimui, kada energijos kaupimo įrenginių įkrovimui patiektas elektros energijos kiekis, išskyrus technologinius nuostolius, vėliau yra grąžinamas į operatorių elektros tinklus, o termofikaciniu režimu kombinuotojo elektros energijos ir šilumos gamybos ciklo elektrinėse – už elektros energiją, būtiną bendram elektros energijos ir šilumos gamybos technologiniam procesui užtikrinti;*>

Išvada. Šios dalies nuostatos nėra taikytinos, nes neatitina nevyriausybinės organizacijos statusui.

<3) elektros energiją, būtiną elektros energijos perdavimo ir skirstymo veiklos technologiniam procesui užtikrinti. Šios energijos metinis kiekis negali būti didesnis už tiems kalendoriniams metams Tarybos konkrečiam skirstomųjų tinklų operatoriui apskaičiuojant elektros energijos skirstymo paslaugos kainų viršutinės ribas naudotą procentinį dydį (normatyvinį arba faktinį, jeigu pastarasis mažesnis); >

Išvada. Šios dalies nuostatos nėra taikytinos, nes neatitina nevyriausybinių organizacijos statusui.

<4) elektros energijos kiekį, kuris elektros energiją gaminančio vartotojo buvo patiektas į elektros tinklus ir po to suvartotas savo reikmėms ir ūkio poreikiams; >

Išvada. Galima viešojo intereso nevyriausybinių organizacijos veikla - visuomenės subsidarius švietimas ir konsultavimas.

<5) elektros energijos kiekį, kuris buvo pagamintas atsinaujinančių išteklių bendrijai priklausančiuose gamybos įrenginiuose, patiektas į elektros tinklus ir suvartotas atsinaujinančių išteklių energijos bendrijos ir (ar) jos dalyvių reikmėms ir ūkio poreikiams. >

Išvada. Galima viešojo intereso nevyriausybinių organizacijos veikla - visuomenės subsidarius švietimas ir konsultavimas.

<6. Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšos gali būti naudojamos tik šio straipsnio 2 dalyje nustatytoms viešuosius interesus atitinkančioms paslaugoms finansuoti ir viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšų administravimo sąnaudoms padengti.>

Išvada. Lėšų panaudojimas galimas pagal viešojo intereso nevyriausybinių veiklas pagal šio straipsnio 2 dalies 8 punkte, 5 dalies 4 ir 5 punktuose apibrėžtas nuostatas.

<7. Rinkos dalyviai viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo sąnaudų apskaitą tvarko atskirai nuo visų kitų jų vykdomų veiklų sąnaudų apskaitos, vadovaudamiesi Tarybos patvirtintomis apskaitos atskyrimo taisyklėmis. >

Išvada. Nuostatos neprieštarauja nevyriausybinių organizacijos statusui.

<8. Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšų administratoriumi skiriama valstybės tiesiogiai ar netiesiogiai, per kitus asmenis, kontroliuojama energetikos įmonė, atitinkanti šiuos reikalavimus:

1) įmonė privalo nuosavybės teise ar kitais teisėtais pagrindais valdyti technines priemones ir programinę įrangą, kurių reikia lėšoms administruoti;

2) įmonė privalo nuosavybės teise ar kitais teisėtais pagrindais valdyti ryšio priemonės, kurių reikia pranešimams iš elektros energijos rinkos dalyvių, dalyvaujančių viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teisiniuose santykiuose, gauti ir jiems siųsti;

3) įmonė privalo turėti pakankamą finansinį pajėgumą, būtiną ne mažiau kaip dviejų kalendorinių mėnesių laikotarpio lėšų surinkimo ir išmokėjimo galimiams neatitikimams padengti, įvertinamą pagal jos dvejų paskutinių ataskaitinių metų finansinių ataskaitų (balanso, pelno (nuostolių), pinigų srautų, nuosavo kapitalo pokyčių ataskaitos, aiškinamojo rašto ir audito išvados, jeigu auditas buvo atliktas) duomenis, kai įmonė vykde ūkinę komercinę veiklą, arba planuojamos veiklos prognozuojamus finansinius duomenis, kai įmonė nevykdė ūkinės komercinės veiklos;

4) įmonė privalo turėti darbuotojų lėšų administravimo veiklai vykdyti ir ataskaitoms rengti, atskirai vykdomos veiklos apskaitai tvarkyti, elektros energijos rinkos dalyviams, dalyvaujantiems viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teisiniuose santykiuose, informuoti ir konsultuoti, skundams dėl vykdomos veiklos sąlygų nagrinėti;

5) įmonė negali būti viešuosius interesus atitinkančias paslaugas teikiančiu asmeniu;

6) įmonė, kurią valstybė kontroliuoja netiesiogiai, per kitus asmenis, privalo atitikti valdymo diferencijavimo principus – viena energetikos įmonė ar kelios tame pačiame energetikos sektoriuje veikiančios įmonės negali turėti daugiau kaip 3/4 balsų, suteikiančių teisę priimti sprendimus dėl administratoriaus valdymo ir veiklos teisės aktų nustatyta tvarka;

7) įmonės vadovas turi būti nepriekaištingos reputacijos ir turėti pakankamą patirtį, kad būtų užtikrintas patikimas ir skaidrus lėšų administravimas. Įmonės vadovas negali būti laikomas nepriekaištingos reputacijos, jeigu jis neatitinka Lietuvos Respublikos finansinių priemonių rinkų įstatyme nustatytų nepriekaištingos reputacijos kriterijų. >

Išvada. Šios dalies visų punktų nuostatos nėra taikytinos, nes neatitina nevyriausybinių organizacijos statusui.

<9. Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšų administratorius privalo užtikrinti viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšų administravimą mažiausiomis sąnaudomis ir skaidriai. Esant numatytiems aplinkybių, kurios daro įtaką asmens atitikties viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšų administratoriui keliamiems reikalavimams, pasikeitimams ar jiems įvykus, kai to iš anksto nebuvo galima numatyti, viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšų administratorius privalo nedelsdamas, ne vėliau kaip 5 darbo dienas, apie šiuos pasikeitimus raštu pranešti Energetikos ministerijai. Nustačiusi, kad viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšų administratorius neatitinka šio straipsnio 8 dalyje nustatytų reikalavimų ar nesilaiko šiame straipsnyje nustatytų jo veiklos sąlygų, Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo, Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo tvarkos aprašo, Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšų administravimo tvarkos aprašo, Atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo energijai gaminti skatinimo tvarkos aprašo ir kitų viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšų administratoriaus veiklą reglamentuojančių teisės aktų, Energetikos ministerija įspėja viešuosius interesus atitinkančių

paslaugų lėšų administratorių apie galimą teisės vykdyti veiklą atėmimą ir nustato ne ilgesnį kaip 2 mėnesių terminą veiklos trūkumams pašalinti. Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšų administratoriui per nustatytą terminą nepašalinus veiklos trūkumų, Energetikos ministerija organizuoja naujo administratoriaus atranką ir paskyrimą. Ankstesnis viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšų administratorius vykdo funkcijas tol, kol bus paskirtas naujas administratorius. >

Išvada. Šios dalies nuostatos nėra taikytinos, nes neatitina nevyriausybinės organizacijos statusui.

<10. Šio straipsnio 4 ir 5 dalyse nurodytų įrenginių ir jų pagamintos elektros energijos, asmenų savo ūkiniams poreikiams suvartotos ir asmenų, iš gamintojų gaunančių elektros energiją tiesioginėmis linijomis, ūkiniams poreikiams suvartotos elektros energijos kiekio kontrolę atlieka Taryba. >

Išvada. Galima viešojo intereso nevyriausybinės organizacijos subsidaraus švietimo ir konsultavimo paslauga.

<11. Šio straipsnio 2 dalies 4 punkte nustatyta viešuosius interesus atitinkanti paslauga yra skirta saugiam ir patikimam elektros energetikos sistemos veikimui, Nacionaliniam saugumui užtikrinti svarbių objektų apsaugos įstatyme įtvirtintos nacionaliniam saugumui ir elektros energijai gaminti skirtos infrastruktūros funkcionavimui užtikrinti ir galimiems elektros energijos pasiūlos didmeninėje elektros energijos rinkoje trūkumams pašalinti. >

Išvada. Šios dalies nuostatos nėra taikytinos, nes neatitina nevyriausybinės organizacijos statusui.

<12. Asmuo ar asmenys, kurie yra įpareigoti teikti šio straipsnio 2 dalies 4 punkte nustatytą viešuosius interesus atitinkančią paslaugą, šiai paslaugai teikti Vyriausybės nustatyto dydžio elektros energijos gamybos pajėgumus ar dalį jų gali naudoti tik elektros energetikos sistemos adekvatumui užtikrinti ir elektros energijos biržos ir (ar) perdavimo sistemos operatoriui pateikus informaciją apie elektros energijos pasiūlos didmeninėje elektros energijos rinkoje trūkumą privalo užtikrinti Vyriausybės nustatyto dydžio elektros energijos gamybos pajėgumų prieinamumą elektros energijos pasiūlos trūkumui padengti. Susidarius elektros energijos gamybos pajėgumų trūkumui elektros energijos rinkoje ir (ar) esant nepakankamam jungiamųjų linijų pralaidumui, kada negali būti patenkinamas visas elektros energijos vartojimo poreikis ir nėra kitų patikimų šaltinių užtikrinti sistemos gamybos ir vartojimo balansą, perdavimo sistemos operatorius kreipiasi į asmenį ar asmenis, kurie yra įpareigoti teikti šio straipsnio 2 dalies 4 punkte nustatytą viešuosius interesus atitinkančią paslaugą, kad jie, įvertinę visas elektros energijos gamybos sąnaudas, išskyrus pelno normą (maržą), privalo pateikti ne mažesnės, negu apibrėžta įrenginio technologinėse charakteristikose, minimalios gamybos apimtį pasiūlymus dėl elektros energijos pardavimo kitos paros prekybos elektros energijos biržoje. Be to, asmuo ar asmenys, kurie yra įpareigoti teikti šio straipsnio 2 dalies 4 punkte nustatytą viešuosius interesus atitinkančią paslaugą, gali teikti pasiūlymus ir dėl reguliavimo elektros energijos pardavimo. >

Išvada. Šios dalies nuostatos nėra taikytinos, nes neatitina nevyriausybinės organizacijos statusui.

4.2.3. Dėl Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų įgalinimo subsidiarumo principo pagrindu teikti vartotojų švietimo ir konsultavimo paslaugas atsinaujinančių išteklių energetikos sektoriuje

Sutinkamai su Lietuvos Respublikos Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 1 straipsnio 2 dalimi nustatyta, kad *<įstatymo tikslas – užtikrinti darnią atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo plėtrą, skatinti tolesnį naujų technologijų vystymąsi ir diegimą bei pagamintos energijos vartojimą, ypač atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos tarptautinius įsipareigojimus, aplinkos apsaugos, iškastinių energijos išteklių tausojo, priklausomybės nuo iškastinių energijos išteklių ir energijos importo mažinimo bei kitus valstybės energetikos politikos tikslus, įvertinus energijos tiekimo saugumo ir patikimumo reikalavimus, taip pat į vartotojų teisių ir teisėtų interesų į atsinaujinančių energijos išteklių prieinamumą, tinkamumą ir pakankamumą apsaugos užtikrinimo principus.>* Įstatymo 1 straipsnio 4 dalimi nustatyta, kad pagrindinis įstatymo uždavinys – *<siekti, kad 2025 metais energijos gamybos iš atsinaujinančių išteklių energijos dalis, palyginti su šalies bendruoju galutiniu energijos suvartojimu, sudarytų ne mažiau kaip 38 procentus ir kad ši dalis toliau būtų didinama, tam panaudojant naujausias ir veiksmingiausias atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo technologijas ir skatinant energijos vartojimo efektyvumą.>*

Tokiu būdu, subsidiarus vartotojų švietimas ir konsultavimas, nukreiptas į *vartotojų teisių ir teisėtų interesų į atsinaujinančių energijos išteklių prieinamumą, tinkamumą ir pakankamumą apsaugos užtikrinimo principus* bei *skatinant energijos vartojimo efektyvumą* gali būti taikytinas ir atsinaujinančių išteklių energetikos sektoriuje, jei įstatymas nenustato apibrėžtų apribojimų.

Išvada: Subsidiarus vartotojų švietimas ir konsultavimas gali būti efektyvia skatinimo priemone įgyvendinant įstatymo uždavinius.

Įstatymo 2 straipsnio 6 dalimi nustatyta, kad *<Atsinaujinančių išteklių naudojimo energijai gaminti skatinimo priemonė (toliau – skatinimo priemonė) – šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatyta priemonė ar būdas, kuriais energijai gaminti skatinama naudoti atsinaujinančius išteklius.>* Tokiu būdu, subsidiarus vartotojų švietimas ir konsultavimas gali būti efektyvia skatinimo priemone įgyvendinant įstatymo uždavinius.

Išvada: Subsidiarus vartotojų švietimas ir konsultavimas gali būti efektyvia skatinimo priemone įgyvendinant įstatymo uždavinius.

Įstatymo 2 straipsnio 19¹ dalimi nustatyta, kad *<Elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių kainos priedas (toliau – kainos priedas) – šiame įstatyme nustatyta tvarka ir sąlygomis elektros energijos gamintojo iš viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšų gaunamos papildomos pajamos už pagamintą ir į elektros tinklus patiektą elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių vienetą.>* Tokia įstatyminė nuostata suponuoja, kad kainos priedas gali apimti ir subsidiarų

vartotojų švietimą ir konsultavimą, ypač jei subsidiarus vartotojų švietimas ir konsultavimas galėtų būti priskirtas viešuosius interesus atitinkančiomis paslaugomis.

Išvada: Kainodaros priemonė „kainos priedas“ gali būti taikoma subsidiariam vartotojų švietimui ir konsultavimui.

Įstatymo 2 straipsnio 38 dalimi nustatyta įstatyminė priemonė kaip **<Paramos schema – visuma skatinimo priemonių, kuriomis skatinama naudoti atsinaujinančių išteklių energiją, tarp jų mažinamos atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo sąnaudos, didinama energijos iš atsinaujinančių energijos išteklių pardavimo kaina, nustatomi įpareigojimai naudoti atsinaujinančius energijos išteklius ar vartoti iš atsinaujinančių išteklių pagamintą energiją, taip pat kitos priemonės, skatinančios naudoti atsinaujinančius energijos išteklius energijai gaminti ir (ar) iš jų pagamintos energijos vartojimą.>** Ši įstatyminė nuostata įgalina subsidiarų vartotojų švietimą ir konsultavimą teisiškai adaptuoti per paramos schemos priemonę.

Išvada: Įstatymo 2 straipsnio 38 dalimi nustatyta įstatyminė priemonė „Paramos schema“ gali būti taikytina subsidiarumo principui vartotojų švietime ir konsultavime įgyvendinti.

Įstatymo 2 straipsnio 49 dalimi nustatyta, kad šiame įstatyme **<Viešuosius interesus atitinkančios paslaugos – įstatymų nustatytais atvejais įmonėms priskiriami privalomi įpareigojimai, siekiant įgyvendinti valstybės energetikos, ūkio ir (ar) aplinkos apsaugos politikos strateginius tikslus atsinaujinančios energetikos sektoriuje ir apginti teisėtus visuomenės interesus.>** Ši įstatyminė norma nustato, kad viešuosius interesus atitinkančios paslaugos kyla tik iš „įmonėms priskiriamų privalomų įpareigojimų“. Ši norma nesuteikia galimybės subsidiarumo ar kitais pagrindais viešojo intereso nevyriausybinei organizacijai tiesiogiai vykdyti kokias nors veiklas „apginant teisėtus visuomenės interesus“. Tačiau įmonėms gali būti priskirti įpareigojimai taikyti subsidiarumo principą vartotojų švietime ir konsultavime, išlaikant nevyriausybinių organizacijoms nepriklausomumo (pasirinkimo laisvės) statusą.

Išvada: Siūlytina redaguoti šio straipsnio 49 dalies nuostatas tam atvejui, jei būtų priimtas sprendimas subsidiarumo principui vartotojų švietime ir konsultavime suteikti Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų statusą.

Įstatymo 3 straipsnio 5 dalimi nustatyta atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo skatinimo priemonė **<Vyriausybė nutarimu gali suteikti bandomojo projekto statusą.>**

Išvada: Nagrinėtinas subsidiarumo principui vartotojų švietime ir konsultavime suteiktinas bandomojo projekto statusas.

Įstatymo 4 straipsniu nustatytos atsinaujinančių išteklių energetikos sektoriaus valdymo srities institucijos šio įstatymo nustatyta tvarka reguliuojančios ir kontroliuojančios, kaip vykdomas šis įstatymas ir jo įgyvendinamieji teisės aktai:

- <1) Vyriausybė ar jos įgaliota institucija;
- 2) Energetikos ministerija;
- 3) Aplinkos ministerija;
- 4) Susisiekimo ministerija;
- 5) Švietimo ir mokslo ministerija;
- 6) Ūkio ministerija;

- 7) Žemės ūkio ministerija;
- 8) Valstybinė energetikos reguliavimo taryba;
- 10) savivaldybės.>

Išvada: Pagal Sąvadą teiktini pasiūlymai turėtų būti derinami su visomis 4 straipsnyje nurodytomis institucijomis.

Įstatymo 5 straipsnio 2 dalies, nustatančios vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos kompetencijas, 4 ir 13 punktais atitinkamai nustatyta <4) *nustato viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo tvarką;*> ir <13) *nustato atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo pastatuose reikalavimus ir šių reikalavimų įgyvendinimo tvarką;*>.

Išvada: Adaptuojant teisinį viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų įgalinimą subsidiariam vartotojų švietimui ir konsultavimui pagal įstatymo nuostatas, reiks numatyti Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo tvarkos ir Atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo pastatuose reikalavimų ir šių reikalavimų įgyvendinimo tvarkos pakeitimus.

Įstatymo 6 straipsnio, nustatančio Energetikos ministerijos kompetencijas, 11 punkte nustatyta priemonė <11) *organizuoja keitimąsi patirtimi atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo srityje tarp valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų, įmonių, organizacijų, privačių subjektų ir viešai skelbia gerosios praktikos pavyzdžius;*> .

Išvada: Adaptuojant teisinį viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų įgalinimą subsidiariam vartotojų švietimui ir konsultavimui pagal įstatymo nuostatas, tikslinga nurodytą punktą papildyti viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų subjektu.

Įstatymo 7 straipsnio 8 punkte nustatyta Aplinkos ministerijos kompetencija <kartu su Energetikos ministerija rengia ir viešai skelbia rekomendacijas projektuotojams, architektams ir kitiems specialistams dėl atsinaujinančių energijos išteklių technologijų, didelio energinio efektyvumo technologijų ir centralizuoto šilumos ir (ar) vėsumos energijos tiekimo sistemų integravimo, planuojant, projektuojant, statant ir atnaujinant (modernizuojant) visuomeninės, pramoninės ar gyvenamosios paskirties teritorijas;>

Išvada: subsidiarumo principo taikymui tikslinga įstatymo 7 straipsnio 8 punkte įtraukti viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų subjektą.

Įstatymo 12 straipsnio 5 punktu savivaldybėms nustatyta kompetencija <5) *rengia ir įgyvendina visuomenės informavimo ir sąmoningumo ugdymo priemonės, teikia konsultacijas ir rengia mokymo programas apie atsinaujinančių energijos išteklių plėtojimo ir naudojimo praktines galimybes ir naudą;*>.

Išvada: Subsidiarumo principo taikymui tikslinga įstatymo 12 straipsnio 5 punkte įtraukti viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų subjektą.

Įstatymo 23 straipsnio 3 dalimi nustatyta, kad <3. *Savivaldybės, planuodamos miestų ir (ar) rajonų infrastruktūros plėtrą, pastatų atnaujinimą (modernizavimą), viešųjų ir privačių objektų apsirūpinimą šilumos ir (ar) vėsumos energija, įvertina galimybes gaminti šilumos ir vėsumos energiją iš atsinaujinančių energijos išteklių.*>.

Išvada: Subsidiarumo principo taikymui tikslinga įstatymo 23 straipsnio 3 punkte įtraukti viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų subjektą, kaip savivaldybių partnerį.

Įstatymo 26 straipsnyje nustatomos šilumos siurblių naudojimo skatinimo priemonės.

Išvada: Subsidiarumo principo taikymui tikslinga įstatymo 26 straipsnį papildyti 1¹ dalimi, nustatančia viešojo intereso nevyriausybines organizacijas kaip vartotojų ir kitų suinteresuotų asmenų subsidiaraus švietimo ir konsultavimo paslaugos teikėjus.

Įstatymo 48 straipsnio, nustatančio teritorijų planavimo reikalavimus, 1 dalyje nurodoma atsižvelgimo į visuomenės interesus sąlyga ir, ten pat, 2 dalyje nurodoma viešai skelbiamų rekomendacijų priemonė kaip atitinkamai <1. *Planuojant visuomeninės, pramoninės ir gyvenamosios paskirties teritorijas, projektuojant, statant, rekonstruojant ir (ar) atnaujinant (modernizuojant) visuomeninius, pramoninius ar gyvenamuosius pastatus, turi būti vertinamos galimybės naudoti įrenginius ir sistemas, skirtas elektros energijos, šildymo ir vėsinimo iš atsinaujinančių energijos išteklių naudojimui, taip pat centralizuotam šilumos ir vėsumos energijos tiekimui. Planuojant miestų infrastruktūrą, atsižvelgiant į visuomenės interesus, privaloma numatyti šilumos iš atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą.*> ir < 2. *Aplinkos ministerija kartu su Energetikos ministerija rengia ir viešai skelbia rekomendacijas projektuotojams, architektams ir kitiems specialistams dėl atsinaujinančių energijos išteklių technologijų, didelio energinio efektyvumo technologijų, centralizuoto šilumos ir vėsumos energijos tiekimo sistemų integravimo, planuojant, projektuojant, statant ir atnaujinant (modernizuojant) visuomeninės, pramoninės ar gyvenamosios paskirties teritorijas.*>.

Išvada: Subsidiarumo principo taikymui tikslinga įstatymo 48 straipsnio pakeisti 1 ir 2 dalis, atitinkamai nustatant viešojo intereso nevyriausybines organizacijas kaip vartotojų ir kitų suinteresuotų asmenų subsidiaraus švietimo ir konsultavimo paslaugos teikėjus.

Įstatymo 50 straipsnis nustato atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo pastatuose nuostatas. Šio straipsnio 5 ir 6 dalimis atitinkamai nustatomos Vyriausybės ir savivaldybės priemonės šio straipsnio tikslams pasiekti kaip <5. *Vyriausybė ar jos įgaliota institucija parengia ir patvirtina finansinės paramos schemas energijos beveik nevartojančių pastatų statybai remti.*> ir < 6. *Savivaldybės atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo pastatuose didinimo priemonės įtraukia į savo atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų planus.*>.

Išvada: Subsidiarumo principo taikymui tikslinga įstatymo 50 straipsnį papildyti dalimi, nurodančia, kad šio straipsnio 5 ir 6 dalių taikyme būtina numatyti viešojo intereso nevyriausybines organizacijas kaip vartotojų ir kitų suinteresuotų asmenų subsidiaraus švietimo ir konsultavimo paslaugos teikėjus.

Įstatymo 51 straipsnio, skirto informavimo nuostatoms, 3 dalimi apibrėžiamos tinkamo visuomenės informavimo ir sąmoningumo ugdymo priemonės kaip < 3. *Aplinkos ministerija, Energetikos ministerija, Susisiekimo ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Žemės ūkio ministerija, viešoji įstaiga Lietuvos energetikos agentūra ir savivaldybių institucijos, koordinuodamos veiksmus, pagal kompetenciją rengia ir įgyvendina tinkamas visuomenės informavimo ir sąmoningumo ugdymo priemones, teikia konsultacijas ir rengia švietimo programas apie atsinaujinančių energijos išteklių plėtros ir naudojimo praktines galimybes ir naudą, tarp jų ir*

apie skirtingų transporto sektoriuje naudojamų atsinaujinančių energijos išteklių prieinamumą ir naudą aplinkai.>.

Išvada: Subsidiarumo principo taikymui tikslinga įstatymo 51 straipsnio 3 dalį suredaguoti nurodant, kad būtina numatyti viešojo intereso nevyriausybines organizacijas kaip vartotojų ir kitų suinteresuotų asmenų subsidiaraus švietimo ir konsultavimo paslaugos teikėjus.

Įstatymo 57 straipsnio, nustatančio savivaldybių atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų planų sudarymo nuostatas, 4 dalimi nustatyta, kad < 4. Savivaldybės atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų planų projektus suderina su Vyriausybės įgaliota institucija.> Ten pat, 9 dalimi nustatyta, kad < 9. Savivaldybių atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų planai turi užtikrinti, kad savivaldybių teritorijose nebūtų kuriamos sąlygos, ribojančios atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo plėtrą.>.

Išvada: Subsidiarumo principo taikymui tikslinga įstatymo 57 straipsnį papildyti dalimi nurodančia, kad įgyvendinant straipsnio 4 ir 9 dalių nuostatas, būtina numatyti viešojo intereso nevyriausybines organizacijas kaip vartotojų ir kitų suinteresuotų asmenų subsidiaraus švietimo ir konsultavimo paslaugos teikėjus.

Įstatymo 65 straipsniu dėl įstatymo taikymo 1 dalyje nustatyta, kad < 1. Asmenims, kurie verčiasi ūkine komercine veikla atsinaujinančių išteklių energetikos sektoriuje, kiek nenustato šis įstatymas, taikomi veiklos elektros energetikos, šilumos ūkio ar dujų sektoriuose reikalavimai, nustatyti Energetikos įstatyme, Elektros energetikos įstatyme, Gamtinių dujų įstatyme, Šilumos ūkio įstatyme ir jų įgyvendinamuosiuose teisės aktuose.>.

Išvada: Subsidiarumo principo taikymui, atsižvelgiant į nevyriausybinių organizacijų taktines nuostatas, šio įstatymo pakeitimo ir (ar) papildymo projektai gali būti teikiami sprendimų priėmėjams tiek atskirai, tiek inkorporuojant į 1 dalyje išvardintų įstatymų pakeitimų ir (ar) papildymų projektus.

4.2.4. Dėl subsidiarumo principo taikymo Vartotojų teisių apsaugos įstatymo nuostatose

Vartotojų teisių apsaugos įstatymo 2 straipsnyje išdėstytose įstatymo sąvokose yra numatytas vartotojų informavimas, vartotojų konsultavimas, vartotojų švietimas ir vartotojų ugdymas atitinkamai kaip: < 20. **Vartotojų informavimas** – žinių, susijusių su vartotojų poreikių tenkinimu ir jų teisių apsauga, suteikimas ir skleidimas.>, < 21. **Vartotojų konsultavimas** – patarimai ir praktinė pagalba vartotojams vartotojų teisių apsaugos klausimais.>, < 22. **Vartotojų švietimas** – vartotojų ugdymas, vartotojų informavimas ir vartotojų konsultavimas.>, < 23. **Vartotojų ugdymas** – procesas, kurio metu pagrindinis dėmesys skiriamas vartotojų teisių suvokimui, kritinio mąstymo, sprendimų ir informacijos priėmimo gebėjimams ugdyti, ir apima formalųjį švietimą (pradinį, pagrindinį, vidurinį ugdymą, profesinį mokymą, aukštesniąsias ir aukštojo mokslo studijas) ir neformalųjį švietimą (ikimokyklinį, priešmokyklinį ugdymą ir kitą neformalųjį vaikų ir suaugusiųjų švietimą).>

Aukščiau išdėstytų sąvokų taikymo ribų nustatymui atkreiptinas dėmesys į įstatymo 3 straipsnio, nustatančio vartotojų teises. 1 dalies 1 punkto nuostatą, kad < 1. Vartotojai turi teisę: 1) savo nuožiūra įsigyti ir naudoti prekes ir paslaugas (pasirinkti pardavėją, paslaugų teikėją); >.

Akivaizdu, kad ši įstatymo norma liečia atviros rinkos prekių ir paslaugų vartojimą, t.y. neišskiria monopolinių rinkų prekių ir paslaugų, kokiomis yra energetikos sektoriaus ar vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo sektorių paslaugos ir prekės. Be to įstatyme 6 straipsniu yra nustatytas Sąžiningos verslo praktikos principas, nurodantis, kad *< Pardavėjai ir paslaugų teikėjai, siūlydami įsigyti ir teikdami prekes ir paslaugas vartotojams, privalo laikytis sąžiningos verslo praktikos. Prekės ir paslaugos turi būti siūlomos taip, kad vartotojui būtų aiškus pasiūlymo komercinis pobūdis. >.* Tokiomis aplinkybėmis paslaugų teikėjai nesuvaržo vartotojo ekonominės perspektyvos taip, kai tai gali įvykti paslaugose, turinčiose tiekimo pusę ir vartojimo pusę, kuomet vartojimo pusė gali būti pastatoma į vienpusės priklausomybės nuo paslaugos tiekėjo padėtį.

Išvada: Subsidiarumo principo taikymui Vartotojų teisių apsaugos įstatymo reguliavimo sfera nėra aktuali, kadangi pagal šį įstatymą veikiantys prekių ir paslaugų teikėjai veikia atviros rinkos sąlygomis ir nėra monopolizavę vartotojų švietimo ar konsultavimo paslaugų.

Įstatymo 9 straipsniu apibrėžta Vartotojų teisių apsaugos institucinė sistema nustato, kad *< Vartotojų teisių apsaugą Lietuvos Respublikoje užtikrina: 1) valstybės ir savivaldybių institucijos; 2) vartotojų asociacijos.>.* Įstatymo 13¹ straipsnio 2 nustatytas įgaliotosios vartotojų asociacijos statusas kaip: *< 2. Įgaliotąją vartotojų asociaciją laikoma vartotojų asociacija, įrašyta į įgaliotųjų vartotojų asociacijų sąrašą. Vartotojų asociacija įrašoma į įgaliotųjų vartotojų asociacijų sąrašą, jeigu ji atitinka visas šias sąlygas: 1) yra įregistruota Juridinių asmenų registre ne mažiau negu 6 mėnesius iki prašymo įrašyti ją į įgaliotųjų vartotojų asociacijų sąrašą pateikimo; 2) jos steigimo dokumente yra nurodytas veiklos tikslas – vartotojų teisių ir teisėtų interesų atstovavimas ir gynimas; 3) ne mažiau negu 3 mėnesius iki prašymo įrašyti ją į įgaliotųjų vartotojų asociacijų sąrašą pateikimo faktiškai vykdo veiklą vartotojų apsaugos srityje ir pateikia tai įrodančius duomenis; 4) yra nepriklausoma nuo verslo ir kitų su vartotojų teisių gynimu nesusijusių interesų ir pateikia tai patvirtinantį pareiškimą (deklaraciją); 5) turi reikalingų žinių ir gebėjimų vartotojų apsaugos srityje ir pateikia tai įrodančius duomenis; 6) yra pateikusi Juridinių asmenų registro tvarkytojui veiklos ataskaitą ir metinių finansinių ataskaitų rinkinį, jeigu šis reikalavimas taikomas pagal Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymą.>.*

Išvada: Vartotojų teisių apsaugos institucinė sistema neišskiria subsidiarumo, nes vartotojų viešojo intereso dalykas iš esmės sprendžiamas valstybės ir savivaldybių institucijų subsidariu bendradarbiavimu su vartotojų asociacijomis. Įstatymo 13¹ straipsnio 2 nustatytas įgaliotosios vartotojų asociacijos statusas leidžia tokioms asociacijoms siekti atitinkamo valstybės ar savivaldybės finansavimo savo veiklų sąnaudų atlyginimui.

Įstatymo 22 straipsniu išdėstytos vartojimo ginčus nagrinėjančių institucijų kompetencijų ribos. Ten pat, 3 punktu išdėstyta reguliuojamų paslaugų (t.y. monopolinių rinkų) vartojimo ginčų energetikos bei vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo dalykas kaip: *< 3) Valstybinė energetikos reguliavimo taryba – vartotojų ir energetikos įmonių, geriamojo vandens tiekimo ir (ar) nuotekų tvarkymo įmonių ginčus dėl apmokėjimo už suvartotą energiją ar paslaugas, dėl valstybės reguliuojamų kainų ir (ar) tarifų taikymo, dėl energetikos įmonių veiklos ar neveikimo tiekiant, skirstant, perduodant, laikant energiją, dėl prisijungimo, energijos ir energijos išteklių tiekimo srautų balansavimo, vartotojų ir energetikos įmonių ginčus dėl energetikos objektų, įrenginių ir apskaitos priemonių naudojimo, energijos tiekimo nutraukimo, sustabdymo ar ribojimo, taip pat*

virtotojų ir energijos taupymo paslaugų teikėjų ginčus dėl energijos taupymo paslaugų teikimo ir kitus virtotojų ir energetikos įmonių ginčus energetikos srityje; >.

Išvada: Vartotojų teisių apsaugos įstatymas nenumato energetikos bei geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo sektoriuose kylančių ginčų sprendime viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų pasitelkimo. Šiuo aspektu yra pagrindas subsidarumo principo panaudojimui tokių ginčų sprendime ar moderavime.

Įstatymo 30 straipsnio 1 ir 2 dalimis nustatytos vartotojų viešojo intereso gynimo nuostatos kaip: < 1. *Vartotojų viešąjį interesą gina Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba ir įgaliotosios vartotojų asociacijos, o įstatymų nustatytais atvejais – kitos valstybės ir savivaldybių institucijos ir juridiniai asmenys.* > ir < 2. *Vartotojų viešojo intereso gynimas – tai ieškinio ar pareiškimo (skundo) vartotojų viešajam interesui ginti pareiškimas, kai siekiama pripažinti ar pakeisti teisinius santykius, uždrausti (nutraukti) pardavėjo ar paslaugų teikėjo veiksmus (neveikimą), kurie pažeidžia vartotojų teisėtus bendruosius interesus ir yra nesąžiningi vartotojų požiūriu, neatitinka sąžiningos verslo praktikos arba prieštarauja Civiliniam kodeksui, šiam įstatymui ar kitiems teisės aktams.*>.

Išvada: Vartotojų teisių apsaugos įstatyme nustatytas vartotojų viešas interesas yra suprantamas kaip vartotojo interesų gynimas per ieškinio ar skundo Civilinio kodekso nustatyta tvarka surašymą. Tokia viešojo intereso samprata yra žymiai siauresnė, nei šioje Ataskaitoje siūlomo subsidarumo principo atitikmenyse.

4.2.5. Dėl subsidarumo principo taikymo Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo nuostatose

Lietuvos Respublikos Nevyriausybinių organizacijų plėtros 2013 m. gruodžio 19 d. įstatymo Nr. XII-7176 2 straipsnio 6 dalimi nustatyta, kad < ***Viešosios naudos nevyriausybinių organizacija*** – *nevyriausybinių organizacija, kurios veikla teikia naudą ne tik jos dalyviams, bet ir visuomenei.* > Ten pat, 8 straipsniu, nustatančiu Viešosios naudos nevyriausybinių organizacijų finansavimo nuostatas, apibrėžta, kad < *Nevyriausybinių organizacijos pripažįstamos viešosios naudos nevyriausybinių organizacijomis Vyriausybės įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.* >.

Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatyme nėra valdžios sektoriaus ir viešųjų paslaugų subsidarumo principo apibrėžimo. Įstatyme taikomas teisės aktų naujadaras - *viešosios naudos* nevyriausybinių organizacijos sąvoka. Šioje Ataskaitoje siūlomuose teisės aktų projektuose numatoma *viešojo intereso* nevyriausybinių organizacijos sąvoka. Toks siūlymas kyla iš to, kad energetikos sektorius reglamentuojančiuose Energetikos, Elektros energetikos ir kituose įstatymuose bei poįstatyminiuose teisės aktuose jau yra suformuota praktika taikyti sąvoką „*viešasis interesas*“. Viešojo intereso sąvoka plačiai taikoma ir kituose Lietuvos Respublikos teisės aktuose (pvz. įstatymuose, Civiliniame kodekse, nustatančiuose prokuratūros kompetencijas „*viešojo*

intereso“ gynimo dalyke), bei plačiai naudojama akademinėje literatūroje, publikacijose, švietimo sistemoje ar viešajame gyvenime.

Atkreiptinas dėmesys, kad Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo 8 straipsnyje „Viešosios naudos nevyriausybinių organizacijų finansavimas“ suformuluota nevyriausybinių organizacijos pripažinimo viešosios naudos nevyriausybine organizacija nuostata yra sietina su tokios organizacijos finansavimo dalyku. Šio įstatymo 7 straipsnio „Nevyriausybinių organizacijų finansavimas“ 1 dalimi nustatyta, kad < *Nevyriausybiniams organizacijoms finansavimas konkurso būdu gali būti skiriamas iš Lietuvos Respublikos valstybės ar savivaldybių biudžetų* >. Tokiu būdu, viešosios naudos nevyriausybinių organizacijos netenkina šioje Ataskaitoje teikiamų įstatymų projektų esminės nuostatos, išreiškiančios nevyriausybinių organizacijų įsitraukimo į reguliuojamų rinkų viešųjų paslaugų teikimą subsidiarumo pagrindais principą, - už veiklas gauti atlyginimą ne iš biudžetinių lėšų, o iš teikiamų paslaugų reguliuojamų kainų ar tarifų atskirai nustatytos dedamosios.

Išvada: Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatyme nėra subsidiarumo principo apibrėžimo, tačiau įstatyme nustatyta sąvoka „viešosios naudos nevyriausybinių organizacijos“ gali tenkinti ES sutarties subsidiarumo principo sampratos įgyvendinimo nuostatas, taikant šiame įstatyme nustatytą „nevyriausybine organizacija“, sąvokos apibrėžimą. Todėl nerekomenduotina su reguliuojamų rinkų viešomis paslaugomis sietinu siūlomu subsidiarumo principu, galimai veiksiančio energetikos ar geriamojo vandens ir nuotekų šalinimo sektoriuose, kuriuose jau susiformavusi „viešojo intereso“ sąvokos taikymo praktika, papildomai įvesti „viešosios naudos“ sąvoką.

4.3. Išvados ir pasiūlymai

IŠVADOS

1. Lietuvos Respublikos Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo Nr. X-764 nuostatos yra aktualios šios Ataskaitos teisės aktų paketo dalykui.
2. Subsidiaraus vartotojų švietimo ir konsultavimo paslaugų įtraukimas į *Viešuosius interesus atitinkančių paslaugų* dalyką suponuos Vyriausybės ir jos įgaliotų institucijų imperatyvinę (direktyvinę) nuostatą dėl privalomų įpareigojimų nustatymo. Kadangi subsidiariam vartotojų švietimui ir konsultavimui numatoma remtis laisvomis piliečių iniciatyvomis ir nevyriausybėmis organizacijomis, kaip subjektais nepriklausančiais valdžios sektoriui, subsidiaraus vartotojų švietimo ir konsultavimo paslaugų įtraukimas į Viešuosius interesus atitinkančias paslaugas nėra laikytinas šios Ataskaitos dalyku.
3. Lietuvos Respublikos Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 nuostatos yra aktualios šios Ataskaitos teisės aktų paketo dalykui.
4. Išvadų 1 ir 3 punktuose nurodytiems įstatymams tikslinga šios Ataskaitos ribose atlikti atitinkamus pakeitimus ir (ar) papildymus tikslu nustatyti subsidiaraus vartotojų švietimo ir konsultavimo priemonę bei jos įgyvendinimo subjekto – viešojo intereso nevyriausybinių organizacijos – apibrėžimą.
5. Vartotojų teisių apsaugos įstatymas ir Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymas nereglamentuoja reguliuojamų rinkų kainodaros atsižvelgiant į subsidiarumo principą. Todėl šių įstatymų adaptacija Ataskaitos dalykui šiuo metu nelaikytina aktualia.

PASIŪLYMAI

1. Dėl Lietuvos Respublikos Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo Nr. X-764

1.1. Įstatymo pakeitimo įstatymo projekto Aiškinamąjį raštą papildyti tokiomis nuostatomis:

Šiuo metu veikiančiame Lietuvos Respublikos Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo 2006 m. liepos 13 d. įstatyme Nr. X-764 vartotojų švietimo nuostata nėra nustatyta. Tuo tarpu vartotojų konsultavimo sąvoka yra taikoma šio įstatymo 26 straipsnio, nustatančio geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo licencijuojamos veiklos sąlygas, nustatyta, kad: *< geriamojo vandens tiekėjas ir nuotekų tvarkytojas privalo vykdyti šias licencijuojamos veiklos sąlygas: 7) informuoti ir konsultuoti abonentus ir vartotojus teisės aktų nustatyta tvarka. > .* Pagal įstatymo nuostatas tiekėjai ir nuotekų tvarkytojai vartotojus konsultuoja neatlygintinai. Akivaizdu, kad tokios konsultacijos gali liesti tik reguliuojamas veiklas, apibrėžtas licencijavimo taisyklėmis ir apmokamomis pagal kainų nustatymo dalyką. Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijos negalės turėti licencijuojamos veiklos pilnos informacijos dėl įstatyme numatytos komercinių paslapčių apsaugos nuostatos. Manytina, kad konsultavimo srityje viešojo intereso nevyriausybinių

organizacijos negalės tapti konkurencingomis licencijų turėtojų atžvilgiu. Dėl to viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų įsitraukimas pagal sąvade pateiktą pasiūlymą toliau bus nagrinėjamas tik kaip „vartotojų švietimo“ aspektas.

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 3 straipsnyje, nustatančiame įstatymo pagrindines sąvokas, nėra viešojo intereso nevyriausybinių organizacijos ir subsidaraus vartotojų ir abonentų švietimo sąvokų. Siekiant inicijuoti subsidaraus vartotojų ir abonentų švietimo taikymą, aukščiau paminėtas sąvokas tikslinga įtraukti į įstatymo nuostatas. Tam, reikėtų pakeisti Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 3 straipsnį jį papildant tokiais dalimis:

„40¹. **Subsidiarus švietimas** – reguliuojamos veiklos dalis pagal vartotojo ar abonto pasirinkimą subsidiarumo pagrindais vykdoma geriamojo vandens tiekėjo, nuotekų tvarkytojo, paviršinių nuotekų tvarkytojo ir (ar) viešojo intereso nevyriausybinių organizacijos.“

„48¹. **Viešojo intereso nevyriausybinių organizacija** – juridinis asmuo atitinkantis nevyriausybinių organizacijos apibrėžtį pagal Lietuvos Respublikos Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo nuostatas ir turintis įgalinimus veikti pagal Lietuvos Respublikos vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytą tvarką.“

Pagal Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo nuostatas reguliuojama veikla yra licencijuojama. Licencijavimas yra apibrėžiamas pagal 26 straipsnio, nustatančio geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo licencijuojamos veiklos sąlygas, nuostatas. Siekiant inicijuoti subsidiarų švietimą tikslinga pakeisti Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 26 straipsnį, jį papildant nauju punktu:

„8) subsidiarumo pagrindais vykdyti abonentų ir vartotojų švietimą.“

Reguliuojamos veiklos užtikrinimui Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 17 straipsnyje yra apibrėžtos paslaugų teikėjų sąnaudų susigrąžinimo ir „teršėjas moka“ principai. Siekiant inicijuoti subsidiarų švietimą tikslinga pakeisti šio įstatymo 1 dalį ją išdėstant tokia redakcija:

„1. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų (įskaitant paviršines nuotekas) tvarkymo paslaugų srityje taikomas sąnaudų susigrąžinimo principas reiškia, kad geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainos turi padengti būtinąsias sąnaudas, reikalingas geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo paslaugoms teikti, ilgalaikiam geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros eksploatavimui, renovacijai ir plėtrai užtikrinti, abonentams ir vartotojams priimtinoms sąlygoms naudotis geriamuoju vandeniu ir gauti tinkamos kokybės nuotekų tvarkymo paslaugas sudaryti, taip pat aplinkos taršai mažinti ir vandens ištekliams racionaliai naudoti **bei abonentams ir vartotojams šviesti subsidiarumo pagrindais.**“

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 5 straipsnyje yra apibrėžta Vyriausybės kompetencija geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo reguliavimo srityje. Sutinkamai su siūloma nuostata įtraukti viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų į reguliuojamų paslaugų teikimą pagal siūlomą 3 straipsnio dalimi 48¹ nuostatą, nustatančią reguliavimo priemonę - Lietuvos Respublikos vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytą tvarką – siūloma atitinkamai apibrėžti vyriausybės kompetenciją. Tam tikslinga pakeisti 5 straipsnį, jį papildant tokios redakcijos punktu:

„2¹) tvirtina Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų dalyvavimo reguliuojamoje veikloje tvarką.“

Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų įsitraukimo į subsidaraus švietimo veiklas

sąnaudų padengimui tikslinga pakeisti 34 straipsnį jo 19 dalį išdėstant tokia redakcija:

„19. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainos, paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kainos, atsižvelgiant į patiriamas sąnaudas, gali būti diferencijuojamos pagal abonentų ir vartotojų kategorijas, **abonentų ir vartotojų subsidiaraus švietimo nuostatas**, pirkimo ir pardavimo vietą, tiekimo ir vartojimo ribą, vartojimo sezoniškumą, išleidžiamų teršalų kiekį, pobūdį ir koncentraciją. Diferencijavimo principai turi būti pagrįsti, objektyvūs, skaidrūs ir nediskriminuojantys. „

Siūlomi įstatymo pakeitimai dėl viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų įsitraukimo į subsidiaraus švietimo veiklas iki įstatymo pakeitimų įsigaliojimo pareikalaus tokių poįstatyminių teisės aktų pakeitimų:

- c) 5 straipsnyje Vyriausybės kompetencijai tvirtinti apibrėžtas Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo licencijavimo taisyklės, Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų dalyvavimo reguliuojamoje veikloje tvarką bei Geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo viešosios sutarties standartines sąlygas;
- d) 9 straipsnio 1 dalyje Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos kompetencijai tvirtinti apibrėžtas Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainų nustatymo metodiką ir Paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kainų nustatymo metodiką.

1.2. Įstatymo pakeitimo įstatymo projektas:

Projektas

LIETUVOS RESPUBLIKOS GERIAMOJO VANDENS TIEKIMO IR NUOTEKŲ TVARKYMO ĮSTATYMO NR. X-764 3, 5, 17, 26, 34 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS

2022 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 3 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 3 straipsnį, jį papildant 40¹ dalimi:

„40¹. Subsidiarus švietimas – reguliuojamos veiklos dalis pagal vartotojo ar abonto pasirinkimą subsidiarumo pagrindais vykdoma geriamojo vandens tiekėjo, nuotekų tvarkytojo, paviršinių nuotekų tvarkytojo ir (ar) viešojo intereso nevyriausybinių organizacijos.“

2. Pakeisti 3 straipsnį, jį papildant 48¹ dalimi:

„48¹. Viešojo intereso nevyriausybinių organizacija – juridinis asmuo atitinkantis nevyriausybinių organizacijos apibrėžtį pagal Lietuvos Respublikos Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo nuostatas ir turintis įgalinimus veikti pagal Lietuvos Respublikos vyriausybės nustatytą tvarką.“

2 straipsnis. 5 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 5 straipsnį, jį papildant 2¹ punktu:

„2¹) tvirtina Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų dalyvavimo reguliuojamoje veikloje tvarką;“

3 straipsnis. 17 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 17 straipsnio 1 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„1. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų (įskaitant paviršines nuotekas) tvarkymo paslaugų srityje taikomas sąnaudų susigrąžinimo principas reiškia, kad geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainos turi padengti būtinąsias sąnaudas, reikalingas geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo paslaugoms teikti, ilgalaikiam geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros eksploatavimui, renovacijai ir plėtrai užtikrinti, abonentams ir vartotojams priimtinoms sąlygoms naudotis geriamuoju vandeniu ir gauti tinkamos kokybės nuotekų tvarkymo paslaugas sudaryti, taip pat aplinkos taršai mažinti ir vandens ištekliams racionaliai naudoti bei subsidiarumo pagrindais šviesti abonentus ir vartotojus.“

4 straipsnis. 26 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 26 straipsnį, jį papildant 8 punktu:

„8) subsidiarumo pagrindais vykdyti abonentų ir vartotojų švietimą.“

5 straipsnis. 34 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 34 straipsnio 19 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„19. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainos, paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kainos, atsižvelgiant į patiriamas sąnaudas, gali būti diferencijuojamos pagal abonentų ir vartotojų kategorijas, **abonentų ir vartotojų subsidaraus švietimo nuostatas**, pirkimo ir pardavimo vietą, tiekimo ir vartojimo ribą, vartojimo sezoniskumą, išleidžiamų teršalų kiekį, pobūdį ir koncentraciją. Diferencijavimo principai turi būti pagrįsti, objektyvūs, skaidrūs ir nediskriminuojantys.“

6 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas įsigalioja 2022 m. spalio 1 d.

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, savivaldybės, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba iki 2022 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo 1, 2, 4 ir 5 straipsnių įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

**LIETUVOS RESPUBLIKOS GERIAMOJO VANDENS TIEKIMO IR NUOTEKŲ
TVARKYMO ĮSTATYMO NR. X-764 3, 5, 17, 26, 34 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2022 m.

d. Nr.

Vilnius

7 straipsnis. 3 straipsnio pakeitimas

3. Pakeisti 3 straipsnį, jį papildant 40¹ dalimi:

„40¹. Subsidiarus švietimas – reguliuojamos veiklos dalis pagal vartotojo ar abonentų pasirinkimą subsidiarumo pagrindais vykdoma geriamojo vandens tiekėjo, nuotekų tvarkytojo, paviršinių nuotekų tvarkytojo ir (ar) viešojo intereso nevyriausybinių organizacijos.“

4. Pakeisti 3 straipsnį, jį papildant 48¹ dalimi:

„48¹. Viešojo intereso nevyriausybinių organizacija – juridinis asmuo atitinkantis nevyriausybinių organizacijos apibrėžtį pagal Lietuvos Respublikos Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo nuostatas ir turintis įgalinimus veikti pagal Lietuvos Respublikos vyriausybės nustatytą tvarką.“

8 straipsnis. 5 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 5 straipsnį, jį papildant 2¹ punktu:

„2¹) tvirtina Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų dalyvavimo reguliuojamoje veikloje tvarką;“

9 straipsnis. 17 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 17 straipsnio 1 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„1. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų (įskaitant paviršines nuotekas) tvarkymo paslaugų srityje taikomas sąnaudų susigrąžinimo principas reiškia, kad geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainos turi padengti būtinąsias sąnaudas, reikalingas geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo paslaugoms teikti, ilgalaikiam geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros eksploatavimui, renovacijai ir plėtrai užtikrinti, abonentams ir vartotojams priimtinoms sąlygoms naudotis geriamuoju vandeniu ir gauti tinkamos kokybės nuotekų tvarkymo paslaugas sudaryti, taip pat aplinkos taršai mažinti ir vandens ištekliams racionaliai naudoti bei subsidiarumo pagrindais šviesti abonentus ir vartotojus.“

10 straipsnis. 26 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 26 straipsnį, jį papildant 8 punktu:

„8) subsidiarumo pagrindais vykdyti abonentų ir vartotojų švietimą.“

11 straipsnis. 34 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 34 straipsnio 19 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„19. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainos, paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kainos, atsižvelgiant į patiriamas sąnaudas, gali būti diferencijuojamos pagal abonentų ir vartotojų kategorijas, **abonentų ir vartotojų subsidaraus švietimo nuostatas**, pirkimo ir pardavimo vietą, tiekimo ir vartojimo ribą, vartojimo sezoniskumą, išleidžiamų teršalų kiekį, pobūdį ir koncentraciją. Diferencijavimo principai turi būti pagrįsti, objektyvūs, skaidrūs ir nediskriminuojantys.“

12 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas įsigalioja 2022 m. spalio 1 d.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, savivaldybės, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba iki 2022 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo 1, 2, 4 ir 5 straipsnių įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

2.Dėl Lietuvos Respublikos Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375

2.1. Įstatymo pakeitimo įstatymo projekto Aiškinamąjį raštą papildyti tokiomis nuostatomis:

Sutinkamai su Lietuvos Respublikos Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 1 straipsnio 2 dalimi nustatyta, kad *<įstatymo tikslas – užtikrinti darnią atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo plėtrą, skatinti tolesnį naujų technologijų vystymąsi ir diegimą bei pagamintos energijos vartojimą, ypač atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos tarptautinius įsipareigojimus, aplinkos apsaugos, iškastinių energijos išteklių tausojoimo, priklausomybės nuo iškastinių energijos išteklių ir energijos importo mažinimo bei kitus valstybės energetikos politikos tikslus, įvertinus energijos tiekimo saugumo ir patikimumo reikalavimus, taip pat į vartotojų teisių ir teisėtų interesų į atsinaujinančių energijos išteklių prieinamumą, tinkamumą ir pakankamumą apsaugos užtikrinimo principus.>* Įstatymo 1 straipsnio 4 dalimi nustatyta, kad pagrindinis įstatymo uždavinys – *<siekti, kad 2025 metais energijos gamybos iš atsinaujinančių išteklių energijos dalis, palyginti su šalies bendruoju galutiniu energijos suvartojimu, sudarytų ne mažiau kaip 38 procentus ir kad ši dalis toliau būtų didinama, tam panaudojant naujausias ir veiksmingiausias atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo technologijas ir skatinant energijos vartojimo efektyvumą.>* Todėl įstatymo projekte siūlomas subsidarius vartotojų švietimas ir konsultavimas gali būti efektyvia skatinimo priemone įgyvendinant įstatymo uždavinius.

Įstatymo 2 straipsnio 6 dalimi nustatyta, kad *<Atsinaujinančių išteklių naudojimo energijai gaminti skatinimo priemonė (toliau – skatinimo priemonė) – šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatyta priemonė ar būdas, kuriais energijai gaminti skatinama naudoti atsinaujinančius išteklius.>* Tokiu būdu, subsidarius vartotojų švietimas ir konsultavimas gali būti efektyvia skatinimo priemone įgyvendinant įstatymo uždavinius.

Įstatymo 2 straipsnio 19¹ dalimi nustatyta, kad *<Elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių kainos priedas (toliau – kainos priedas) – šiame įstatyme nustatyta tvarka ir sąlygomis elektros energijos gamintojo iš viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšų gaunamos papildomos pajamos už pagamintą ir į elektros tinklus patiektą elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių vienetą.>* Tokia įstatyminė nuostata suponuoja, kad kainos priedas gali apimti ir subsidiarų vartotojų švietimą ir konsultavimą, ypač jei subsidarius vartotojų švietimas ir konsultavimas galėtų būti priskirtas viešuosius interesus atitinkančiomis paslaugomis.

Įstatymo 2 straipsnio 38 dalimi nustatyta įstatyminė priemonė kaip **<Paramos schema – visuma skatinimo priemonių, kuriomis skatinama naudoti atsinaujinančių išteklių energiją, tarp jų mažinamos atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo sąnaudos, didinama energijos iš atsinaujinančių energijos išteklių pardavimo kaina, nustatomi įpareigojimai naudoti atsinaujinančius energijos išteklius ar vartoti iš atsinaujinančių išteklių pagamintą energiją, taip pat kitos priemonės, skatinančios naudoti atsinaujinančius energijos išteklius energijai gaminti ir (ar) iš jų pagamintos energijos vartojimą.>** Ši įstatyminė nuostata įgalina subsidiarų vartotojų švietimą ir konsultavimą teisiškai adaptuoti per paramos schemos priemonę.

Įstatymo 2 straipsnio 49 dalimi nustatyta, kad šiame įstatyme **<Viešuosius interesus atitinkančios paslaugos – įstatymų nustatytais atvejais įmonėms priskiriami privalomi įpareigojimai, siekiant įgyvendinti valstybės energetikos, ūkio ir (ar) aplinkos apsaugos politikos**

strateginius tikslus atsinaujinančios energetikos sektoriuje ir apginti teisėtus visuomenės interesus.> Ši įstatyminė norma nustato, kad viešuosius interesus atitinkančios paslaugos kyla tik iš „*įmonėms priskiriamų privalomų įpareigojimų*“. Ši norma nesuteikia galimybės subsidiarumo ar kitais pagrindais viešojo intereso nevyriausybinei organizacijai tiesiogiai vykdyti kokias nors veiklas „*apginant teisėtus visuomenės interesus*“. Tačiau įmonėms gali būti priskirti įpareigojimai taikyti subsidiarumo principą vartotojų švietime ir konsultavime, išlaikant nevyriausybiniams organizacijoms nepriklausomumo (pasirinkimo laisvės) statusą.

Įstatymo 3 straipsnio 5 dalimi nustatyta atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo skatinimo priemonė *<Vyriausybė nutarimu gali suteikti bandomojo projekto statusą.>* Nurodyta priemonė gali būti priskirtina subsidiarumo principui vartotojų švietime ir konsultavime jiems suteikiant bandomojo projekto statusas.

Įstatymo 5 straipsnio 2 dalies, nustatančios vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos kompetencijas, 4 ir 13 punktais atitinkamai nustatyta *<4) nustato viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo tvarką;>* ir *<13) nustato atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo pastatuose reikalavimus ir šių reikalavimų įgyvendinimo tvarką;>*. Šios nuostatos turėtų leisti harmoningai įteisinti įstatymo pakeitimo įstatymo projekto nuostatas, atitinkamai redaguojant galiojančias tvarkas.

Įstatymo 6 straipsnio, nustatančio Energetikos ministerijos kompetencijas, 11 punkte nustatyta priemonė *<11) organizuoja keitimąsi patirtimi atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo srityje tarp valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų, įmonių, organizacijų, privačių subjektų ir viešai skelbia gerosios praktikos pavyzdžius;>*. Ši įstatyminė norma nedetalizuoja viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų įgalinimą subsidiariam vartotojų švietimui ir konsultavimui pagal įstatymo nuostatas, todėl tikslinga nurodytą punktą papildyti viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų subjektu.

Įstatymo 7 straipsnio 8 punkte nustatyta Aplinkos ministerijos kompetencija *<kartu su Energetikos ministerija rengia ir viešai skelbia rekomendacijas projektuotojams, architektams ir kitiems specialistams dėl atsinaujinančių energijos išteklių technologijų, didelio energinio efektyvumo technologijų ir centralizuoto šilumos ir (ar) vėsumos energijos tiekimo sistemų integravimo, planuojant, projektuojant, statant ir atnaujinant (modernizuojant) visuomeninės, pramoninės ar gyvenamosios paskirties teritorijas;>* Ši įstatyminė norma nedetalizuoja subsidiarumo principo taikymo, todėl tikslinga įstatymo 7 straipsnio 8 punkte įtraukti viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų subjektą.

Įstatymo 12 straipsnio 5 punktu savivaldybėms nustatyta kompetencija *<5) rengia ir įgyvendina visuomenės informavimo ir sąmoningumo ugdymo priemones, teikia konsultacijas ir rengia mokymo programas apie atsinaujinančių energijos išteklių plėtojimo ir naudojimo praktines galimybes ir naudą;>*. Ši įstatyminė norma nedetalizuoja subsidiarumo principo taikymo, todėl tikslinga įstatymo 12 straipsnio 5 punkte įtraukti viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų subjektą.

Įstatymo 23 straipsnio 3 dalimi nustatyta, kad *<3. Savivaldybės, planuodamos miestų ir (ar) rajonų infrastruktūros plėtrą, pastatų atnaujinimą (modernizavimą), viešųjų ir privačių objektų apsirūpinimą šilumos ir (ar) vėsumos energija, įvertina galimybes gaminti šilumos ir vėsumos energiją iš atsinaujinančių energijos išteklių.>* Subsidiarumo principo taikymui tikslinga įstatymo 23 straipsnio 3 punkte įtraukti viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų subjektą, kaip savivaldybių partnerį.

Įstatymo 26 straipsnyje nustatomos šilumos siurblių naudojimo skatinimo priemonės. Subsidiarumo principo taikymui tikslinga įstatymo 26 straipsnį papildyti 1¹ dalimi, nustatančia viešojo intereso nevyriausybines organizacijas kaip vartotojų ir kitų suinteresuotų asmenų subsidiaraus švietimo ir konsultavimo paslaugos teikėjus.

Įstatymo 48 straipsnio, nustatančio teritorijų planavimo reikalavimus, 1 dalyje nurodoma atsižvelgimo į visuomenės interesus sąlyga ir, ten pat, 2 dalyje nurodoma viešai skelbiamų rekomendacijų priemonė kaip atitinkamai <1. Planuojant visuomeninės, pramoninės ir gyvenamosios paskirties teritorijas, projektuojant, statant, rekonstruojant ir (ar) atnaujinant (modernizuojant) visuomeninius, pramoninius ar gyvenamuosius pastatus, turi būti vertinamos galimybės naudoti įrenginius ir sistemas, skirtas elektros energijos, šildymo ir vėsinimo iš atsinaujinančių energijos išteklių naudojimui, taip pat centralizuotam šilumos ir vėsumos energijos tiekimui. Planuojant miestų infrastruktūrą, atsižvelgiant į visuomenės interesus, privaloma numatyti šilumos iš atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą. > ir < 2. Aplinkos ministerija kartu su Energetikos ministerija rengia ir viešai skelbia rekomendacijas projektuotojams, architektams ir kitiems specialistams dėl atsinaujinančių energijos išteklių technologijų, didelio energinio efektyvumo technologijų, centralizuoto šilumos ir vėsumos energijos tiekimo sistemų integravimo, planuojant, projektuojant, statant ir atnaujinant (modernizuojant) visuomeninės, pramoninės ar gyvenamosios paskirties teritorijas.>. Subsidiarumo principo taikymui tikslinga įstatymo 48 straipsnio pakeisti 1 ir 2 dalis, atitinkamai nustatant viešojo intereso nevyriausybines organizacijas kaip vartotojų ir kitų suinteresuotų asmenų subsidiaraus švietimo ir konsultavimo paslaugos teikėjus.

Įstatymo 50 straipsnis nustato atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo pastatuose nuostatas. Šio straipsnio 5 ir 6 dalimis atitinkamai nustatomos Vyriausybės ir savivaldybės priemonės šio straipsnio tikslams pasiekti kaip <5. Vyriausybė ar jos įgaliota institucija parengia ir patvirtina finansinės paramos schemas energijos beveik nevartojančių pastatų statybai remti.> ir < 6. Savivaldybės atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo pastatuose didinimo priemonės įtraukia į savo atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų planus. >. Subsidiarumo principo taikymui tikslinga įstatymo 50 straipsnį papildyti dalimi, nurodančia, kad šio straipsnio 5 ir 6 dalių taikyme būtina numatyti viešojo intereso nevyriausybines organizacijas kaip vartotojų ir kitų suinteresuotų asmenų subsidiaraus švietimo ir konsultavimo paslaugos teikėjus.

Įstatymo 51 straipsnio, skirto informavimo nuostatoms, 3 dalimi apibrėžiamos tinkamo visuomenės informavimo ir sąmoningumo ugdymo priemonės kaip < 3. Aplinkos ministerija, Energetikos ministerija, Susisiekimo ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Žemės ūkio ministerija, viešoji įstaiga Lietuvos energetikos agentūra ir savivaldybių institucijos, koordinuodamos veiksmus, pagal kompetenciją rengia ir įgyvendina tinkamas visuomenės informavimo ir sąmoningumo ugdymo priemones, teikia konsultacijas ir rengia švietimo programas apie atsinaujinančių energijos išteklių plėtros ir naudojimo praktines galimybes ir naudą, tarp jų ir apie skirtingų transporto sektoriuje naudojamų atsinaujinančių energijos išteklių prieinamumą ir naudą aplinkai.>. Subsidiarumo principo taikymui tikslinga įstatymo 51 straipsnio 3 dalį suredaguoti nurodant, kad būtina numatyti viešojo intereso nevyriausybines organizacijas kaip vartotojų ir kitų suinteresuotų asmenų subsidiaraus švietimo ir konsultavimo paslaugos teikėjus.

Įstatymo 57 straipsnio, nustatančio savivaldybių atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų planų sudarymo nuostatas, 4 dalimi nustatyta, kad < 4. Savivaldybės

atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų planų projektus suderina su Vyriausybės įgaliota institucija.> Ten pat, 9 dalimi nustatyta, kad < 9. Savivaldybių atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų planai turi užtikrinti, kad savivaldybių teritorijose nebūtų kuriamos sąlygos, ribojančios atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo plėtrą.>. Subsidiarumo principo taikymui tikslinga įstatymo 57 straipsnį papildyti dalimi nurodančia, kad įgyvendinant straipsnio 4 ir 9 dalių nuostatas, būtina numatyti viešojo intereso nevyriausybines organizacijas kaip vartotojų ir kitų suinteresuotų asmenų subsidiaraus švietimo ir konsultavimo paslaugos teikėjus.

Įstatymo 65 straipsniu dėl įstatymo taikymo 1 dalyje nustatyta, kad < 1. Asmenims, kurie verčiasi ūkine komercine veikla atsinaujinančių išteklių energetikos sektoriuje, kiek nenustato šis įstatymas, taikomi veiklos elektros energetikos, šilumos ūkio ar dujų sektoriuose reikalavimai, nustatyti Energetikos įstatyme, Elektros energetikos įstatyme, Gamtinių dujų įstatyme, Šilumos ūkio įstatyme ir jų įgyvendinamuosiuose teisės aktuose.>. Subsidiarumo principo taikymui, atsižvelgiant į nevyriausybinių organizacijų taktines nuostatas, šio įstatymo pakeitimo ir (ar) papildymo projektai gali būti teikiami sprendimų priėmėjams tiek atskirai, tiek inkorporuojant į 1 dalyje išvardintų įstatymų pakeitimų ir (ar) papildymų projektus.

2.2. Įstatymo pakeitimo įstatymo projektas:

Projektas

LIETUVOS RESPUBLIKOS ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. XI-1375 1, 2, 6, 7, 12, 26, 50, 51, 57 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS

2022 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 1 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 1 straipsnio 4 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„4. Pagrindinis šio įstatymo uždavinys – siekti, kad 2025 metais energijos gamybos iš atsinaujinančių išteklių energijos dalis, palyginti su šalies bendruoju galutiniu energijos suvartojimu, sudarytų ne mažiau kaip 38 procentus ir kad ši dalis toliau būtų didinama, tam panaudojant naujausias ir veiksmingiausias atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo technologijas ir skatinant energijos vartojimo efektyvumą, subsidiarų vartotojų švietimą ir konsultavimą.“

2 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

1. Pakeisti 2 straipsnį, jį papildant 44¹ dalimi:
„44¹. Subsidiarus vartotojų švietimas ir konsultavimas – energijos tiekėjų ir (ar) viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų, veikiančių pagal Vyriausybės nustatytą tvarką, reguliuojama veikla.“

2. Pakeisti 2 straipsnį, jį papildant 48¹ dalimi:

„48¹. Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų - organizacija, atitinkanti nevyriausybinių organizacijų nuostatas pagal Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo nuostatas, dalyvaujanti energetikos veiklose pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytą tvarką įgyvendinant Europos Sąjungos Sutarties subsidiarumo principą.“

3 straipsnis. 6 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 6 straipsnio 11 punktą, jį išdėstant tokia redakcija:

„11) organizuoja keitimąsi patirtimi atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo srityje tarp valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų, įmonių, organizacijų, privačių subjektų, viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų ir viešai skelbia gerosios praktikos pavyzdžius;“

4 straipsnis. 7 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 7 straipsnio 8 punktą, jį išdėstant tokia redakcija:

„8) kartu su Energetikos ministerija rengia ir viešai skelbia rekomendacijas projektuotojams, architektams ir kitiems specialistams bei viešojo intereso nevyriausybiniams organizacijoms dėl atsinaujinančių energijos išteklių technologijų, didelio energinio efektyvumo technologijų ir centralizuoto šilumos ir (ar) vėsumos energijos tiekimo sistemų integravimo, planuojant, projektuojant, statant ir atnaujinant (modernizuojant) visuomeninės, pramoninės ar gyvenamosios paskirties teritorijas;“

5 straipsnis. 12 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 12 straipsnio 5 punktą, jį išdėstant tokia redakcija:

„5) rengia ir įgyvendina, pasitelkiant viešojo intereso nevyriausybines organizacijas, visuomenės informavimo ir sąmoningumo ugdymo priemones, teikia konsultacijas ir rengia mokymo programas apie atsinaujinančių energijos išteklių plėtojimo ir naudojimo praktines galimybes ir naudą;“

6 straipsnis. 26 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 26 straipsnį, jį papildant 1¹ dalimi:

„1¹. Šio įstatymo 1 dalyje nustatytų priemonių įgyvendinimui taikomas subsidiarus vartotojų švietimas ir konsultavimas.“

7 straipsnis. 48 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 48 straipsnio 2 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„2. Aplinkos ministerija kartu su Energetikos ministerija rengia ir viešai skelbia rekomendacijas projektuotojams, architektams ir kitiems specialistams bei viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų atstovams dėl atsinaujinančių energijos išteklių technologijų, didelio energinio efektyvumo technologijų, centralizuoto šilumos ir vėsumos energijos tiekimo sistemų integravimo, planuojant, projektuojant, statant ir atnaujinant (modernizuojant) visuomeninės, pramoninės ar gyvenamosios paskirties teritorijas.“

8 straipsnis. 50 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 50 straipsnį, jį papildant 7 dalimi:

„7. Šio straipsnio 5 ir 6 dalių nuostatų įgyvendinimui pasitelkiamos viešojo intereso nevyriausybinių organizacijos.“

9 straipsnis. 51 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 51 straipsnį, jį papildant 4 dalimi:

„4. Šio straipsnio 3 dalies nuostatų įgyvendinimui pasitelkiamos viešojo intereso nevyriausybinių organizacijos.“

10 straipsnis. 57 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 57 straipsnį, jį papildant 10 dalimi:

„10. Šio straipsnio 4 ir 9 dalių nuostatų įgyvendinimui pasitelkiamos viešojo intereso nevyriausybinių organizacijos.“

11 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas įsigalioja 2022 m. spalio 1 d.

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Aplinkos ministerija, Energetikos ministerija, savivaldybės, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba iki 2022 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 straipsnių įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Projektas -Iv

LIETUVOS RESPUBLIKOS ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. XI-1375 1, 2, 6, 7, 12, 26, 50, 51, 57 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS

2022 m.

d. Nr.

Vilnius

12 straipsnis. 1 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 1 straipsnio 4 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„4. Pagrindinis šio įstatymo uždavinys – siekti, kad 2025 metais energijos gamybos iš atsinaujinančių išteklių energijos dalis, palyginti su šalies bendruoju galutiniu energijos

suvartojimu, sudarytų ne mažiau kaip 38 procentus ir kad ši dalis toliau būtų didinama, tam panaudojant naujausias ir veiksmingiausias atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo technologijas ir skatinant energijos vartojimo efektyvumą, **subsidiarų vartotojų švietimą ir konsultavimą.**“

13 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

3. Pakeisti 2 straipsnį, jį papildant 44¹ dalimi:

„**44¹. Subsidiarus vartotojų švietimas ir konsultavimas – energijos tiekėjų ir (ar) viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų, veikiančių pagal Vyriausybės nustatytą tvarką, reguliuojama veikla.**“

4. Pakeisti 2 straipsnį, jį papildant 48¹ dalimi:

„**48¹. Viešojo intereso nevyriausybinių organizacija - organizacija, atitinkanti nevyriausybinių organizacijų nuostatas pagal Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo nuostatas, dalyvaujanti energetikos veiklose pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytą tvarką įgyvendinant Europos Sąjungos Sutarties subsidiarumo principą.**“

14 straipsnis. 6 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 6 straipsnio 11 punktą, jį išdėstant tokia redakcija:

„11) organizuoja keitimąsi patirtimi atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo srityje tarp valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų, įmonių, organizacijų, privačių subjektų, **viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų** ir viešai skelbia gerosios praktikos pavyzdžius;“

15 straipsnis. 7 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 7 straipsnio 8 punktą, jį išdėstant tokia redakcija:

„8) kartu su Energetikos ministerija rengia ir viešai skelbia rekomendacijas projektuotojams, architektams ir kitiems specialistams **bei viešojo intereso nevyriausybiniams organizacijoms** dėl atsinaujinančių energijos išteklių technologijų, didelio energinio efektyvumo technologijų ir centralizuoto šilumos ir (ar) vėsumos energijos tiekimo sistemų integravimo, planuojant, projektuojant, statant ir atnaujinant (modernizuojant) visuomeninės, pramoninės ar gyvenamosios paskirties teritorijas;“

16 straipsnis. 12 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 12 straipsnio 5 punktą, jį išdėstant tokia redakcija:

„5) rengia ir įgyvendina, **pasitelkiant viešojo intereso nevyriausybines organizacijas**, visuomenės informavimo ir sąmoningumo ugdymo priemones, teikia konsultacijas ir rengia mokymo programas apie atsinaujinančių energijos išteklių plėtojimo ir naudojimo praktines galimybes ir naudą;“

17 straipsnis. 26 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 26 straipsnį, jį papildant 1¹ dalimi:

„1¹. Šio įstatymo 1 dalyje nustatytų priemonių įgyvendinimui taikomas subsidiarus vartotojų švietimas ir konsultavimas.“

18 straipsnis. 48 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 48 straipsnio 2 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„2. Aplinkos ministerija kartu su Energetikos ministerija rengia ir viešai skelbia rekomendacijas projektuotojams, architektams ir kitiems specialistams **bei viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų atstovams** dėl atsinaujinančių energijos išteklių technologijų, didelio energinio efektyvumo technologijų, centralizuoto šilumos ir vėsumos energijos tiekimo sistemų integravimo, planuojant, projektuojant, statant ir atnaujinant (modernizuojant) visuomeninės, pramoninės ar gyvenamosios paskirties teritorijas.“

19 straipsnis. 50 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 50 straipsnį, jį papildant 7 dalimi:

„7. Šio straipsnio 5 ir 6 dalių nuostatų įgyvendinimui pasitelkiamos viešojo intereso nevyriausybinės organizacijos.“

20 straipsnis. 51 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 51 straipsnį, jį papildant 4 dalimi:

„4. Šio straipsnio 3 dalies nuostatų įgyvendinimui pasitelkiamos viešojo intereso nevyriausybinės organizacijos.“

21 straipsnis. 57 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 57 straipsnį, jį papildant 10 dalimi:

„10. Šio straipsnio 4 ir 9 dalių nuostatų įgyvendinimui pasitelkiamos viešojo intereso nevyriausybinės organizacijos.“

22 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas įsigalioja 2022 m. spalio 1 d.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Aplinkos ministerija, Energetikos ministerija, savivaldybės, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba iki 2022 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 straipsnių įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

5. TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ GALUTINIS PAKETAS

Projektas

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. IX-884
2, 5, 6, 8, 19, 26, 37 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO
13² STRAIPSNIU ĮSTATYMO,**

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGIJOS VARTOJIMO EFEKTYVUMO DIDINIMO
ĮSTATYMO NR. XII-2702 8, 10, 12, 23 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO,**

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ELEKTROS ENERGETIKOS ĮSTATYMO
NR. VIII-1881 9, 10, 12, 15, 16, 17, 51, 60, 67, 69 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO
PAPILDYMO 74¹ STRAIPSNIU ĮSTATYMO**

**LIETUVOS RESPUBLIKOS GAMTINIŲ DUJŲ ĮSTATYMO 9, 15, 19, 57 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO**

**IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠILUMOS ŪKIO ĮSTATYMO NR. IX-1565 2, 32
STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO**

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ ENERGETIKOS
ĮSTATYMO NR. XI-1375 1, 2, 6, 7, 12, 26, 50, 51, 57 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO**

**LIETUVOS RESPUBLIKOS GERIAMOJO VANDENS TIEKIMO IR NUOTEKŲ
TVARKYMO ĮSTATYMO NR. X-764 3, 5, 17, 26, 34 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMO**

PROJEKTŲ AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Projekto rengimą paskatinusios priežastys, projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo Nr. IX-884 2, 5, 6, 8, 19, 26, 37 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 13² straipsniu įstatymo, Lietuvos Respublikos energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymo Nr. XII-2702 8, 10, 12, 23 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos elektros energetikos įstatymo Nr. VIII-1881 2, 9, 10, 12, 15, 17, 51, 60, 67, 69, 74 straipsnių pakeitimo ir įstatymo papildymo 74¹ straipsniu įstatymo, Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymo 9, 15, 19, 57 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. VIII-1973 ir Lietuvos Respublikos šilumos ūkio įstatymo Nr. IX-1565 2, 32 straipsnių pakeitimo įstatymo, Lietuvos Respublikos atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 1, 2, 6, 7, 12, 26, 50, 51, 57 straipsnių pakeitimo įstatymo ir Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo nr. X-764 3, 5, 17, 26, 34 straipsnių pakeitimo įstatymo projekto rengimą paskatino šios priežastys:

1.1. Įgyvendinant Valstybės pažangos strategiją „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“, patvirtintą Lietuvos Respublikos Seimo 2012 m. gegužės 15 d. nutarimu Nr. XI-2015 „Dėl Valstybės pažangos strategijos „Lietuvos pažangos strategija „Lietuva 2030“ patvirtinimo“ LR Vyriausybė 2020 m. rugsėjo 9 d. nutarimu Nr. 998 patvirtintame 2021–2030 metų nacionaliniame

pažangos plane (toliau – Planas) konstatuojama, kad įgyvendinant Europos Komisijos komunikate „Europos žaliasis kursas“ siūlomas iniciatyvas, skirtas visiems ūkio sektoriams transformuoti siekiant ES ekonomikos neutralumo klimatui tikslo iki 2050 metų yra nacionalinių, savivaldybių ir vietos lygmenimis spręstinių opių problemų. Jų sprendimui trukdo neracionalus vartotojų elgesys energijos efektyvumo srityje ir nesuformuotas bendras visuomenės energijos taupymo ir energijos efektyvumo svarbos suvokimas.

1.2.Plane vienu iš strateginių tikslų nurodomas poreikis didinti gyventojų socialinę gerovę ir įtrauktį. Šiuo strateginiu tikslu taip pat siekiama stiprinti socialinį kapitalą – socialinius ryšius, tinklus, tarpusavio pasitikėjimą ir pasitikėjimą institucijomis, aktyvumą ir pilietinį dalyvavimą, kuris laikomas viena svarbiausių sąlygų kurti gyventojų socialinę ir ekonominę gerovę. Socialinis kapitalas Lietuvoje, remiantis tarptautiniais vertinimais, yra išskirtinai menkas. Pagal pasaulio konkurencingumo indekso socialinio kapitalo vertinimą Lietuva 2019 m. užėmė 89 vietą iš 141, o pagal „Legatum“ klestėjimo indeksą – 141 vietą iš 167 pasaulyje ir **paskutinę vietą Europoje**. Dėl strateginių tikslų įgyvendinimo Plane nurodoma, kad aplinkos ir klimato kaitos iššūkiai, ekonomikos, vartojimo modelių ir gyvenimo būdo perorientavimas į žiedinę ekonomiką turės didelių socialinių pasekmių, darys poveikį gyventojų užimtumui ir skirtingų socialinių grupių gerovei. Todėl būtina mažinti energetinį skurdą, kuris Lietuvoje yra didelis dėl gana brangių energijos išteklių, neefektyvaus energijos vartojimo, santykinai žemesnio nei Vakaruose gyventojų pajamų lygio. Nurodoma siekiamybė spręsti socialiai pažeidžiamų ir atskirtų patiriančių gyventojų energetinio skurdo problemą, taip pat mažinti visiems gyventojams tenkančią energijos išlaidų našą. Plane nurodoka, kad iškeltiems uždaviniams įgyvendinti reikės sisteminių, integruotų socialinės, energetikos, aplinkos politikos sričių sprendimų, skatinti atsakingą verslą, didinti įmonių atsakomybę už jų veiklos poveikį aplinkai ir visuomenei.

1.3.Viešojo sektoriaus įstaigų sistemos tobulinimo gairėse, patvirtintose LR Vyriausybės 2018 m. gegužės 16 d. nutarimu Nr. 495 (toliau – Gairės), numatytose tobulinimo kryptyse nurodyta: I viešųjų paslaugų teikimą aktyviau įtraukti ir/ar perduoti jų teikimą privataus sektoriaus subjektams, nevyriausybiniams organizacijoms, socialinio verslo partneriams ar vietos bendruomenėms. Gairėse viešųjų paslaugų subjektų nomenklatūra grupuojama pagal valstybės ir savivaldybių viešuosius sektorius kaip: valstybės kontroliuojamos akcinės ir uždarnosios akcinės bendrovės viešosios įstaigos, kurių savininkas ar dalininkas yra valstybė; valstybės įmonės, kurių savininko teisės ir pareigas įgyvendina valstybės biudžetinės įstaigos; savivaldybių biudžetinės įstaigos; viešosios įstaigos, kurių savininkės ir dalininkės yra savivaldybės; savivaldybių įmonės; savivaldybių kontroliuojamos akcinės bendrovės ir uždarnosios akcinės bendrovės.

1.4.Sutinkamai su ESFA finansuojamo projekto NVO sektoriaus įsitraukimo į viešojo sektoriaus paslaugas pagal subsidiarumo principą 2019 m. atliktas asociacijos Nacionalinė vartotojų konfederacija tyrimas parodė, kad dėl NVO įsitraukimo į viešųjų paslaugų teikimą pagal subsidiarumo principą aktualumo, net 73 proc., t.y. beveik trys ketvirtadaliai, valdžios sektoriaus respondentų vertina kaip svarbų arba labai svarbų. Dėl NVO įsitraukimo į viešųjų paslaugų teikimą už vartotojų ekonominės perspektyvos palankią raidą kaip svarbią ir labai svarbią pasisako 64 proc. valstybės sektoriaus respondentų.

1.5.Valdžios sektoriaus reguliuojamos viešosios paslaugos sudaro esminę tokių paslaugų vartotojų ekonominės perspektyvos dalį. Todėl yra aktualu pagal subsidiarumo principą suteikti galimybę

įtraukti vartotojus atstovaujančias viešojo intereso NVO į tokių paslaugų būtiniais kaštais priskirtiną vartotojų švietimo, mokymų ir informavimo paslaugų teikimą konkurenciniais pagrindais. Toks viešojo intereso NVO įsitraukimas taip pat pasitarnautų opios klientų aptarnavimo kultūros problemos sprendimo, piliečių pasitenkinimo paslaugomis matavimų/stebėsenos trūkumo šalinimo, viešųjų paslaugų teikimo standartų kūrimo (atsižvelgiant į vartotojų ekonominę perspektyvą) plėtotei. LR Vidaus reikalų ministerijos atlikti tyrimai rodo, kad Lietuvos Respublikos NVO nėra linkusios vienytis ir atstovauti savo interesams valdžios ir verslo sektoriuose. Viena iš to priežasčių – siaurams interesų grupėms atstovaujančių NVO panaudojimo atvejai, iššaukiantys riziką korupcinių ryšių susidarymui. Todėl viešojo intereso (atitinkamai akredituotų) NVO įgalinimas įsitraukti į viešųjų paslaugų teikimą pagal ES sutarties subsidiarumo nuostatą taptų reikšmingu žingsniu didinant verslo konkurencingumą per orientaciją į vartotojų ekonominę perspektyvą.

1.6. Atsižvelgiant į aukščiau išdėstytą, siūlomų teisės aktų projekto priėmimas leistų užpildyti trūkstantį visų pusių proaktyvių veiklų, skatinančių verslo ir valdžios sektorių bendradarbiavimą su viešojo intereso NVO, poreikį.

Projekto tikslai:

- ES Sutarties subsidiarumo normos įteisinimas verslo bei vartotojų ekonominių perspektyvų darnai siekti reguliuojamų viešųjų paslaugų sektoriuose.
- Racionalaus vartotojų elgesio energijos vartojimo efektyvumo, elektros energijos, atsinaujinančių išteklių energetikos, gamtinių dujų energetikos, centralizuoto šilumos ir karšto vandens tiekimo, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo sektoriuose siekimas.

Projekto uždaviniai:

- sukurti teises priemones, leisiančias inicijuoti viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų įsitraukimą į reguliuojamų viešųjų paslaugų teikimą pagal Europos Sąjungos Sutarties subsidiarumo principą;
- sukurti prielaidas priemonėms didinančioms Lietuvos socialinio kapitalo pasaulinį reitingą pagal klestėjimo indekso rodiklį;
- sukurti prielaidas priemonėms, įgalinančioms mažinti vartotojų energetinį skurdą;
- sukurti teises priemones, leisiančias pagerinti sąlygas valdžios, verslo ir nevyriausybinių sektorių bendradarbiavimui siekiant įmonių atsakomybės už jų poveikį aplinkai ir visuomenei;
- sukurti teises priemones leidžiančias palaikyti visuomenės nepakantumą korupcijai.

2. Projekto iniciatoriai ir rengėjai

Projekto iniciatoriais pagal 2014-2020 metų Europos Sąjungos fondų investicijų veiksmų programos 10 prioriteto „Visuomenės poreikius atitinkantis ir pažangus viešasis valdymas“ įgyvendinimo priemonės Nr. 10.1.2-ESFA-K-917 priemonės „Visuomenės nepakantumo korupcijai didinimo ir dalyvavimo viešojo valdymo procesuose skatinimo iniciatyvos“ nuostatas yra Europos socialinio fondo agentūra ir asociacija Nacionalinė vartotojų konfederacija, sudariusios 2018 m. lapkričio 5 d. sutartį Nr. 10.1.2-ESFA-K-917-03-0014 „Pasiūlymų dėl LR NVO įsitraukimo į

viešąją politiką gerinimo LR centrinės valdžios sprendimų priėmėjams sukūrimas“ (toliau – Sutartis). Pagal Sutarties nuostatas Sutarties Partneris asociacija Lietuvos nacionalinė vartotojų federacija 2019 m. birželio 12 d. su UAB „SENERGY group LT“ sudarė Paslaugų teikimo sutartį Nr. 2019/06-12 dėl Teisės aktų projektų paketo „Gerinti nevyriausybinių organizacijų galimybes dalyvauti viešojoje politikoje (įskaitant viešąsias paslaugas) taikant ES sutarties subsidiarumo principą“ parengimo (toliau – Projektai). Projektai buvo aptariamai ir tobulinami apvaliųjų stalų diskusijose su valdžios, verslo ir NVO sektorių atstovais.

Projekto atsakingas rengėjas – dr. Vygintas Sidzikauskas, nepriklausomas energetikos reguliavimo specialistas, C.E.M. - JAV energetikos inžinierių asociacijos atestuotas vadybininkas (tel. +370 677 35013, vodezao@gmail.com).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami teisės akto projektuose aptarti teisiniai santykiai

Šiuo metu Lietuvos Respublikos Energetikos, Energijos vartojimo efektyvumo didinimo, Elektros energetikos, Gamtinių dujų ir Šilumos ūkio įstatymuose nėra viešojo intereso NVO įsitraukimo į reguliuojamų paslaugų teikimą pagal ES sutarties subsidiarumo principą teisinių nuostatų. Energetikos įstatymo 2 straipsnyje, skirtame pagrindinių sąvokų apibrėžimui, nėra valstybės reguliuojamose veiklose taikytino subsidiarumo principo apibrėžimo. Ten pat, 5, 6 ir 8 straipsniuose, reglamentuojančiuose Vyriausybės ir jos įgaliotų institucijų, Energetikos ministerijos bei Tarybos funkcijas, nėra teisinių sąsajų nei su reguliuojamose veiklose taikytino subsidiarumo principu, nei tokio principo galimu įgyvendintoju – viešojo intereso nevyriausybine organizacija. Ten pat, nėra viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų kompetencijos energetikos sektoriuose apibrėžimo. Energetikos įstatymo 6 straipsnio 22 punkto nuostatomis Energetikos ministerijai suteikta kompetencija *<nustatyti susitarimų dėl vartotojų švietimo ir konsultavimo sudarymo su energijos tiekėjais tvarką>*. Tokia įstatyminė nuostata nesuteikia galimybės į vartotojų švietimą ir konsultavimą subsidariai įsitraukti viešojo intereso nevyriausybiniams organizacijoms, kadangi toks įsitraukimas priklauso nuo vienašališko energijos tiekėjo požiūrio ir intereso. Šią įstatyminę nuostatą detalizuojančiuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. kovo 30 d. nutarimu Nr. 332 patvirtintame Energijos išteklių ir energijos efektyvaus vartojimo stebėsenos tvarkos apraše bei Lietuvos Respublikos Energetikos ministro 2017 m. rugpjūčio 25 d. įsakymu Nr. 1-221 patvirtintame Energijos vartotojų švietimo ir konsultavimo susitarimų sudarymo tvarkos apraše nėra numatytos teisinės prielaidos viešojo intereso nevyriausybiniams organizacijoms įsitraukti į vartotojų švietimo ir konsultavimo paslaugų teikimą subsidiarumo principo pagrindais.

Energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymo 8 straipsnis, reglamentuojantis susitarimus dėl vartotojų švietimo ir konsultavimo, nenumato straipsnio nuostatų taikymo pagal subsidiarumo principą viešojo intereso nevyriausybiniams organizacijoms. Ten pat, 10 straipsnyje nustatytos vartotojų skatinimo nuostatos, nenurodo siekiamybės vartotojų įsijungimui į viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų veiklas, skirtas energijos vartojimo efektyvumo didinimui. Ten pat, 12 straipsnio nuostatos dėl asmenų atliktos įrenginio kaštų ir naudos analizės nenumato tokios analizės teikimo vartotojų interesus ginančių viešojo intereso nevyriausybiniams organizacijoms.

Elektros energetikos įstatymo 15 straipsnio 11 dalimi nustatyta, kad *<Asmenys, kurie verčiasi viena iš šio straipsnio 1 dalyje nurodytų licencijuojamos veiklos rūšių, neturi teisės įgalioti kitų asmenų verstis licencijoje nurodyta veikla>*, ir ten pat, 26 dalimi nustatyta, kad *<Asmenys, kurie verčiasi viena iš šio straipsnio 1 dalyje nurodyta veikla, neturi teisės įgalioti kitų asmenų verstis*

leidime nurodyta veikla arba perduoti jiems šią teisę pagal sutartį>. Tokios teisinės nuostatos, siekiant paskatinti viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų įsitraukimą teikti reguliuojamas paslaugas pagal subsidiarumo principą, turėtų būti atitinkamai detalizuotos per poįstatyminių teisės aktų pakeitimus ir (ar) aukščiau išdėstytų 15 straipsnio 11 ir 26 dalių pakeitimus.

Elektros energetikos įstatymo 51 straipsnio 7 dalies 3 punktu nustatyta, kad *<tiekėjai sąskaitose privalo teikti vartotojų organizacijų ir asociacijų kontaktinę informaciją apie galimas energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones ir (ar) objektyvias energiją naudojamų įrangos technines specifikacijas>*. Ši įstatyminė nuostata suponuoja, kad tiekėjai savo nuožiūra ir sąlygomis pasirenka vartotojų organizacijas, teiktinas vartotojų žinias kaip informacijos šaltinius apie galimas energijos vartojimo efektyvumo didinimo priemones. Tokia nuostata nėra sietina su vartotojų ekonomine perspektyva, priskirtina vartotojų švietimo ir mokymų sričiai, nepakankamai formuoja visuomenės energijos taupymo ir energijos efektyvumo svarbos suvokimą, nedidina socialinio kapitalo, nepasitarnauja vartotojų energetinio skurdo mažinimui. Taip pat sudaro prielaidas korupcinėms rizikoms reguliuojamose rinkose.

Elektros energetikos įstatymo 60 straipsnio, nustatančio elektros energijos rinkos liberalizavimą, nuostatos neatspindi viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų pasitelkimą iš vartotojų pusės pagal subsidiarumo principą.

Gamtinių dujų įstatymo 15 straipsnio, nustatančio gamtinių dujų įmonių, vartotojų ir sistemos naudotojų santykius, nuostatos dėl vartotojų švietimo nenumato viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų įsitraukimo pagal subsidiarumo principą. Ten pat, 19 straipsnio nuostatose dėl techninių taisyklių, metodikų rengimo ir skelbimo nėra numatytos galimybės pasitelkti viešojo intereso nevyriausybines organizacijas. Ten pat, 57 straipsnyje, nustatančiame vartotojų apsaugos priemones, kaip galimas subjektas nėra numatytos viešojo intereso nevyriausybinės organizacijos.

Energetikos sektorių kainodarą reglamentuojančiose įstatyminėse nuostatose taip pat nėra subsidiarumo principo taikymo prielaidų. Tokios subsidiarumo prielaidos neminimos Energetikos įstatymo 19 straipsnyje dėl energijos kainų, Elektros energetikos įstatymo 67 ir 69 straipsniuose dėl elektros energijos kainų, Gamtinių dujų įstatymo 9 straipsnyje dėl gamtinių dujų kainų, Šilumos ūkio įstatymo 32 ir 34 straipsniuose dėl šilumos ir karšto vandens kainų. Subsidiarumo principo taikymui Šilumos ūkio įstatymo 2 straipsnyje, nustatančiam pagrindines įstatymo sąvokas, nėra atitinkamų apibrėžimų.

Sutinkamai su Lietuvos Respublikos Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo Nr. XI-1375 1 straipsnio 2 dalimi nustatyta, kad *<įstatymo tikslas – užtikrinti darnią atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo plėtrą, skatinti tolesnį naujų technologijų vystymąsi ir diegimą bei pagamintos energijos vartojimą, ypač atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos tarptautinius įsipareigojimus, aplinkos apsaugos, iškastinių energijos išteklių tausojoimo, priklausomybės nuo iškastinių energijos išteklių ir energijos importo mažinimo bei kitus valstybės energetikos politikos tikslus, įvertinus energijos tiekimo saugumo ir patikimumo reikalavimus, taip pat į vartotojų teisių ir teisėtų interesų į atsinaujinančių energijos išteklių prieinamumą, tinkamumą ir pakankamumą apsaugos užtikrinimo principus>*. Įstatymo 1 straipsnio 4 dalimi nustatyta, kad pagrindinis įstatymo uždavinys – *<siekti, kad 2025 metais energijos gamybos iš atsinaujinančių išteklių energijos dalis, palyginti su šalies bendruoju galutiniu energijos suvartojimu, sudarytų ne mažiau kaip 38 procentus ir kad ši dalis toliau būtų didinama, tam panaudojant naujausias ir veiksmingiausias*

atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo technologijas ir skatinant energijos vartojimo efektyvumą.> Todėl įstatymo projekte siūlomas subsidarius vartotojų švietimas ir konsultavimas gali būti efektyvia skatinimo priemone įgyvendinant įstatymo uždavinius.

Įstatymo 2 straipsnio 6 dalimi nustatyta, kad *<Atsinaujinančių išteklių naudojimo energijai gaminti skatinimo priemonė (toliau – skatinimo priemonė) – šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatyta priemonė ar būdas, kuriais energijai gaminti skatinama naudoti atsinaujinančius išteklius.*> Tokiu būdu, subsidarius vartotojų švietimas ir konsultavimas gali būti efektyvia skatinimo priemone įgyvendinant įstatymo uždavinius.

Įstatymo 2 straipsnio 19¹ dalimi nustatyta, kad *<Elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių kainos priedas (toliau – kainos priedas) – šiame įstatyme nustatyta tvarka ir sąlygomis elektros energijos gamintojo iš viešuosius interesus atitinkančių paslaugų lėšų gaunamos papildomos pajamos už pagamintą ir į elektros tinklus patiektą elektros energijos iš atsinaujinančių išteklių vienetą.*> Tokia įstatyminė nuostata suponuoja, kad kainos priedas gali apimti ir subsidiarų vartotojų švietimą ir konsultavimą, ypač jei subsidarius vartotojų švietimas ir konsultavimas galėtų būti priskirtas viešuosius interesus atitinkančiomis paslaugomis.

Įstatymo 2 straipsnio 38 dalimi nustatyta įstatyminė priemonė kaip *<Paramos schema – visuma skatinimo priemonių, kuriomis skatinama naudoti atsinaujinančių išteklių energiją, tarp jų mažinamos atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo sąnaudos, didinama energijos iš atsinaujinančių energijos išteklių pardavimo kaina, nustatomi įpareigojimai naudoti atsinaujinančius energijos išteklius ar vartoti iš atsinaujinančių išteklių pagamintą energiją, taip pat kitos priemonės, skatinančios naudoti atsinaujinančius energijos išteklius energijai gaminti ir (ar) iš jų pagamintos energijos vartojimą.*> Ši įstatyminė nuostata įgalina subsidiarų vartotojų švietimą ir konsultavimą teisiškai adaptuoti per paramos schemos priemonę.

Įstatymo 2 straipsnio 49 dalimi nustatyta, kad šiame įstatyme *<Viešuosius interesus atitinkančios paslaugos – įstatymų nustatytais atvejais įmonėms priskiriami privalomi įpareigojimai, siekiant įgyvendinti valstybės energetikos, ūkio ir (ar) aplinkos apsaugos politikos strateginius tikslus atsinaujinančios energetikos sektoriuje ir apginti teisėtus visuomenės interesus.*> Ši įstatyminė norma nustato, kad viešuosius interesus atitinkančios paslaugos kyla tik iš „įmonėms priskiriamų privalomų įpareigojimų“. Ši norma nesuteikia galimybės subsidiarumo ar kitais pagrindais viešojo intereso nevyriausybinei organizacijai tiesiogiai vykdyti kokias nors veiklas „apginant teisėtus visuomenės interesus“. Tačiau įmonėms gali būti priskirti įpareigojimai taikyti subsidiarumo principą vartotojų švietime ir konsultavime, išlaikant nevyriausybinių organizacijoms nepriklausomumo (pasirinkimo laisvės) statusą.

Įstatymo 3 straipsnio 5 dalimi nustatyta atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo skatinimo priemonė *<Vyriausybė nutarimu gali suteikti bandomojo projekto statusą.*> Nurodyta priemonė gali būti priskirtina subsidiarumo principui vartotojų švietime ir konsultavime jiems suteikiant bandomojo projekto statusą.

Įstatymo 5 straipsnio 2 dalies, nustatančios vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos kompetencijas, 4 ir 13 punktais atitinkamai nustatyta *<4) nustato viešuosius interesus atitinkančių paslaugų teikimo tvarką;*> ir *<13) nustato atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo pastatuose reikalavimus ir šių reikalavimų įgyvendinimo tvarką;*>. Šios nuostatos turėtų leisti harmoningai įteisinti įstatymo pakeitimo įstatymo projekto nuostatas, atitinkamai redaguojant galiojančias tvarkas.

Įstatymo 6 straipsnio, nustatančio Energetikos ministerijos kompetencijas, 11 punkte nustatyta priemonė <11) organizuoja keitimąsi patirtimi atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo srityje tarp valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų, įmonių, organizacijų, privačių subjektų ir viešai skelbia gerosios praktikos pavyzdžius>. Ši įstatyminė norma nedetalizuoja viešojo intereso nevyriausybių organizacijų įgalinimą subsidiariam vartotojų švietimui ir konsultavimui pagal įstatymo nuostatas, todėl tikslinga nurodytą punktą papildyti viešojo intereso nevyriausybių organizacijų subjektu.

Įstatymo 7 straipsnio 8 punkte nustatyta Aplinkos ministerijos kompetencija <kartu su Energetikos ministerija rengia ir viešai skelbia rekomendacijas projektuotojams, architektams ir kitiems specialistams dėl atsinaujinančių energijos išteklių technologijų, didelio energinio efektyvumo technologijų ir centralizuoto šilumos ir (ar) vėsumos energijos tiekimo sistemų integravimo, planuojant, projektuojant, statant ir atnaujinant (modernizuojant) visuomeninės, pramoninės ar gyvenamosios paskirties teritorijas>. Ši įstatyminė norma nedetalizuoja subsidiarumo principo taikymo, todėl tikslinga įstatymo 7 straipsnio 8 punkte įtraukti viešojo intereso nevyriausybių organizacijų subjektą.

Įstatymo 12 straipsnio 5 punktu savivaldybėms nustatyta kompetencija <5) rengia ir įgyvendina visuomenės informavimo ir sąmoningumo ugdymo priemones, teikia konsultacijas ir rengia mokymo programas apie atsinaujinančių energijos išteklių plėtojimo ir naudojimo praktines galimybes ir naudą>. Ši įstatyminė norma nedetalizuoja subsidiarumo principo taikymo, todėl tikslinga įstatymo 12 straipsnio 5 punkte įtraukti viešojo intereso nevyriausybių organizacijų subjektą.

Įstatymo 23 straipsnio 3 dalimi nustatyta, kad <3. Savivaldybės, planuodamos miestų ir (ar) rajonų infrastruktūros plėtrą, pastatų atnaujinimą (modernizavimą), viešųjų ir privačių objektų apsirūpinimą šilumos ir (ar) vėsumos energija, įvertina galimybes gaminti šilumos ir vėsumos energiją iš atsinaujinančių energijos išteklių>. Subsidiarumo principo taikymui tikslinga įstatymo 23 straipsnio 3 punkte įtraukti viešojo intereso nevyriausybių organizacijų subjektą, kaip savivaldybių partnerį.

Įstatymo 26 straipsnyje nustatomos šilumos siurblių naudojimo skatinimo priemonės. Subsidiarumo principo taikymui tikslinga įstatymo 26 straipsnį papildyti 1¹ dalimi, nustatančia viešojo intereso nevyriausybines organizacijas kaip vartotojų ir kitų suinteresuotų asmenų subsidiaraus švietimo ir konsultavimo paslaugos teikėjus.

Įstatymo 48 straipsnio, nustatančio teritorijų planavimo reikalavimus, 1 dalyje nurodoma atsižvelgimo į visuomenės interesus sąlyga ir, ten pat, 2 dalyje nurodoma viešai skelbiamų rekomendacijų priemonė kaip atitinkamai <1. Planuojant visuomeninės, pramoninės ir gyvenamosios paskirties teritorijas, projektuojant, statant, rekonstruojant ir (ar) atnaujinant (modernizuojant) visuomeninius, pramoninius ar gyvenamuosius pastatus, turi būti vertinamos galimybės naudoti įrenginius ir sistemas, skirtas elektros energijos, šildymo ir vėsinimo iš atsinaujinančių energijos išteklių naudojimui, taip pat centralizuotam šilumos ir vėsumos energijos tiekimui. Planuojant miestų infrastruktūrą, atsižvelgiant į visuomenės interesus, privaloma numatyti šilumos iš atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą. > ir < 2. Aplinkos ministerija kartu su Energetikos ministerija rengia ir viešai skelbia rekomendacijas projektuotojams, architektams ir kitiems specialistams dėl atsinaujinančių energijos išteklių technologijų, didelio energinio efektyvumo technologijų, centralizuoto šilumos ir vėsumos energijos tiekimo sistemų integravimo, planuojant, projektuojant, statant ir atnaujinant (modernizuojant) visuomeninės, pramoninės ar

gyvenamosios paskirties teritorijas.>. Subsidiarumo principo taikymui tikslinga įstatymo 48 straipsnio pakeisti 1 ir 2 dalis, atitinkamai nustatant viešojo intereso nevyriausybines organizacijas kaip vartotojų ir kitų suinteresuotų asmenų subsidiaraus švietimo ir konsultavimo paslaugos teikėjus.

Įstatymo 50 straipsnis nustato atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo pastatuose nuostatas. Šio straipsnio 5 ir 6 dalimis atitinkamai nustatomos Vyriausybės ir savivaldybės priemonės staripsnio tikslams pasiekti kaip <5. *Vyriausybė ar jos įgaliota institucija parengia ir patvirtina finansinės paramos schemas energijos beveik nevartojančių pastatų statybai remti.*> ir <6. *Savivaldybės atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo pastatuose didinimo priemonės įtraukia į savo atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų planus.*>. Subsidiarumo principo taikymui tikslinga įstatymo 50 straipsnį papildyti dalimi, nurodančia, kad šio straipsnio 5 ir 6 dalių taikyme būtina numatyti viešojo intereso nevyriausybines organizacijas kaip vartotojų ir kitų suinteresuotų asmenų subsidiaraus švietimo ir konsultavimo paslaugos teikėjus.

Įstatymo 51 straipsnio, skirto informavimo nuostatoms, 3 dalimi apibrėžiamos tinkamo visuomenės informavimo ir sąmoningumo ugdymo priemonės kaip <3. *Aplinkos ministerija, Energetikos ministerija, Susisiekimo ministerija, Švietimo ir mokslo ministerija, Žemės ūkio ministerija, viešoji įstaiga Lietuvos energetikos agentūra ir savivaldybių institucijos, koordinuodamos veiksmus, pagal kompetenciją rengia ir įgyvendina tinkamas visuomenės informavimo ir sąmoningumo ugdymo priemones, teikia konsultacijas ir rengia švietimo programas apie atsinaujinančių energijos išteklių plėtros ir naudojimo praktines galimybes ir naudą, tarp jų ir apie skirtingų transporto sektoriuje naudojamų atsinaujinančių energijos išteklių prieinamumą ir naudą aplinkai.*>. Subsidiarumo principo taikymui tikslinga įstatymo 51 straipsnio 3 dalį suredaguoti nurodant, kad būtina numatyti viešojo intereso nevyriausybines organizacijas kaip vartotojų ir kitų suinteresuotų asmenų subsidiaraus švietimo ir konsultavimo paslaugos teikėjus.

Įstatymo 57 straipsnio, nustatančio savivaldybių atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų planų sudarymo nuostatas, 4 dalimi nustatyta, kad <4. *Savivaldybės atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų planų projektus suderina su Vyriausybės įgaliota institucija.*> Ten pat, 9 dalimi nustatyta, kad <9. *Savivaldybių atsinaujinančių išteklių energijos naudojimo plėtros veiksmų planai turi užtikrinti, kad savivaldybių teritorijose nebūtų kuriamos sąlygos, ribojančios atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo plėtrą.*>. Subsidiarumo principo taikymui tikslinga įstatymo 57 straipsnį papildyti dalimi nurodančia, kad įgyvendinant straipsnio 4 ir 9 dalių nuostatas, būtina numatyti viešojo intereso nevyriausybines organizacijas kaip vartotojų ir kitų suinteresuotų asmenų subsidiaraus švietimo ir konsultavimo paslaugos teikėjus.

Įstatymo 65 straipsniu dėl įstatymo taikymo 1 dalyje nustatyta, kad <1. *Asmenims, kurie verčiasi ūkine komercine veikla atsinaujinančių išteklių energetikos sektoriuje, kiek nenustato šis įstatymas, taikomi veiklos elektros energetikos, šilumos ūkio ar dujų sektoriuose reikalavimai, nustatyti Energetikos įstatyme, Elektros energetikos įstatyme, Gamtinių dujų įstatyme, Šilumos ūkio įstatyme ir jų įgyvendinamuosiuose teisės aktuose.*>. Subsidiarumo principo taikymui, atsižvelgiant į nevyriausybinių organizacijų taktines nuostatas, šio įstatymo pakeitimo ir (ar) papildymo projektai gali būti teikiami sprendimų priėmėjams tiek atskirai, tiek inkorporuojant į 1 dalyje išvardintų įstatymų pakeitimų ir (ar) papildymų projektus.

Šiuo metu veikiančiame Lietuvos Respublikos Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo 2006 m. liepos 13 d. įstatyme Nr. X-764 vartotojų švietimo nuostata nėra nustatyta. Tuo tarpu vartotojų konsultavimo sąvoka yra taikoma šio įstatymo 26 straipsnio, nustatančio geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo licencijuojamos veiklos sąlygas, nustatyta, kad: *< geriamojo vandens tiekėjas ir nuotekų tvarkytojas privalo vykdyti šias licencijuojamos veiklos sąlygas: 7) informuoti ir konsultuoti abonentus ir vartotojus teisės aktų nustatyta tvarka. >* . Pagal įstatymo nuostatas tiekėjai ir nuotekų tvarkytojai vartotojus konsultuoja neatlygintinai. Akivaizdu, kad tokios konsultacijos gali liesti tik reguliuojamas veiklas, apibrėžtas licencijavimo taisyklėmis ir apmokamomis pagal kainų nustatymo dalyką. Viešojo intereso nevyriausybinės organizacijos negalės turėti licencijuojamos veiklos pilnos informacijos dėl įstatyme numatytos komercinių paslapčių apsaugos nuostatos. Manytina, kad konsultavimo srityje viešojo intereso nevyriausybinės organizacijos negalės tapti konkurencingomis licencijų turėtojų atžvilgiu. Dėl to viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų išitraukimas pagal sąvade pateiktą pasiūlymą toliau bus nagrinėjamas tik kaip „vartotojų švietimo“ aspektas.

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 3 straipsnyje, nustatančiame įstatymo pagrindines sąvokas, nėra viešojo intereso nevyriausybinės organizacijos ir subsidaraus vartotojų ir abonentų švietimo sąvokų. Siekiant inicijuoti subsidaraus vartotojų ir abonentų švietimo taikymą, aukščiau paminėtas sąvokas tikslinga įtraukti į įstatymo nuostatas. Tam, reikėtų pakeisti Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 3 straipsnį jį papildant tokiomis dalimis:

„40¹. Subsidarius švietimas – reguliuojamos veiklos dalis pagal vartotojo ar abonto pasirinkimą subsidiarumo pagrindais vykdoma geriamojo vandens tiekėjo, nuotekų tvarkytojo, paviršinių nuotekų tvarkytojo ir (ar) viešojo intereso nevyriausybinės organizacijos.“

„48¹. Viešojo intereso nevyriausybinė organizacija – juridinis asmuo atitinkantis nevyriausybinės organizacijos apibrėžtį pagal Lietuvos Respublikos Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo nuostatas ir turintis įgalinimus veikti pagal Lietuvos Respublikos vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytą tvarką.“

Pagal Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo nuostatas reguliuojama veikla yra licencijuojama. Licencijavimas yra apibrėžiamas pagal 26 straipsnio, nustatančio geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo licencijuojamos veiklos sąlygas, nuostatas. Siekiant inicijuoti subsidarių švietimą tikslinga pakeisti Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 26 straipsnį, jį papildant nauju punktu:

„8) subsidiarumo pagrindais vykdyti abonentų ir vartotojų švietimą.“

Reguluojamos veiklos užtikrinimui Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 17 straipsnyje yra apibrėžtos paslaugų teikėjų sąnaudų susigrąžinimo ir „teršėjas moka“ principai. Siekiant inicijuoti subsidarių švietimą tikslinga pakeisti šio įstatymo 1 dalį ją išdėstant tokia redakcija:

„1. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų (įskaitant paviršines nuotekas) tvarkymo paslaugų srityje taikomas sąnaudų susigrąžinimo principas reiškia, kad geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainos turi padengti būtinąsias sąnaudas, reikalingas geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo paslaugoms teikti, ilgalaikiam geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros eksploatavimui, renovacijai ir plėtrai užtikrinti, abonentams ir vartotojams priimtinoms sąlygoms naudotis geriamuoju vandeniu ir gauti tinkamos kokybės nuotekų tvarkymo paslaugas sudaryti, taip pat aplinkos taršai mažinti ir vandens ištekliams

racionaliai naudoti **bei abonentams ir vartotojams šviesti subsidiarumo pagrindais.**“

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 5 straipsnyje yra apibrėžta Vyriausybės kompetencija geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo reguliavimo srityje. Sutinkamai su siūloma nuostata įtraukti viešojo intereso nevyriausybines organizacijas į reguliuojamų paslaugų teikimą pagal siūlomą 3 straipsnio dalimi 48¹ nuostatą, nustatančią reguliavimo priemonę - Lietuvos Respublikos vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytą tvarką – siūloma atitinkamai apibrėžti vyriausybės kompetenciją. Tam tikslinga pakeisti 5 straipsnį, jį papildant tokios redakcijos punktu:

„ 2¹) tvirtina Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų dalyvavimo reguliuojamoje veikloje tvarką;“.

Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų įsitraukimo į subsidiaraus švietimo veiklas sąnaudų padengimui tikslinga pakeisti 34 straipsnį jo 19 dalį išdėstant tokia redakcija:

„19. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainos, paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kainos, atsižvelgiant į patiriamas sąnaudas, gali būti diferencijuojamos pagal abonentų ir vartotojų kategorijas, **abonentų ir vartotojų subsidiaraus švietimo nuostatas**, pirkimo ir pardavimo vietą, tiekimo ir vartojimo ribą, vartojimo sezoniškumą, išleidžiamų teršalų kiekį, pobūdį ir koncentraciją. Diferencijavimo principai turi būti pagrįsti, objektyvūs, skaidrūs ir nediskriminuojantys. „

Siūlomi įstatymo pakeitimai dėl viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų įsitraukimo į subsidiaraus švietimo veiklas iki įstatymo pakeitimų įsigaliojimo pareikalaus tokių poįstatyminių teisės aktų pakeitimų:

- e) 5 straipsnyje Vyriausybės kompetencijai tvirtinti apibrėžtas Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo licencijavimo taisykles, Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų dalyvavimo reguliuojamoje veikloje tvarką bei Geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo viešosios sutarties standartines sąlygas;
- f) 9 straipsnio 1 dalyje Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos kompetencijai tvirtinti apibrėžtas Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainų nustatymo metodiką ir Paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kainų nustatymo metodiką.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos, kokie bus teigiami rezultatai

Dėl Energetikos įstatymo projekto siūloma:

- Pakeisti 2 straipsnį, nustatantį įstatymo pagrindines sąvokas, jį papildant punktu 26¹ tokia redakcija: <**Reguliuojamos veiklos subsidiarumo principas** – energetikos veikla, kuriai valstybės reguliuojamose kainose nustatomos konkurencinės kainų dedamosios, įgalinačios subsidiarumo pagrindais veikti viešojo intereso nevyriausybines organizacijas pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytą tvarką. >
- Pakeisti 5 straipsnio, nustatančio Vyriausybės kompetenciją, 2 dalį ją papildant 10¹ punktu tokia redakcija: <igyvendinant subsidiarumo principą nustato viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų dalyvavimo energetikos veiklose tvarką.>
- Pakeisti 6 straipsnio, nustatančio Energetikos ministerijos kompetenciją, 22 punktą, jį išdėstant tokia redakcija: <nustato susitarimų dėl vartotojų švietimo ir konsultavimo sudarymo su

energijos tiekėjais ir (ar) Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka viešojo intereso nevyriausybinių organizacijomis tvarką.>

- Pakeisti 8 straipsnio 11 dalį, nustatančią Tarybos atliekamas funkcijas, ją papildant 10¹ punktu tokia redakcija: *<teikia Vyriausybei, Energetikos ministerijai, savivaldybėms pasiūlymus dėl subsidiarumo principo taikymo licencijuojamoje energetikos įmonių veikloje.>*
- Pakeisti 19 straipsnį, nustatantį energijos kainodaros principus, papildant jį 2¹ dalimi tokia redakcija: *<Taryba pagal šio straipsnio 2 dalies nuostatas nustato valstybės reguliuojamų kainų konkurencines dedamąsias subsidiarumo principo energetikos veiklose įgyvendinimui.>*
- Pakeisti 26 straipsnio, reglamentuojančio konsultacijų ir bendradarbiavimo energetikos sektoriuose nuostatas, 3 dalį įtraukiant papildomą punktą tokia redakcija: *< 9) sudaryti palankesnes sąlygas plėtoti subsidiarumo principą į energetikos veiklas įtraukiant viešojo intereso nevyriausybines organizacijas.>*
- Pakeisti 37 straipsnį, nustatantį įstatymo įgyvendinimo tvarką, jį papildant 5 dalimi tokia redakcija: *<5. Lietuvos Respublikos vyriausybė ir jos įgaliotos institucijos, Taryba, savivaldybės, įgyvendindamos šio įstatymo subsidiarumo principo nuostatas, atitinkamus teisės aktus parengia iki 2022 metų birželio 30 dienos.>*
- Papildyti įstatymą 13² straipsniu tokia redakcija:
*<13² straipsnis. Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų kompetencija.
Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų, atitinkančios Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo nuostatas, savanoriškai dalyvauja energetikos veiklose pagal Lietuvos Respublikos vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytą tvarką įgyvendinant Europos Sąjungos Sutarties subsidiarumo principą.>*

Dėl Energijos vartojimo efektyvumo didinimo įstatymo projekto siūloma:

- Pakeisti 8 straipsnio, nustatančio susitarimų dėl vartotojų švietimo ir konsultavimo nuostatas, 5 dalį išdėstant tokia redakcija: *<Šio straipsnio nuostatos taip pat taikomos elektros ir dujų skirstomųjų tinklų operatoriams, teikiantiems garantinio tiekimo paslaugą, bei reguliuojamos veiklos subsidiarumo principo pagrindu veikiančioms viešojo intereso nevyriausybiniams organizacijoms.>*
- Pakeisti 10 straipsnį, nustatantį vartotojų skatinimo nuostatas, jį papildant 3 punktu tokios redakcijos: *<3) priemonės, skatinančios vartotojus burtis į viešojo intereso nevyriausybinių organizacijas, siekiančias energijos vartojimo efektyvumo didinimo.>*
- Pakeisti 12 straipsnio, nustatančio kaštų ir naudos analizės nuostatas, 3 dalį, ją išdėstant tokia redakcija: *< 3. Asmuo atliktą įrenginio kaštų ir naudos analizę privalo pateikti Energetikos ministerijai bei Teisingumo ministerijai ir gauti pritarimą dėl jos atitikties Vyriausybės nustatytai tvarkai prieš pateikdamas prašymą jam išduoti statybą leidžiantį dokumentą.*

Teisingumo ministerija savo nustatyta tvarka analizę perduoda viešojo intereso nevyriausybiniams organizacijoms atsiliepimų pateikimui.>

- Pakeisti 23 straipsnio dėl įstatymo baigiamųjų nuostatų 4 dalį ją išdėstant tokia redakcija: < 4. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir jos įgaliotos institucijos, Lietuvos Respublikos energetikos ministras, Lietuvos Respublikos Teisingumo ministras ir Taryba ~~Valstybinė energetikos inspekcija prie Energetikos ministerijos~~ iki šio įstatymo įsigaliojimo priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.>

Dėl Elektros energetikos įstatymo projekto siūloma:

- Pakeisti 9 straipsnio, nustatančio Tarybos funkcijas elektros energetikos sektoriuje, 4 dalies 8 punktą, jį išdėstant tokia redakcija: < 8) kad būtų užtikrintas efektyvus elektros energijos rinkos veikimas, viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų įsitraukimas į vartotojų švietimą bei konsultacijas dėl efektyvaus rinkos veikimo ir užkertamas kelias asmenims piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi rinkoje ar kitokiais veiksmais daryti neigiamą įtaką efektyviai konkurencijai tarp elektros energijos rinkos dalyvių;>.
- Pakeisti 10 straipsnio, nustatančio Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos funkcijas elektros energetikos sektoriuje, punktus 1 ir 3 atitinkamai išdėstant tokiomis redakcijomis: < 1) vykdo elektros energijos buitinių vartotojų ir juos atstovaujančių viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų teisių ir teisėtų interesų apsaugos valstybinę priežiūrą ir kontrolę;> ir < 3) nagrinėja buitinių vartotojų ir juos atstovaujančių viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų skundus dėl elektros energijos tiekėjų nesąžiningos komercinės veiklos;>.
- Pakeisti 12 straipsnį, apibrėžiantį elektros energetikos sektoriaus sandarą, jį išdėstant tokia redakcija: < Elektros energetikos sektorių sudaro elektros energijos vartotojai, juos atstovaujančios ir (ar) veikiančios pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą viešojo intereso nevyriausybinių organizacijos, gamintojai, nepriklausomi ir visuomeniniai tiekėjai, nepriklausomi paklausos telkėjai, perdavimo sistemos ir skirstomųjų tinklų operatoriai ir elektros biržos operatorius. >.
- Pakeisti 15 straipsnio, nustatančio licencijuojamas veiklas elektros energetikos sektoriuje, licencijuojamos veiklos sąlygas ir bendruosius principus, 11 dalies preambulę išdėstant tokia redakcija: < 11. Asmenys, kurie verčiasi viena iš šio straipsnio 1 dalyje nurodytų licencijuojamos veiklos rūšių, neturi teisės įgalioti kitų asmenų verstis licencijoje nurodyta veikla, išskyrus atvejus susietus su pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka veikiančiomis viešojo intereso nevyriausybinių organizacijomis, ir privalo laikytis šių bendrųjų veiklos sąlygų.>.
- Pakeisti 16 straipsnio, nustatančio leidimais reguliuojamas veiklas elektros energetikos sektoriuje, leidimais reguliuojamos veiklos sąlygas ir bendruosius principus, 26 dalies preambulę išdėstant tokia redakcija: < 26. Asmenys, kurie verčiasi šio straipsnio 1 dalyje nurodyta veikla, neturi teisės įgalioti kitų asmenų verstis leidime nurodyta veikla arba perduoti jiems šią teisę pagal sutartį, išskyrus atvejus susietus su pagal reguliuojamos veiklos

subsidiarumo principą Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka veikiančiomis viešojo intereso nevyriausybines organizacijomis, ir privalo laikytis šių veiklos sąlygų.>.

- Pakeisti 17 straipsnio, nustatančio veiklos elektros energetikos sektoriuje licencijų ir leidimų išdavimo, galiojimo sustabdymo, galiojimo sustabdymo panaikinimo, galiojimo panaikinimo ir keitimo nuostatas, 7 dalies redakciją išdėstant: < 7. Siekiant užtikrinti elektros energetikos sistemos darbo saugumą, vartotojų aprūpinimo elektros energija patikimumą ir viešųjų interesų elektros energetikos sektoriuje apsaugą, licencijuojama ar leidimu reguliuojama veikla besiverčiančio asmens veiklos patikrinimai gali būti atliekami ir įstatymų nustatytos poveikio priemonės už licencijuojamos ar leidimu reguliuojamos veiklos sąlygų pažeidimus gali būti taikomos jau pirmaisiais atitinkamos veiklos elektros energetikos sektoriuje vykdymo metais. Taryba ir (ar) kitos valstybės ar savivaldybių institucijos pagal kompetenciją užtikrina nuolatinę licencijuojamos ir leidimais reguliuojamos veiklos elektros energetikos sektoriuje priežiūrą ir kontrolę, pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka veikiančių viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų įsitraukimą į rinką, vadovaudamosi teisingumo, protingumo, sąžiningumo ir rinkos dalyvių nediskriminavimo principais.
- Pakeisti 51 straipsnį, nustatantį vartotojų informavimo nuostatas, jį papildant 1¹ ir 9¹ dalimis atitinkamai tokiomis redakcijomis: < 1¹. Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka veikiančios viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų turi teisę gauti informaciją, nurodytą šio straipsnio 1 dalyje.> ir < 9¹. Vartotojui pakeitus elektros energijos tiekėją, šio straipsnio 9 dalyje nustatyta tvarka ir nurodyta informacija teikiama suinteresuotoms viešojo intereso nevyriausybinių organizacijoms, veikiančioms pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.>.
- Pakeisti 60 straipsnio, nustatančio elektros energijos rinkos liberalizavimo nuostatas, 1 dalį išdėstant tokia redakcija: < 1. Visi elektros energijos vartotojai, esantys Lietuvos Respublikoje, gali nevaržomai pasirinkti nepriklausomą tiekėją, viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų švietimui bei konsultavimui šiame įstatyme ir jo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nustatyta tvarka ir sąlygomis.
- Pakeisti 67 straipsnį, nustatantį kainų reguliavimo nuostatas, atitinkamomis redakcijomis
 - papildant 3¹ dalimi: < 3¹. Nustatant šio straipsnio 2 dalyje nurodytas viršutines kainų ribas ir atsižvelgiant į šio straipsnio 3 dalies nuostatas dėl energijos vartojimo efektyvumą didinančių priemonių, Taryba nustato konkurencinę kainų dedamąją vartotojų švietimui ir konsultavimui.>
 - papildant 5 dalį 11 punkto redakcija: < 11) konkurencinio vartotojų švietimo ir konsultavimo.>
 - pakeičiant 7 dalies 6 punkto redakciją: < 6) likusios sąnaudos, kurių neapmoka vartotojas ar gamintojas, yra pripažįstamos skirstomųjų tinklų operatoriaus tinklų plėtros išlaidomis. Lias

Tarybos nuožiūra gali būti įtrauktos išlaidos konkurenciniam vartotojų švietimui ir konsultavimui. Skirstomųjų tinklų operatoriaus sąnaudų apskaita tvarkoma ir kontrolė vykdoma šio įstatymo 68 straipsnyje nustatyta tvarka.>.

- Pakeisti 69 straipsnį, nustatantį perdavimo, skirstymo ir visuomeninio tiekimo paslaugų kainų reguliavimo nuostatas, 6 ir 7 dalis atitinkamai išdėstyti tokia redakcija:

< 6. Viršutinė perdavimo paslaugos kainos riba turi būti nustatyta ar perskaičiuota ne vėliau kaip likus 90 kalendorinių dienų, viršutinės skirstymo ir visuomeninio tiekimo paslaugų kainų ribos – ne vėliau kaip likus 75 kalendorinėms dienoms iki reguliavimo periodo arba atitinkamų reguliavimo periodo metų pradžios. Išskiriama kainos konkurencinė dedamoji vartotojų švietimui ir konsultavimui.>;

< 7. Tarybai nustačius viršutines kainų ribas, kuriose išskiriama konkurencinė dedamoji vartotojų švietimui ir konsultavimui, paslaugų teikėjai turi teisę diferencijuoti paslaugos kainas pagal objektyvius požymius. Paslaugų teikėjai, diferencijuodami kainas, privalo laikytis nediskriminavimo principo ir tinkamai atsižvelgti į energijos vartojimo efektyvumo didinimo principą. Perdavimo paslaugos kaina gali būti diferencijuojama į dedamąsias elektros energijos vartotojams, gamintojams ir importuotojams, importuojantiems elektros energiją iš valstybių, kurios nėra valstybės narės. Perdavimo paslaugos kaina, persiuntimo paslaugos kaina, skirstymo paslaugos kaina visais atvejais, išskyrus viešuosius interesus atitinkančių paslaugų kainos dalį, gali būti diferencijuojamos į galios ir elektros energijos dedamąsias. Visuomeninė elektros energijos kaina gali būti diferencijuojama į prieigos ir elektros energijos dedamąsias. Paslaugų kainos taip pat gali būti diferencijuojamos pagal elektros energijos vartojimo laiką, realų valandinį elektros energijos vartojimą, taikant su vartojimo perkėlimu iš piko meto susijusias nuolaidas ir kitaip sudarant sąlygas reaguoti į elektros energijos paklausą. Paslaugų teikėjai nustato kainų diferencijavimo tvarką, kurios aprašą tvirtina Taryba. >.

Dėl Gamtinių dujų įstatymo projekto siūloma:

- Pakeisti 9 straipsnio, nustatančio kainų reguliavimo nuostatas, 13 dalį išdėstant tokia redakcija: *< 13. Gamtinių dujų perdavimo ir skirstymo kainos nustatomos neatsižvelgiant į gamtinių dujų transportavimo atstumą. Vartotojams (sistemos naudotojams) gamtinių dujų skirstymo kainos nustatomos atsižvelgiant į tai, koks gamtinių dujų kiekis yra tiekiamas į gamtinių dujų pristatymo vietą per vienų metų laikotarpį. Buitiniams vartotojams perdavimo ir skirstymo sistemų balansavimo paslauga teikiama gamtinių dujų įmonės lėšomis. Nebuitiniams vartotojams gamtinių dujų perdavimo ir skirstymo kainos nustatomos ir diferencijuojamos pagal gamtinių dujų kiekį ir sistemos pajėgumus. Buitiniams vartotojams gamtinių dujų skirstymo kainos diferencijuojamos pagal suvartojamą gamtinių dujų kiekį. Gamtinių dujų kiekio ir sistemos pajėgumų diferencijavimo principai nustatomi kainų nustatymo metodikose. Siekiant išvengti kryžminio subsidijavimo tarp vartotojų grupių, reguliuojamos kainos ir jų diferencijavimo taisyklės skelbiamos viešai gamtinių dujų įmonių interneto svetainėse, o jų nustatymo principai privalo būti pagrįsti, objektyvūs, skaidrūs ir nediskriminuojantys. Gamtinių dujų perdavimo ir skirstymo kainose nustatomos dedamosios konkurenciniam vartotojų švietimui ir konsultavimui.>*

- Pakeisti 15 straipsnį, nustatantį gamtinių dujų įmonių, vartotojų ir sistemos naudotojų santykių nuostatas, papildant 6 dalimi tokios redakcijos: <Konkurencinį vartotojų švietimą ir konsultavimą pagal 9 straipsnio 13 dalies nuostatas vykdo vartotojo pasirinkami gamtinių dujų įmonė ir (ar) viešojo intereso nevyriausybinių organizacija Lietuvos Respublikos vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.>.
- Pakeisti 19 straipsnio, nustatančio techninių taisyklių, metodikų rengimo ir skelbimo nuostatas, 2 dalį papildant 9 punktu tokios redakcijos: < 9) konkurencinio vartotojų švietimui ir konsultavimui viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų pasitelkima.>.
- Pakeisti 57 straipsnio, nustatančio vartotojų apsaugos priemonių nuostatas, 2 dalį papildant 12 punktu tokia redakcija: < 12) pasirinkti viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų konkurenciniam vartotojų švietimui ir konsultacijoms.>.

Dėl Šilumos ūkio įstatymo projekto siūloma:

- Pakeisti 2 straipsnio, nustatančio įstatymo pagrindines sąvokas, 35 dalį išdėstant tokia redakcija: < 35. **Šilumos bazinė kaina** – ilgalaikė šilumos kaina, sudaryta iš pastoviosios ir kintamosios šilumos bazinės kainos dedamųjų, apskaičiuotų pagal Tarybos patvirtintą Šilumos kainų nustatymo metodiką, parengtą pagal Tarybos parengtus ir Vyriausybės patvirtintus Šilumos kainų nustatymo metodikos principus, nustatyta ne trumpesniam kaip 3 metų ir ne ilgesniam kaip 5 metų laikotarpiui. Minėtą laikotarpį pasirenka savivaldybių tarybos ar šio įstatymo 32 straipsnio 11 ir 12 dalyse numatytais atvejais – įmonės. Abi kainos dedamosios taikomos šilumos kainoms apskaičiuoti. Šilumos bazinė kaina gali būti vienanarė arba dvinarė. Šilumos bazinėje kainoje išskiriama dedamoji konkurenciniam vartotojų švietimui ir konsultavimui. >.
- Pakeisti 32 straipsnio, nustatančio šilumos kainodaros nuostatas, 2 dalį išdėstant tokia redakcija: < 2. Šilumos ir (ar) karšto vandens kainos grindžiamos tiekėjo būtinomis (valstybės normuojamomis) šilumos ar karšto vandens ruošimo (pirkimo), perdavimo, įvadinių atsiskaitomųjų šilumos ir (ar) karšto vandens apskaitos prietaisų įrengimo, priežiūros ir patikros, sąskaitų (mokėjimo pranešimų) už šilumą ir (ar) karštą vandenį parengimo ir pateikimo vartotojams, konkurencinio vartotojų švietimo ir konsultavimo bei apskaitos sąnaudomis. Turto nuomos mokesčiai ir kitos sąnaudos, nesusiję su šilumos ir (ar) karšto vandens tiekimo veikla, negali būti įtraukiami į šilumos ar karšto vandens kainas. Į šilumos ar karšto vandens kainas negali būti įtraukiamos jokios sąnaudos, susijusios su pastatų vidaus šildymo (įskaitant ir šilumos punktus) ir karšto vandens sistemomis. Apyvartinių taršos leidimų prekybos pajamos ar sąnaudos įvertinamos skaičiuojant šilumos kainas Šilumos kainų nustatymo metodikoje nustatyta tvarka. >.

Dėl Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo siūloma:

- Pakeisti Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 3 straipsnį jį papildant tokiomis dalimis:
„40¹. **Subsidiarus švietimas** – reguliuojamos veiklos dalis pagal vartotojo ar abonentą pasirinkimą subsidiarumo pagrindais vykdoma geriamojo vandens tiekėjo, nuotekų tvarkytojo, paviršinių nuotekų tvarkytojo ir (ar) viešojo intereso nevyriausybinių organizacijos.“

„48¹. **Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų** – juridinis asmuo atitinkantis nevyriausybinių organizacijų apibrėžtį pagal Lietuvos Respublikos Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo nuostatas ir turintis įgalinimus veikti pagal Lietuvos Respublikos vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytą tvarką.“

- Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 26 straipsnį, jį papildant nauju punktu:

„8) subsidiarumo pagrindais vykdyti abonentų ir vartotojų švietimą.“

- Siekiant inicijuoti subsidiarų švietimą tikslinga pakeisti šio įstatymo 17 straipsnio 1 dalį ją išdėstant tokia redakcija:

„1. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų (įskaitant paviršines nuotekas) tvarkymo paslaugų srityje taikomas sąnaudų susigrąžinimo principas reiškia, kad geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainos turi padengti būtinąsias sąnaudas, reikalingas geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo paslaugoms teikti, ilgalaikiam geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros eksploatavimui, renovacijai ir plėtrai užtikrinti, abonentams ir vartotojams priimtinoms sąlygoms naudotis geriamuoju vandeniu ir gauti tinkamos kokybės nuotekų tvarkymo paslaugas sudaryti, taip pat aplinkos taršai mažinti ir vandens ištekliams racionaliai naudoti **bei abonentams ir vartotojams šviesti subsidiarumo pagrindais.**“

- Pakeisti 5 straipsnį, jį papildant tokios redakcijos punktu:

„2¹) tvirtina Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų dalyvavimo reguliuojamoje veikloje tvarką.“

- Pakeisti 34 straipsnį jo 19 dalį išdėstant tokia redakcija:

„19. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainos, paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kainos, atsižvelgiant į patiriamas sąnaudas, gali būti diferencijuojamos pagal abonentų ir vartotojų kategorijas, **abonentų ir vartotojų subsidiaraus švietimo nuostatas**, pirkimo ir pardavimo vietą, tiekimo ir vartojimo ribą, vartojimo sezoniskumą, išleidžiamų teršalų kiekį, pobūdį ir koncentraciją. Diferencijavimo principai turi būti pagrįsti, objektyvūs, skaidrūs ir nediskriminuojantys.“

5. Galimos neigiamos pasekmės, kokių priemonių imtis to išvengimui

Priėmus Įstatymų projektus, neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokia įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimti įstatymai neturės neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai.

7. Kaip atsilieps verslo plėtrai?

Numatomas teisinis reguliavimas, susijęs su atsinaujinančių išteklių energijos bendrijų veikla, sukurs dar vieną modelį, kuriame galės dalyvauti smulkus ir vidutinis verslas.

Numatomas teisinis reguliavimas palengvins energetikos inovacijų diegimą energetikos sektoriuje, leis supaprastinti ir (ar) detalizuoti teisinį reguliavimą.

8. Inkorporavimas į teisinę sistemą: kokius teisės aktus priimti, kokius pakeisti ar pripažinti netekusiais galios?

Priėmus teikiamus Įstatymų projektus, nereikės priimti ar keisti kitų įstatymų.

9. Atitiktis kalbos, teisėkūros, terminų banko reikalavimams

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos įstatymo, Teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Įstatymų projektuose įtvirtinamos naujos sąvokos ir jas įvardijantys terminai pateikti derinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

10. Atitiktis žmogaus teisių ir ES dokumentams

Įstatymų projektai atitinka Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos ir Europos Sąjungos teisės nuostatas.

10. Ar reikia įgyvendinamųjų teisės aktų? Kas ir kada priims?

Šis punktas bus užpildytas:

- a) gavus Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos, Energetikos ministerijos, Teisingumo ministerijos, Socialinių reikalų ir darbo ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, Tarybos, Konkurencijos tarybos, Lietuvos savivaldybių asociacijos, Lietuvos šilumos, elektros energijos ir gamtinių dujų tiekėjų asociacijų, Lietuvos vartotojų asociacijų išvadas;
- b) Nacionalinei vartotojų konfederacijai su Lietuvos nacionaline vartotojų federacija pravedus apvaliųjų stalų diskusijas įstatymų projektų klausimais;
- c) Nacionalinei vartotojų konfederacijai pravedus respublikinę konferenciją įstatymų projektų klausimais.

11. Kiek reikės biudžeto lėšų įgyvendinimui? Ar bus galima sutaupyti biudžetą?

Įstatymų projektų įgyvendinimas papildomų lėšų nepareikalaus.

12. Gauti specialistų vertinimai ir išvados

Šis punktas bus užpildytas:

- a) gavus Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarijos, Energetikos ministerijos, Teisingumo ministerijos, Socialinių reikalų ir darbo ministerijos, Vidaus reikalų ministerijos, Tarybos, Konkurencijos tarybos, Lietuvos savivaldybių asociacijos, Lietuvos šilumos, elektros energijos ir gamtinių dujų tiekėjų asociacijų, Lietuvos vartotojų asociacijų išvadas;
- b) Nacionalinei vartotojų konfederacijai su Lietuvos nacionaline vartotojų federacija pravedus apvaliųjų stalų diskusijas įstatymų projektų klausimais;
- c) Nacionalinei vartotojų konfederacijai pravedus respublikinę konferenciją įstatymų projektų klausimais.

13. Reikšminiai žodžiai

Reikšminiai Įstatymų projektų žodžiai: „konkurencija“, „vartotojų švietimas“, „konsultavimas“, „kainos dedamoji“.

DO NOT COPY

Įstatymų projektai

Projektas 1

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. IX-884 2, 5, 6, 8, 19, 26, 37 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 13² STRAIPSNIU ĮSTATYMAS

2022 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

Papildyti 2 straipsnį 26¹ dalimi:

„26¹. **Reguliuojamos veiklos subsidiarumo principas** – energetikos veikla, kuriai valstybės reguliuojamose kainose nustatomos konkurencinės kainų dedamosios, įgalinačios pagal Europos Sąjungos Sutarties subsidiarumo principą energetikos įmones ir (ar) viešojo intereso nevyriausybines organizacijas veikti pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytą tvarką.“

6 straipsnis. 5 straipsnio pakeitimas

Papildyti 5 straipsnio 2 dalį 10¹ punktu:

„10¹) įgyvendinant reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą nustato viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų dalyvavimo energetikos veiklose tvarką.“

3 straipsnis. 6 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 6 straipsnio 22 punktą, jį išdėstant tokia redakcija:

„22) nustato susitarimų dėl vartotojų švietimo ir konsultavimo sudarymo su energijos tiekėjais ir (ar) su viešojo intereso nevyriausybiniomis organizacijomis, veikiančiomis pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą, tvarką.“

7 straipsnis. 8 straipsnio pakeitimas

Papildyti 8 straipsnio 11 dalį 10¹ punktu:

„10¹) teikia Vyriausybei, Energetikos ministerijai, savivaldybėms pasiūlymus dėl reguliuojamos veiklos subsidiarumo principo taikymo licencijuojamoje energetikos įmonių veikloje.“

5 straipsnis. 19 straipsnio pakeitimas

Papildyti 19 straipsnį 2¹ dalimi:

„2¹. Taryba pagal šio straipsnio 2 dalies nuostatas nustato valstybės reguliuojamų kainų konkurencines dedamąsias reguliuojamos veiklos subsidiarumo principo energetikos veiklose įgyvendinimui.“

6 straipsnis. 26 straipsnio pakeitimas

Papildyti 26 straipsnio 3 dalį 9 punktu:

„9) sudaryti palankesnes sąlygas plėtojant reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą į energetikos veiklas įtraukti viešojo intereso nevyriausybines organizacijas.“

7 straipsnis. 37 straipsnio pakeitimas

Papildyti 37 straipsnį 5 dalimi :

„5. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir jos įgaliotos institucijos, Taryba, savivaldybės, įgyvendindamos šio įstatymo reguliuojamos veiklos subsidiarumo principo nuostatas, atitinkamus teisės aktus parengia iki 2022 metų birželio 30 dienos.“

8 straipsnis. Įstatymo papildymas 13¹ straipsniu

Papildyti įstatymą 13² straipsniu:

13² straipsnis. Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų kompetencija.

„Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų, atitinkančios nevyriausybinių organizacijų nuostatas pagal Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo nuostatas, gali dalyvauti energetikos veiklose pagal Lietuvos Respublikos vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytą tvarką įgyvendinant Europos Sąjungos Sutarties subsidiarumo principą.“

9 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

3. Šis įstatymas įsigalioja 2022 m. spalio 1 d.

4. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Energetikos ministras, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba iki 2022 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo 2, 3, 5 ir 7 straipsnių įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Projektas 1-lv

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS ĮSTATYMO NR. IX-884
2, 5, 6, 8, 19, 26, 37 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO
13² STRAIPSNIU ĮSTATYMAS**

2022 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

Papildyti 2 straipsnį 26¹ dalimi:

„26¹. **Reguliuojamos veiklos subsidiarumo principas – energetikos veikla, kuriai valstybės reguliuojamose kainose nustatomos konkurencinės kainų dedamosios, įgalinačios pagal Europos Sąjungos Sutarties subsidiarumo principą energetikos įmones ir (ar) viešojo intereso nevyriausybines organizacijas veikti pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytą tvarką.**“

8 straipsnis. 5 straipsnio pakeitimas

Papildyti 5 straipsnio 2 dalį 10¹ punktu:

„10¹) **įgyvendinant reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą nustato viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų dalyvavimo energetikos veiklose tvarką.**“

3 straipsnis. 6 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 6 straipsnio 22 punktą, jį išdėstant tokia redakcija:

„22) **nustato susitarimų dėl vartotojų švietimo ir konsultavimo sudarymo su energijos tiekėjais ir (ar) su viešojo intereso nevyriausybinėmis organizacijomis, veikiančiomis pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą, tvarką.**“

9 straipsnis. 8 straipsnio pakeitimas

Papildyti 8 straipsnio 11 dalį 10¹ punktu:

„10¹) **teikia Vyriausybei, Energetikos ministerijai, savivaldybėms pasiūlymus dėl reguliuojamos veiklos subsidiarumo principo taikymo licencijuojamoje energetikos įmonių veikloje.**“

5 straipsnis. 19 straipsnio pakeitimas

Papildyti 19 straipsnį 2¹ dalimi:

„2¹. **Taryba pagal šio straipsnio 2 dalies nuostatas nustato valstybės reguliuojamų kainų konkurencines dedamąsias reguliuojamos veiklos subsidiarumo principo energetikos veiklose įgyvendinimui.**“

6 straipsnis. 26 straipsnio pakeitimas

Papildyti 26 straipsnio 3 dalį 9 punktu:

„9) sudaryti palankesnes sąlygas plėtojant reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą į energetikos veiklas įtraukti viešojo intereso nevyriausybines organizacijas.“

7 straipsnis. 37 straipsnio pakeitimas

Papildyti 37 straipsnį 5 dalimi :

„5. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir jos įgaliotos institucijos, Taryba, savivaldybės, įgyvendindamos šio įstatymo reguliuojamos veiklos subsidiarumo principo nuostatas, atitinkamus teisės aktus parengia iki 2022 metų birželio 30 dienos.“

8 straipsnis. Įstatymo papildymas 13¹ straipsniu

Papildyti įstatymą 13² straipsniu:

13² straipsnis. Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų kompetencija.

„Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų, atitinkančios nevyriausybinių organizacijų nuostatas pagal Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo nuostatas, gali dalyvauti energetikos veiklose pagal Lietuvos Respublikos vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatytą tvarką įgyvendinant Europos Sąjungos Sutarties subsidiarumo principą.“

10 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

7. Šis įstatymas įsigalioja 2022 m. spalio 1 d.

8. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Energetikos ministras, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba iki 2022 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo 2, 3, 5 ir 7 straipsnių įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGIJOS VARTOJIMO EFEKTYVUMO DIDINIMO
ĮSTATYMO NR. XII-2702 8, 10, 12, 23 STRAIPSNŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS**

2022 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 8 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti įstatymo 8 straipsnio, 5 dalį išdėstant tokia redakcija:

„5. Šio straipsnio nuostatos taip pat taikomos elektros ir dujų skirstomųjų tinklų operatoriams, teikiantiems garantinio tiekimo paslaugą, bei reguliuojamos veiklos subsidiarumo principo pagrindu veikiančioms viešojo intereso nevyriausybiniams organizacijoms.“

2 straipsnis. 10 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti įstatymo 10 straipsnį, jį papildant 3 punktu:

„3) priemonės, skatinančios vartotojus burtis į viešojo intereso nevyriausybines organizacijas, siekiančias energijos vartojimo efektyvumo didinimo.“

3 straipsnis. 12 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 12 straipsnio 3 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„3. Asmuo atliktą įrenginio kaštų ir naudos analizę privalo pateikti Energetikos ministerijai bei Teisingumo ministerijai ir gauti pritarimą dėl jos atitikties Vyriausybės nustatyta tvarka prieš pateikdamas prašymą jam išduoti statybą leidžiantį dokumentą. Teisingumo ministerija savo nustatyta tvarka analizę perduoda viešojo intereso nevyriausybiniams organizacijoms atsiliepiamų pateikimui.“

4 straipsnis. 23 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 23 straipsnio 4 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„4. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir jos įgaliotos institucijos, Lietuvos Respublikos energetikos ministras, Lietuvos Respublikos Teisingumo ministras ir Taryba iki šio įstatymo įsigaliojimo priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.“

7 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

9. Šis įstatymas įsigalioja 2022 m. spalio 1 d.
10. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Energetikos ministras, Teisingumo ministras, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba iki 2022 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo 2, 3, 5 ir 7 straipsnių įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Projektas 2-lv

LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGIJOS VARTOJIMO EFEKTYVUMO DIDINIMO ĮSTATYMO NR. XII-2702 8, 10, 12, 23 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS

2022 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 8 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti įstatymo 8 straipsnio, 5 dalį išdėstant tokia redakcija:

„5. Šio straipsnio nuostatos taip pat taikomos elektros ir dujų skirstomųjų tinklų operatoriams, teikiantiems garantinio tiekimo paslaugą **–, bei reguliuojamos veiklos subsidiarumo principo pagrindu veikiančioms viešojo intereso nevyriausybiniams organizacijoms.**“

2 straipsnis. 10 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti įstatymo 10 straipsnį, jį papildant 3 punktu:

„3) priemonės, skatinančios vartotojus burtis į viešojo intereso nevyriausybines organizacijas, siekiančias energijos vartojimo efektyvumo didinimo.“

3 straipsnis. 12 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 12 straipsnio 3 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„3. Asmuo atliktą įrenginio kaštų ir naudos analizę privalo pateikti Energetikos ministerijai **bei Teisingumo ministerijai** ir gauti pritarimą dėl jos atitikties Vyriausybės nustatyta tvarka prieš pateikdamas prašymą jam išduoti statybą leidžiantį dokumentą. **Teisingumo ministerija savo nustatyta tvarka analizę perduoda viešojo intereso nevyriausybiniams organizacijoms atsiliepimų pateikimui.**“

4 straipsnis. 23 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 23 straipsnio 4 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„4. Lietuvos Respublikos Vyriausybė ir jos įgaliotos institucijos, Lietuvos Respublikos energetikos ministras, **Lietuvos Respublikos Teisingumo ministras ir Taryba** ~~Valstybinė energetikos inspekcija prie Energetikos ministerijos~~ iki šio įstatymo įsigaliojimo priima šio įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus.“

8 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

11. Šis įstatymas įsigalioja 2022 m. spalio 1 d.
12. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Energetikos ministras, Teisingumo ministras, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba iki 2022 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo 2, 3, 5 ir 7 straipsnių įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ELEKTROS ENERGETIKOS ĮSTATYMO
NR. VIII-1881 9, 10, 12, 15, 16, 17, 51, 60, 67, 69 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS**

2022 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 9 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 9 straipsnio 4 dalies 8 punktą, jį išdėstant tokia redakcija:

„8) kad būtų užtikrintas efektyvus elektros energijos rinkos veikimas, viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų įsitraukimas į vartotojų švietimą bei konsultacijas dėl efektyvaus rinkos veikimo ir užkertamas kelias asmenims piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi rinkoje ar kitokiais veiksmais daryti neigiamą įtaką efektyviai konkurencijai tarp elektros energijos rinkos dalyvių;“

2 straipsnis. 10 straipsnio pakeitimas.

5. Pakeisti 10 straipsnio 1 punktą, išdėstant jį tokia redakcija:

„1) vykdo elektros energijos buitinių vartotojų ir juos atstovaujančių viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų teisių ir teisėtų interesų apsaugos valstybinę priežiūrą ir kontrolę;

6. Pakeisti 10 straipsnio 1 punktą, išdėstant jį tokia redakcija:

„3) nagrinėja buitinių vartotojų ir juos atstovaujančių viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų skundus dėl elektros energijos tiekėjų nesąžiningos komercinės veiklos;“

3 straipsnis. 12 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 12 straipsnį, jį išdėstant tokia redakcija:

Elektros energetikos sektorių sudaro elektros energijos vartotojai, juos atstovaujančios ir (ar) veikiančios pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą viešojo intereso nevyriausybinės organizacijos, gamintojai, nepriklausomi ir visuomeniniai tiekėjai, nepriklausomi paklausos telkėjai, perdavimo sistemos ir skirstomųjų tinklų operatoriai ir elektros biržos operatorius.

4 straipsnis. 15 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 15 straipsnio 11 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„10. Asmenys, kurie verčiasi viena iš šio straipsnio 1 dalyje nurodytų licencijuojamos veiklos rūšių, neturi teisės įgalioti kitų asmenų verstis licencijoje nurodyta veikla, išskyrus atvejus susietus su pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos

įgaliotos institucijos nustatyta tvarka veikiančiomis viešojo intereso nevyriausybines organizacijomis, ir privalo laikytis šių bendrųjų veiklos sąlygų:

- 1) Licencijavimo taisyklėse nustatyta tvarka teikti kompetentingoms valstybės institucijoms ir įstaigoms informaciją, reikalingą įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytoms pareigoms atlikti;
- 2) teisės aktų nustatyta tvarka teikti viešuosius interesus atitinkančias paslaugas;
- 3) užtikrinti vienodas ir nediskriminacines sąlygas visiems vartotojams, tinklų naudotojams ir kitiems rinkos dalyviams;
- 4) informuoti ir konsultuoti vartotojus ir tinklų naudotojus teisės aktų nustatyta tvarka;
- 5) užtikrinti, kad būtų atliekamos kitos šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytos pareigos ir būtų laikomasi elektros energetikos sektoriuje vykdomai veiklai keliamų reikalavimų.“

5 straipsnis. 16 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 16 straipsnio 26 dalį, išdėstant ją tokia redakcija:

„26. Asmenys, kurie verčiasi šio straipsnio 1 dalyje nurodyta veikla, neturi teisės įgalioti kitų asmenų verstis leidime nurodyta veikla arba perduoti jiems šią teisę pagal sutartį, išskyrus atvejus susietus su pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka veikiančiomis viešojo intereso nevyriausybines organizacijomis, ir privalo laikytis šių veiklos sąlygų:

- 1) teisės aktų nustatyta tvarka teikti kompetentingoms valstybės institucijoms ir įstaigoms informaciją apie leidimais reguliuojamą veiklą;
- 2) eksportuoti ar importuoti elektros energiją galima tik pagal sutartis su trečiųjų šalių asmenimis, laikantis Lietuvos Respublikos būtinųjų priemonių, skirtų apsisaugoti nuo trečiųjų šalių nesaugių branduolinių elektrinių keliamų grėsmių, įstatyme nustatytų ribojimų elektros energijos patekimui į Lietuvos Respublikos elektros energijos rinką iš trečiųjų šalių, kuriose veikia nesaugios branduolinės elektrinės;
- 3) asmenys, importuojantys elektros energiją iš valstybių, kurios nėra valstybės narės, privalo teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis tinkamai su perdavimo sistemos operatoriumi sureguliuoti santykius, susijusius su įėjimo į Lietuvos Respublikos elektros energijos rinką įmokos sumokėjimu ir (ar) kitų reikalavimų, keliamų elektros energijos importo veiklai, įvykdymu;
- 4) elektros energiją gaminantys asmenys, vartojantys elektros energiją savo reikmėms ir ūkio poreikiams, privalo sudaryti sutartis su tinklų operatoriais dėl elektros energijos persiuntimo;
- 5) teisės aktų nustatyta tvarka eksploatuoti elektros energetikos įrenginius arba sudaryti sutartį dėl elektros energetikos įrenginių eksploatavimo su asmeniu, turinčiu atestatą, suteikiantį teisę eksploatuoti šiuos įrenginius;
- 6) efektyviai ir ekonomiškai vykdyti leidimais reguliuojamą veiklą, nediskriminuoti vartotojų ir kitų rinkos dalyvių, laikytis sąžiningos konkurencijos;
- 7) informuoti ir konsultuoti vartotojus;
- 8) nepriklausomo elektros energijos tiekimo veiklą vykdančioms asmenims draudžiama pirkti elektros energiją importui į Lietuvos Respubliką, prekybai ar tiekimui vartotojams iš asmenų, prekiaujančių elektros energija, pagaminta trečiojoje šalyje, kurioje veikiančią branduolinę elektrinę Lietuvos Respublikos Seimas įstatymu yra pripažinęs nesaugia;
- 9) užtikrinti kitų šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytų pareigų ir reikalavimų, keliamų vykdomai veiklai elektros energetikos sektoriuje, laikymąsi. „

6 straipsnis. 17 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 17 straipsnio 7 dalį, jos redakciją išdėstant:

„7. Siekiant užtikrinti elektros energetikos sistemos darbo saugumą, vartotojų aprūpinimo elektros energija patikimumą ir viešųjų interesų elektros energetikos sektoriuje apsaugą, licencijuojama ar leidimu reguliuojama veikla besiverčiančio asmens veiklos patikrinimai gali būti atliekami ir įstatymų nustatytos poveikio priemonės už licencijuojamos ar leidimu reguliuojamos veiklos sąlygų pažeidimus gali būti taikomos jau pirmaisiais atitinkamos veiklos elektros energetikos sektoriuje vykdymo metais. Taryba ir (ar) kitos valstybės ar savivaldybių institucijos pagal kompetenciją užtikrina nuolatinę licencijuojamos ir leidimais reguliuojamos veiklos elektros energetikos sektoriuje priežiūrą ir kontrolę, pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka veikiančių viešojo intereso nevyriausybių organizacijų įsitraukimą į rinką, vadovaudamosi teisingumo, protingumo, sąžiningumo ir rinkos dalyvių nediskriminavimo principais.“

7 straipsnis. 51 straipsnio pakeitimas.

5. Pakeisti 51 straipsnį, jį papildant 1¹ dalimi:

„1¹. Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka veikiančios viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų turi teisę gauti informaciją, nurodytą šio straipsnio 1 dalyje.“

6. Pakeisti 51 straipsnį, jį papildant 9¹ dalimi:

„9¹. Vartotojui pakeitus elektros energijos tiekėją, šio straipsnio 9 dalyje nustatyta tvarka ir nurodyta informacija teikiama suinteresuotoms viešojo intereso nevyriausybiniams organizacijoms, veikiančioms pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.“

8 straipsnis. 60 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 60 straipsnio 1 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„1. Visi elektros energijos vartotojai, esantys Lietuvos Respublikoje, gali nevaržomai pasirinkti nepriklausomą tiekėją, viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų švietimui bei konsultavimui šiame įstatyme ir jo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nustatyta tvarka ir sąlygomis.“

11 straipsnis. 67 straipsnio pakeitimas.

7. Papildyti 67 straipsnį 3¹ dalimi:

„3¹. Nustatant šio straipsnio 2 dalyje nurodytas viršutines kainų ribas ir atsižvelgiant į šio straipsnio 3 dalies nuostatas dėl energijos vartojimo efektyvumą didinančių priemonių, Taryba nustato konkurencinę kainų dedamąją vartotojų švietimui ir konsultavimui.“

8. Papildyti 67 straipsnio 5 dalį 11 punktu:

„11) konkurencinio vartotojų švietimo ir konsultavimo. „

9. Pakeisti 67 straipsnio 7 dalies 6 punktą, jį išdėstant tokia redakcija:

„6) likusios sąnaudos, kurių neapmoka vartotojas ar gamintojas, yra pripažįstamos skirstomųjų tinklų operatoriaus tinklų plėtros išlaidomis. Į jas Tarybos nuožiūra gali būti įtrauktos išlaidos konkurenciniam vartotojų švietimui ir konsultavimui pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principo skatinimo nuostatas. Skirstomųjų tinklų operatoriaus sąnaudų apskaita tvarkoma ir kontrolė vykdoma šio įstatymo 68 straipsnyje nustatyta tvarka.“

12 straipsnis. 69 straipsnio pakeitimas.

5. Pakeisti 69 straipsnio 6 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„6. Viršutinė perdavimo paslaugos kainos riba turi būti nustatyta ar perskaičiuota ne vėliau kaip likus 90 kalendorinių dienų, viršutinės skirstymo ir visuomeninio tiekimo paslaugų kainų ribos – ne vėliau kaip likus 75 kalendorinėms dienoms iki reguliavimo periodo arba atitinkamų reguliavimo periodo metų pradžios. Išskiriama kainos konkurencinė dedamoji vartotojų švietimui ir konsultavimui.“

6. Pakeisti 69 straipsnio 7 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„7. Tarybai nustačius viršutines kainų ribas, kuriose išskiriama konkurencinė dedamoji vartotojų švietimui ir konsultavimui, paslaugų teikėjai turi teisę diferencijuoti paslaugos kainas pagal objektyvius požymius. Paslaugų teikėjai, diferencijuodami kainas, privalo laikytis nediskriminavimo principo ir tinkamai atsižvelgti į energijos vartojimo efektyvumo didinimo principą. Perdavimo paslaugos kaina gali būti diferencijuojama į dedamąsias elektros energijos vartotojams, gamintojams ir importuotojams, importuojantiems elektros energiją iš valstybių, kurios nėra valstybės narės. Perdavimo paslaugos kaina, persiuntimo paslaugos kaina, skirstymo paslaugos kaina visais atvejais, išskyrus viešuosius interesus atitinkančių paslaugų kainos dalį, gali būti diferencijuojamos į galios ir elektros energijos dedamąsias. Visuomeninė elektros energijos kaina gali būti diferencijuojama į prieigos ir elektros energijos dedamąsias. Paslaugų kainos taip pat gali būti diferencijuojamos pagal elektros energijos vartojimo laiką, realų valandinį elektros energijos vartojimą, taikant su vartojimo perkėlimu iš piko meto susijusias nuolaidas ir kitaip sudarant sąlygas reaguoti į elektros energijos paklausą. Paslaugų teikėjai nustato kainų diferencijavimo tvarką, kurios aprašą tvirtina Taryba.“

11 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

3. Šis įstatymas įsigalioja 2022 m. spalio 1 d.
4. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Energetikos ministras, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba iki 2022 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo 2, 3, 5 ir 7 straipsnių įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ELEKTROS ENERGETIKOS ĮSTATYMO
NR. VIII-1881 9, 10, 12, 15, 16, 17, 51, 60, 67, 69 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS**

2022 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 9 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 9 straipsnio 4 dalies 8 punktą, jį išdėstant tokia redakcija:

„8) kad būtų užtikrintas efektyvus elektros energijos rinkos veikimas, **viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų įsitraukimas į vartotojų švietimą bei konsultacijas dėl efektyvaus rinkos veikimo** ir užkertamas kelias asmenims piktnaudžiauti dominuojančia padėtimi rinkoje ar kitokiais veiksmais daryti neigiamą įtaką efektyviai konkurencijai tarp elektros energijos rinkos dalyvių;“

2 straipsnis. 10 straipsnio pakeitimas.

7. Pakeisti 10 straipsnio 1 punktą, išdėstant jį tokia redakcija:

„1) vykdo elektros energijos buitinių vartotojų **ir juos atstovaujančių viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų** teisių ir teisėtų interesų apsaugos valstybinę priežiūrą ir kontrolę;

8. Pakeisti 10 straipsnio 1 punktą, išdėstant jį tokia redakcija:

„3) nagrinėja buitinių vartotojų **ir juos atstovaujančių viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų** skundus dėl elektros energijos tiekėjų nesąžiningos komercinės veiklos;“

3 straipsnis. 12 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 12 straipsnį, jį išdėstant tokia redakcija:

Elektros energetikos sektorių sudaro elektros energijos vartotojai, **juos atstovaujančios ir (ar) veikiančios pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą viešojo intereso nevyriausybines organizacijas**, gamintojai, nepriklausomi ir visuomeniniai tiekėjai, nepriklausomi paklausos telkėjai, perdavimo sistemos ir skirstomųjų tinklų operatoriai ir elektros biržos operatorius.

4 straipsnis. 15 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 15 straipsnio 11 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„10. Asmenys, kurie verčiasi viena iš šio straipsnio 1 dalyje nurodytų licencijuojamos veiklos rūšių, neturi teisės įgalioti kitų asmenų verstis licencijoje nurodyta veikla, **išskyrus atvejus susietus su pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka veikiančiomis viešojo intereso nevyriausybines organizacijomis**, ir privalo laikytis šių bendrųjų veiklos sąlygų:

1) Licencijavimo taisyklėse nustatyta tvarka teikti kompetentingoms valstybės institucijoms ir įstaigoms informaciją, reikalingą įstatymų ir kitų teisės aktų nustatytiems pareigoms atlikti;

- 2) teisės aktų nustatyta tvarka teikti viešuosius interesus atitinkančias paslaugas;
- 3) užtikrinti vienodas ir nediskriminacines sąlygas visiems vartotojams, tinklų naudotojams ir kitiems rinkos dalyviams;
- 4) informuoti ir konsultuoti vartotojus ir tinklų naudotojus teisės aktų nustatyta tvarka;
- 5) užtikrinti, kad būtų atliekamos kitos šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytos pareigos ir būtų laikomasi elektros energetikos sektoriuje vykdomai veiklai keliamų reikalavimų.“

5 straipsnis. 16 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 16 straipsnio 26 dalį, išdėstant ją tokia redakcija:

„26. Asmenys, kurie verčiasi šio straipsnio 1 dalyje nurodyta veikla, neturi teisės įgalioti kitų asmenų verstis leidime nurodyta veikla arba perduoti jiems šią teisę pagal sutartį, **išskyrus atvejus susietus su pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka veikiančiomis viešojo intereso nevyriausybines organizacijomis**, ir privalo laikytis šių veiklos sąlygų:

- 1) teisės aktų nustatyta tvarka teikti kompetentingoms valstybės institucijoms ir įstaigoms informaciją apie leidimais reguliuojamą veiklą;
- 2) eksportuoti ar importuoti elektros energiją galima tik pagal sutartis su trečiųjų šalių asmenimis, laikantis Lietuvos Respublikos būtinųjų priemonių, skirtų apsaugoti nuo trečiųjų šalių nesaugių branduolinių elektrinių keliamų grėsmių, įstatyme nustatytų ribojimų elektros energijos patekimui į Lietuvos Respublikos elektros energijos rinką iš trečiųjų šalių, kuriose veikia nesaugios branduolinės elektrinės;
- 3) asmenys, importuojantys elektros energiją iš valstybių, kurios nėra valstybės narės, privalo teisės aktų nustatyta tvarka ir sąlygomis tinkamai su perdavimo sistemos operatoriumi sureguliuoti santykius, susijusius su įėjimo į Lietuvos Respublikos elektros energijos rinką įmokos sumokėjimu ir (ar) kitų reikalavimų, keliamų elektros energijos importo veiklai, įvykdymu;
- 4) elektros energiją gaminantys asmenys, vartojantys elektros energiją savo reikmėms ir ūkio poreikiams, privalo sudaryti sutartis su tinklų operatoriais dėl elektros energijos persiuntimo;
- 5) teisės aktų nustatyta tvarka eksploatuoti elektros energetikos įrenginius arba sudaryti sutartį dėl elektros energetikos įrenginių eksploatavimo su asmeniu, turinčiu atestatą, suteikiantį teisę eksploatuoti šiuos įrenginius;
- 6) efektyviai ir ekonomiškai vykdyti leidimais reguliuojamą veiklą, nediskriminuoti vartotojų ir kitų rinkos dalyvių, laikytis sąžiningos konkurencijos;
- 7) informuoti ir konsultuoti vartotojus;
- 8) nepriklausomo elektros energijos tiekimo veiklą vykdančioms asmenims draudžiama pirkti elektros energiją importui į Lietuvos Respubliką, prekybai ar tiekimui vartotojams iš asmenų, prekiaujančių elektros energija, pagaminta trečiojoje šalyje, kurioje veikiančią branduolinę elektrinę Lietuvos Respublikos Seimas įstatymu yra pripažinęs nesaugia;
- 9) užtikrinti kitų šiame įstatyme ir kituose teisės aktuose nustatytų pareigų ir reikalavimų, keliamų vykdomai veiklai elektros energetikos sektoriuje, laikymąsi. „

6 straipsnis. 17 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 17 straipsnio 7 dalį, jos redakciją išdėstant:

„7. Siekiant užtikrinti elektros energetikos sistemos darbo saugumą, vartotojų aprūpinimo elektros energija patikimumą ir viešųjų interesų elektros energetikos sektoriuje apsaugą, licencijuojama ar leidimu reguliuojama veikla besiverčiančio asmens veiklos patikrinimai gali būti atliekami ir įstatymų nustatytos poveikio priemonės už licencijuojamos ar leidimu reguliuojamos veiklos sąlygų pažeidimus gali būti taikomos jau pirmaisiais atitinkamos veiklos elektros energetikos sektoriuje vykdymo metais. Taryba ir (ar) kitos valstybės ar savivaldybių institucijos pagal kompetenciją užtikrina nuolatinę licencijuojamos ir leidimais reguliuojamos veiklos elektros energetikos sektoriuje priežiūrą ir kontrolę, **pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka veikiančių viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų įsitraukimą į rinką**, vadovaudamosi teisingumo, protingumo, sąžiningumo ir rinkos dalyvių nediskriminavimo principais.“

7 straipsnis. 51 straipsnio pakeitimas.

7. Pakeisti 51 straipsnį, jį papildant 1¹ dalimi:

„1¹. Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka veikiančios viešojo intereso nevyriausybinės organizacijos turi teisę gauti informaciją, nurodytą šio straipsnio 1 dalyje.“

8. Pakeisti 51 straipsnį, jį papildant 9¹ dalimi:

„9¹. Vartotojui pakeitus elektros energijos tiekėją, šio straipsnio 9 dalyje nustatyta tvarka ir nurodyta informacija teikiama suinteresuotoms viešojo intereso nevyriausybiniams organizacijoms, veikiančioms pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principą Lietuvos Respublikos Vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.“

8 straipsnis. 60 straipsnio pakeitimas.

Pakeisti 60 straipsnio 1 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„1. Visi elektros energijos vartotojai, esantys Lietuvos Respublikoje, gali nevaržomai pasirinkti nepriklausomą tiekėją, **viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų švietimui bei konsultavimui** šiame įstatyme ir jo įgyvendinamuosiuose teisės aktuose nustatyta tvarka ir sąlygomis.“

12 straipsnis. 67 straipsnio pakeitimas.

10. Papildyti 67 straipsnį 3¹ dalimi:

„3¹. Nustatant šio straipsnio 2 dalyje nurodytas viršutines kainų ribas ir atsižvelgiant į šio straipsnio 3 dalies nuostatas dėl energijos vartojimo efektyvumą didinančių priemonių, Taryba nustato konkurencinę kainų dedamąją vartotojų švietimui ir konsultavimui.“

11. Papildyti 67 straipsnio 5 dalį 11 punktu:

„11) konkurencinio vartotojų švietimo ir konsultavimo.,,

12. Pakeisti 67 straipsnio 7 dalies 6 punktą, jį išdėstant tokia redakcija:

„6) likusios sąnaudos, kurių neapmoka vartotojas ar gamintojas, yra pripažįstamos skirstomųjų tinklų operatoriaus tinklų plėtros išlaidomis. **I jas Tarybos nuožiūra gali būti įtrauktos išlaidos konkurenciniam vartotojų švietimui ir konsultavimui pagal reguliuojamos veiklos subsidiarumo principo skatinimo nuostatas.** Skirstomųjų tinklų operatoriaus sąnaudų apskaita tvarkoma ir kontrolė vykdoma šio įstatymo 68 straipsnyje nustatyta tvarka.“

13 straipsnis. 69 straipsnio pakeitimas.

7. Pakeisti 69 straipsnio 6 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„6. Viršutinė perdavimo paslaugos kainos riba turi būti nustatyta ar perskaičiuota ne vėliau kaip likus 90 kalendorinių dienų, viršutinės skirstymo ir visuomeninio tiekimo paslaugų kainų ribos – ne vėliau kaip likus 75 kalendorinėms dienoms iki reguliavimo periodo arba atitinkamų reguliavimo periodo metų pradžios. **Išskiriama kainos konkurencinė dedamoji vartotojų švietimui ir konsultavimui.**“

8. Pakeisti 69 straipsnio 7 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„7. Tarybai nustačius viršutines kainų ribas, **kuriose išskiriama konkurencinė dedamoji vartotojų švietimui ir konsultavimui**, paslaugų teikėjai turi teisę diferencijuoti paslaugos kainas pagal objektyvius požymius. Paslaugų teikėjai, diferencijuodami kainas, privalo laikytis nediskriminavimo principo ir tinkamai atsižvelgti į energijos vartojimo efektyvumo didinimo principą. Perdavimo paslaugos kaina gali būti diferencijuojama į dedamąsias elektros energijos vartotojams, gamintojams ir importuotojams, importuojantiems elektros energiją iš valstybių, kurios nėra valstybės narės. Perdavimo paslaugos kaina, persiuntimo paslaugos kaina, skirstymo paslaugos kaina visais atvejais, išskyrus viešuosius interesus atitinkančių paslaugų kainos dalį, gali būti diferencijuojamos į galios ir elektros energijos dedamąsias. Visuomeninė elektros energijos kaina gali būti diferencijuojama į prieigos ir elektros energijos dedamąsias. Paslaugų kainos taip pat gali būti diferencijuojamos pagal elektros energijos vartojimo laiką, realų valandinį elektros energijos vartojimą, taikant su vartojimo perkėlimu iš piko meto susijusias nuolaidas ir kitaip sudarant sąlygas reaguoti į elektros energijos paklausą. Paslaugų teikėjai nustato kainų diferencijavimo tvarką, kurios aprašą tvirtina Taryba.“

14 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

3. Šis įstatymas įsigalioja 2022 m. spalio 1 d.
4. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Energetikos ministras, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba iki 2022 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo 2, 3, 5 ir 7 straipsnių įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

LIETUVOS RESPUBLIKOS GAMTINIŲ DUJŲ ĮSTATYMO 9, 15, 19, 57 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS

2022 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 9 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 9 straipsnio 13 dalį, išdėstant ją tokia redakcija:

„13. Gamtinių dujų perdavimo ir skirstymo kainos nustatomos neatsižvelgiant į gamtinių dujų transportavimo atstumą. Vartotojams (sistemos naudotojams) gamtinių dujų skirstymo kainos nustatomos atsižvelgiant į tai, koks gamtinių dujų kiekis yra tiekiamas į gamtinių dujų pristatymo vietą per vieną metų laikotarpį. Buitiniams vartotojams perdavimo ir skirstymo sistemų balansavimo paslauga teikiama gamtinių dujų įmonės lėšomis. Nebuitiniams vartotojams gamtinių dujų perdavimo ir skirstymo kainos nustatomos ir diferencijuojamos pagal gamtinių dujų kiekį ir sistemos pajėgumus. Buitiniams vartotojams gamtinių dujų skirstymo kainos diferencijuojamos pagal suvartojamą gamtinių dujų kiekį. Gamtinių dujų kiekio ir sistemos pajėgumų diferencijavimo principai nustatomi kainų nustatymo metodikose. Siekiant išvengti kryžminio subsidijavimo tarp vartotojų grupių, reguliuojamos kainos ir jų diferencijavimo taisyklės skelbiamos viešai gamtinių dujų įmonių interneto svetainėse, o jų nustatymo principai privalo būti pagrįsti, objektyvūs, skaidrūs ir nediskriminuojantys. Gamtinių dujų perdavimo ir skirstymo kainose nustatomos dedamosios konkurenciniam vartotojų švietimui ir konsultavimui.“

2 straipsnis. 15 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 15 straipsnį, jį papildant 6 dalimi :

„6. Konkurencinį vartotojų švietimą ir konsultavimą pagal 9 straipsnio 13 dalies nuostatas vykdo vartotojo pasirenkami gamtinių dujų įmonė ir (ar) viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų Lietuvos Respublikos vyriausybės ar jos įgaliotos institucijos nustatyta tvarka.“

3 straipsnis. 19 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 19 straipsnio 2 dalį, ją papildant 9 punktu:

„ 9) konkurencinio vartotojų švietimui ir konsultavimui viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų pasitelkimą.“

6 straipsnis. 57 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 57 straipsnio 2 dalį, ją papildant 12 punktu:

„12) pasirinkti viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų konkurenciniam vartotojų švietimui ir konsultacijoms.“

7 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

3. Šis įstatymas įsigalioja 2022 m. spalio 1 d.
4. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba iki 2022 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo 1 ir 2 straipsnių įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

LIETUVOS RESPUBLIKOS GAMTINIŲ DUJŲ ĮSTATYMO 9, 15, 19, 57 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS

2022 m.

d. Nr.

Vilnius

1 straipsnis. 9 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 9 straipsnio 13 dalį, išdėstant ją tokia redakcija:

„13. Gamtinių dujų perdavimo ir skirstymo kainos nustatomos neatsižvelgiant į gamtinių dujų transportavimo atstumą. Vartotojams (sistemos naudotojams) gamtinių dujų skirstymo kainos nustatomos atsižvelgiant į tai, koks gamtinių dujų kiekis yra tiekiamas į gamtinių dujų pristatymo vietą per vieną metų laikotarpį. Buitiniams vartotojams perdavimo ir skirstymo sistemų balansavimo paslauga teikiama gamtinių dujų įmonės lėšomis. Nebuitiniams vartotojams gamtinių dujų perdavimo ir skirstymo kainos nustatomos ir diferencijuojamos pagal gamtinių dujų kiekį ir sistemos pajėgumus. Buitiniams vartotojams gamtinių dujų skirstymo kainos diferencijuojamos pagal suvartojamą gamtinių dujų kiekį. Gamtinių dujų kiekio ir sistemos pajėgumų diferencijavimo principai nustatomi kainų nustatymo metodikose. Siekiant išvengti kryžminio subsidijavimo tarp vartotojų grupių, reguliuojamos kainos ir jų diferencijavimo taisyklės skelbiamos viešai gamtinių dujų įmonių interneto svetainėse, o jų nustatymo principai privalo būti pagrįsti, objektyvūs, skaidrūs ir nediskriminuojantys. **Gamtinių dujų perdavimo ir skirstymo kainose nustatomos dedamosios konkurenciniam vartotojų švietimui ir konsultavimui.**“

2 straipsnis. 15 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 15 straipsnį, jį papildant 6 dalimi :

„6. Konkurencinį vartotojų švietimą ir konsultavimą pagal 9 straipsnio 13 dalies nuostatas vykdo vartotojo pasirinkami gamtinių dujų įmonė ir (ar) viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų veikianti Lietuvos Respublikos vyriausybės nustatyta tvarka.“

3 straipsnis. 19 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 19 straipsnio 2 dalį, ją papildant 9 punktu:

„ 9) konkurencinio vartotojų švietimui ir konsultavimui viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų pasitelkimą.“

6 straipsnis. 57 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 57 straipsnio 2 dalį, ją papildant 12 punktu:

„12) pasirinkti viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų konkurenciniam vartotojų švietimui ir konsultacijoms.“

7 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

3. Šis įstatymas įsigalioja 2022 m. spalio 1 d.
4. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba iki 2022 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo 1 ir 2 straipsnių įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠILUMOS ŪKIO ĮSTATYMO NR. IX-1565 2, 32 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS

2022 m.

d. Nr.

Vilnius

4 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 2 straipsnio 35 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„35. **Šilumos bazinė kaina** – ilgalaikė šilumos kaina, sudaryta iš pastoviosios ir kintamosios šilumos bazinės kainos dedamųjų, apskaičiuotų pagal Tarybos patvirtintą Šilumos kainų nustatymo metodiką, parengtą pagal Tarybos parengtus ir Vyriausybės patvirtintus Šilumos kainų nustatymo metodikos principus, nustatyta ne trumpesniam kaip 3 metų ir ne ilgesniam kaip 5 metų laikotarpiui. Minėtą laikotarpį pasirenka savivaldybių tarybos ar šio įstatymo 32 straipsnio 11 ir 12 dalyse numatytais atvejais – įmonės. Abi kainos dedamosios taikomos šilumos kainoms apskaičiuoti. Šilumos bazinė kaina gali būti vienanarė arba dvinarė. Šilumos bazinėje kainoje išskiriama dedamoji konkurenciniam vartotojų švietimui ir konsultavimui.“

5 straipsnis. 32 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 32 straipsnio 2 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„2. Šilumos ir (ar) karšto vandens kainos grindžiamos tiekėjo būtinomis (valstybės normuojamomis) šilumos ar karšto vandens ruošimo (pirkimo), perdavimo, įvadinio atsiskaitomųjų šilumos ir (ar) karšto vandens apskaitos prietaisų įrengimo, priežiūros ir patikros, sąskaitų (mokėjimo pranešimų) už šilumą ir (ar) karštą vandenį parengimo ir pateikimo vartotojams, konkurencinio vartotojų švietimo ir konsultavimo bei apskaitos sąnaudomis. Turto nuomos mokesčiai ir kitos sąnaudos, nesusiję su šilumos ir (ar) karšto vandens tiekimo veikla, negali būti įtraukiami į šilumos ar karšto vandens kainas. Į šilumos ar karšto vandens kainas negali būti įtraukiamos jokios sąnaudos, susijusios su pastatų vidaus šildymo (įskaitant ir šilumos punktus) ir karšto vandens sistemomis. Apyvartinių taršos leidimų prekybos pajamos ar sąnaudos įvertinamos skaičiuojant šilumos kainas Šilumos kainų nustatymo metodikoje nustatyta tvarka.“

6 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas įsigalioja 2022 m. spalio 1 d.

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, savivaldybės, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba iki 2022 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo 1 ir 2 straipsnių įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

LIETUVOS RESPUBLIKOS ŠILUMOS ŪKIO ĮSTATYMO NR. IX-1565 2, 32 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS

2022 m.

d. Nr.

Vilnius

4 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 2 straipsnio 35 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„35. Šilumos bazinė kaina – ilgalaikė šilumos kaina, sudaryta iš pastoviosios ir kintamosios šilumos bazinės kainos dedamųjų, apskaičiuotų pagal Tarybos patvirtintą Šilumos kainų nustatymo metodiką, parengtą pagal Tarybos parengtus ir Vyriausybės patvirtintus Šilumos kainų nustatymo metodikos principus, nustatyta ne trumpesniam kaip 3 metų ir ne ilgesniam kaip 5 metų laikotarpiui. Minėtą laikotarpį pasirenka savivaldybių tarybos ar šio įstatymo 32 straipsnio 11 ir 12 dalyse numatytais atvejais – įmonės. Abi kainos dedamosios taikomos šilumos kainoms apskaičiuoti. Šilumos bazinė kaina gali būti vienanarė arba dvinarė. **Šilumos bazinėje kainoje išskiriama dedamoji konkurenciniam vartotojų švietimui ir konsultavimui.**“

5 straipsnis. 32 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 32 straipsnio 2 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„2. Šilumos ir (ar) karšto vandens kainos grindžiamos tiekėjo būtinomis (valstybės normuojamomis) šilumos ar karšto vandens ruošimo (pirkimo), perdavimo, įvadinųjų atsiskaitomųjų šilumos ir (ar) karšto vandens apskaitos prietaisų įrengimo, priežiūros ir patikros, sąskaitų (mokėjimo pranešimų) už šilumą ir (ar) karštą vandenį parengimo ir pateikimo vartotojams, **konkurencinio vartotojų švietimo ir konsultavimo** bei apskaitos sąnaudomis. Turto nuomos mokesčiai ir kitos sąnaudos, nesusiję su šilumos ir (ar) karšto vandens tiekimo veikla, negali būti įtraukiami į šilumos ar karšto vandens kainas. Į šilumos ar karšto vandens kainas negali būti įtraukiamos jokios sąnaudos, susijusios su pastatų vidaus šildymo (įskaitant ir šilumos punktus) ir karšto vandens sistemomis. Apyvartinių taršos leidimų prekybos pajamos ar sąnaudos įvertinamos skaičiuojant šilumos kainas Šilumos kainų nustatymo metodikoje nustatyta tvarka.“

6 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas įsigalioja 2022 m. spalio 1 d.

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, savivaldybės, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba iki 2022 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo 1 ir 2 straipsnių įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ ENERGETIKOS
ĮSTATYMO NR. XI-1375 1, 2, 6, 7, 12, 26, 50, 51, 57 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2022 m.

d. Nr.

Vilnius

23 straipsnis. 1 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 1 straipsnio 4 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„4. Pagrindinis šio įstatymo uždavinys – siekti, kad 2025 metais energijos gamybos iš atsinaujinančių išteklių energijos dalis, palyginti su šalies bendruoju galutiniu energijos suvartojimu, sudarytų ne mažiau kaip 38 procentus ir kad ši dalis toliau būtų didinama, tam panaudojant naujausias ir veiksmingiausias atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo technologijas ir skatinant energijos vartojimo efektyvumą, subsidiarų vartotojų švietimą ir konsultavimą.“

24 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

5. Pakeisti 2 straipsnį, jį papildant 44¹ dalimi:

„44¹. Subsidiarus vartotojų švietimas ir konsultavimas – energijos tiekėjų ir (ar) viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų, veikiančių pagal Vyriausybės nustatytą tvarką, reguliuojama veikla.“

6. Pakeisti 2 straipsnį, jį papildant 48¹ dalimi:

„48¹. Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų - organizacija, atitinkanti nevyriausybinių organizacijų nuostatas pagal Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo nuostatas, dalyvaujanti energetikos veiklose pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytą tvarką įgyvendinant Europos Sąjungos Sutarties subsidiarumo principą.“

25 straipsnis. 6 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 6 straipsnio 11 punktą, jį išdėstant tokia redakcija:

„11) organizuoja keitimąsi patirtimi atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo srityje tarp valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų, įmonių, organizacijų, privačių subjektų, viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų ir viešai skelbia gerosios praktikos pavyzdžius;“

26 straipsnis. 7 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 7 straipsnio 8 punktą, jį išdėstant tokia redakcija:

„8) kartu su Energetikos ministerija rengia ir viešai skelbia rekomendacijas projektuotojams, architektams ir kitiems specialistams bei viešojo intereso nevyriausybiniams organizacijoms dėl atsinaujinančių energijos išteklių technologijų, didelio energinio efektyvumo technologijų ir centralizuoto šilumos ir (ar) vėsumos energijos tiekimo sistemų integravimo, planuojant,

projektuojant, statant ir atnaujinant (modernizuojant) visuomeninės, pramoninės ar gyvenamosios paskirties teritorijas;“

27 straipsnis. 12 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 12 straipsnio 5 punktą, jį išdėstant tokia redakcija:

„5) rengia ir įgyvendina, pasitelkiant viešojo intereso nevyriausybines organizacijas, visuomenės informavimo ir sąmoningumo ugdymo priemones, teikia konsultacijas ir rengia mokymo programas apie atsinaujinančių energijos išteklių plėtojimo ir naudojimo praktines galimybes ir naudą;

28 straipsnis. 26 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 26 straipsnį, jį papildant 1¹ dalimi:

„1¹. Šio įstatymo 1 dalyje nustatytų priemonių įgyvendinimui taikomas subsidiarus vartotojų švietimas ir konsultavimas.“

29 straipsnis. 48 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 48 straipsnio 2 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„2. Aplinkos ministerija kartu su Energetikos ministerija rengia ir viešai skelbia rekomendacijas projektuotojams, architektams ir kitiems specialistams bei viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų atstovams dėl atsinaujinančių energijos išteklių technologijų, didelio energinio efektyvumo technologijų, centralizuoto šilumos ir vėsumos energijos tiekimo sistemų integravimo, planuojant, projektuojant, statant ir atnaujinant (modernizuojant) visuomeninės, pramoninės ar gyvenamosios paskirties teritorijas.“

30 straipsnis. 50 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 50 straipsnį, jį papildant 7 dalimi:

„7. Šio straipsnio 5 ir 6 dalių nuostatų įgyvendinimui pasitelkiamos viešojo intereso nevyriausybinių organizacijos.“

31 straipsnis. 51 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 51 straipsnį, jį papildant 4 dalimi:

„4. Šio straipsnio 3 dalies nuostatų įgyvendinimui pasitelkiamos viešojo intereso nevyriausybinių organizacijos.“

32 straipsnis. 57 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 57 straipsnį, jį papildant 10 dalimi:

„10. Šio straipsnio 4 ir 9 dalių nuostatų įgyvendinimui pasitelkiamos viešojo intereso nevyriausybinių organizacijos.“

33 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas įsigalioja 2022 m. spalio 1 d.

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Aplinkos ministerija, Energetikos ministerija, savivaldybės, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba iki 2022 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 straipsnių įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Projektas 6-lv

**LIETUVOS RESPUBLIKOS ATSINAUJINANČIŲ IŠTEKLIŲ ENERGETIKOS
ĮSTATYMO NR. XI-1375 1, 2, 6, 7, 12, 26, 50, 51, 57 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2022 m.

d. Nr.

Vilnius

34 straipsnis. 1 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 1 straipsnio 4 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„4. Pagrindinis šio įstatymo uždavinys – siekti, kad 2025 metais energijos gamybos iš atsinaujinančių išteklių energijos dalis, palyginti su šalies bendruoju galutiniu energijos suvartojimu, sudarytų ne mažiau kaip 38 procentus ir kad ši dalis toliau būtų didinama, tam panaudojant naujausias ir veiksmingiausias atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo technologijas ir skatinant energijos vartojimo efektyvumą, **subsidiarų vartotojų švietimą ir konsultavimą.**“

35 straipsnis. 2 straipsnio pakeitimas

7. Pakeisti 2 straipsnį, jį papildant 44¹ dalimi:

„44¹. Subsidiarus vartotojų švietimas ir konsultavimas – energijos tiekėjų ir (ar) viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų, veikiančių pagal Vyriausybės nustatytą tvarką, reguliuojama veikla.“

8. Pakeisti 2 straipsnį, jį papildant 48¹ dalimi:

„48¹. Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų - organizacija, atitinkanti nevyriausybinių organizacijų nuostatus pagal Lietuvos Respublikos nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo nuostatus, dalyvaujanti energetikos veiklose pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės nustatytą tvarką įgyvendinant Europos Sąjungos Sutarties subsidiarumo principą.“

36 straipsnis. 6 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 6 straipsnio 11 punktą, jį išdėstant tokia redakcija:

„11) organizuoja keitimąsi patirtimi atsinaujinančių energijos išteklių naudojimo srityje tarp valstybės ir savivaldybių institucijų, įstaigų, įmonių, organizacijų, privačių subjektų, **viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų** ir viešai skelbia gerosios praktikos pavyzdžius;“

37 straipsnis. 7 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 7 straipsnio 8 punktą, jį išdėstant tokia redakcija:

„8) kartu su Energetikos ministerija rengia ir viešai skelbia rekomendacijas projektuotojams, architektams ir kitiems specialistams **bei viešojo intereso nevyriausybiniams organizacijoms** dėl atsinaujinančių energijos išteklių technologijų, didelio energinio efektyvumo technologijų ir centralizuoto šilumos ir (ar) vėsumos energijos tiekimo sistemų integravimo, planuojant, projektuojant, statant ir atnaujinant (modernizuojant) visuomeninės, pramoninės ar gyvenamosios paskirties teritorijas;“

38 straipsnis. 12 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 12 straipsnio 5 punktą, jį išdėstant tokia redakcija:

„5) rengia ir įgyvendina, **pasitelkiant viešojo intereso nevyriausybines organizacijas**, visuomenės informavimo ir sąmoningumo ugdymo priemonės, teikia konsultacijas ir rengia mokymo programas apie atsinaujinančių energijos išteklių plėtojimo ir naudojimo praktines galimybes ir naudą;“

39 straipsnis. 26 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 26 straipsnį, jį papildant 1¹ dalimi:

„1¹. Šio įstatymo 1 dalyje nustatytų priemonių įgyvendinimui taikomas subsidarius vartotojų švietimas ir konsultavimas.“

40 straipsnis. 48 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 48 straipsnio 2 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„2. Aplinkos ministerija kartu su Energetikos ministerija rengia ir viešai skelbia rekomendacijas projektuotojams, architektams ir kitiems specialistams **bei viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų atstovams** dėl atsinaujinančių energijos išteklių technologijų, didelio energinio efektyvumo technologijų, centralizuoto šilumos ir vėsumos energijos tiekimo sistemų integravimo, planuojant, projektuojant, statant ir atnaujinant (modernizuojant) visuomeninės, pramoninės ar gyvenamosios paskirties teritorijas.“

41 straipsnis. 50 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 50 straipsnį, jį papildant 7 dalimi:

„7. Šio straipsnio 5 ir 6 dalių nuostatų įgyvendinimui pasitelkiamos viešojo intereso nevyriausybinės organizacijos.“

42 straipsnis. 51 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 51 straipsnį, jį papildant 4 dalimi:

„4. Šio straipsnio 3 dalies nuostatų įgyvendinimui pasitelkiamos viešojo intereso nevyriausybinės organizacijos.“

43 straipsnis. 57 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 57 straipsnį, jį papildant 10 dalimi:

„10. Šio straipsnio 4 ir 9 dalių nuostatų įgyvendinimui pasitelkiamos viešojo intereso nevyriausybinės organizacijos.“

44 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas įsigalioja 2022 m. spalio 1 d.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, Aplinkos ministerija, Energetikos ministerija, savivaldybės, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba iki 2022 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10 straipsnių įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Projektas 7

**LIETUVOS RESPUBLIKOS GERIAMOJO VANDENS TIEKIMO IR NUOTEKŲ
TVARKYMO ĮSTATYMO NR. X-764 3, 5, 17, 26, 34 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO
ĮSTATYMAS**

2022 m.

d. Nr.

Vilnius

13 straipsnis. 3 straipsnio pakeitimas

5. Pakeisti 3 straipsnį, jį papildant 40¹ dalimi:

„40¹. Subsidiarus švietimas – reguliuojamos veiklos dalis pagal vartotojo ar abonto pasirinkimą subsidiarumo pagrindais vykdoma geriamojo vandens tiekėjo, nuotekų tvarkytojo, paviršinių nuotekų tvarkytojo ir (ar) viešojo intereso nevyriausybinės organizacijos.“

6. Pakeisti 3 straipsnį, jį papildant 48¹ dalimi:

„48¹. Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų – juridinis asmuo atitinkantis nevyriausybinių organizacijų apibrėžtį pagal Lietuvos Respublikos Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo nuostatas ir turintis įgalinimus veikti pagal Lietuvos Respublikos vyriausybės nustatytą tvarką.“

14 straipsnis. 5 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 5 straipsnį, jį papildant 2¹ punktu:

„2¹) tvirtina Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų dalyvavimo reguliuojamoje veikloje tvarką;“

15 straipsnis. 17 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 17 straipsnio 1 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„1. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų (įskaitant paviršines nuotekas) tvarkymo paslaugų srityje taikomas sąnaudų susigrąžinimo principas reiškia, kad geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainos turi padengti būtinąsias sąnaudas, reikalingas geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo paslaugoms teikti, ilgalaikiam geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros eksploatavimui, renovacijai ir plėtrai užtikrinti, abonentams ir vartotojams priimtinoms sąlygoms naudotis geriamuoju vandeniu ir gauti tinkamos kokybės nuotekų tvarkymo paslaugas sudaryti, taip pat aplinkos taršai mažinti ir vandens ištekliams racionaliai naudoti bei subsidiarumo pagrindais šviesti abonentus ir vartotojus.“

16 straipsnis. 26 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 26 straipsnį, jį papildant 8 punktu:

„8) subsidiarumo pagrindais vykdyti abonentų ir vartotojų švietimą.“

17 straipsnis. 34 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 34 straipsnio 19 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„19. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainos, paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kainos, atsižvelgiant į patiriamas sąnaudas, gali būti diferencijuojamos pagal abonentų ir vartotojų kategorijas, **abonentų ir vartotojų subsidiaraus švietimo nuostatas**, pirkimo ir pardavimo vietą, tiekimo ir vartojimo ribą, vartojimo sezoniškumą, išleidžiamų teršalų kiekį, pobūdį ir koncentraciją. Diferencijavimo principai turi būti pagrįsti, objektyvūs, skaidrūs ir nediskriminuojantys.“

18 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas įsigalioja 2022 m. spalio 1 d.
2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, savivaldybės, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba iki 2022 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo 1, 2, 4 ir 5 straipsnių įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

Projektas 7-lv

LIETUVOS RESPUBLIKOS GERIAMOJO VANDENS TIEKIMO IR NUOTEKŲ TVARKYMO ĮSTATYMO NR. X-764 3, 5, 17, 26, 34 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMAS

2022 m.

d. Nr.

Vilnius

19 straipsnis. 3 straipsnio pakeitimas

7. Pakeisti 3 straipsnį, jį papildant 40¹ dalimi:

„40¹. Subsidiarus švietimas – reguliuojamos veiklos dalis pagal vartotojo ar abonto pasirinkimą subsidiarumo pagrindais vykdoma geriamojo vandens tiekėjo, nuotekų tvarkytojo, paviršinių nuotekų tvarkytojo ir (ar) viešojo intereso nevyriausybinės organizacijos.“

8. Pakeisti 3 straipsnį, jį papildant 48¹ dalimi:

„48¹. Viešojo intereso nevyriausybinė organizacija – juridinis asmuo atitinkantis nevyriausybinės organizacijos apibrėžtį pagal Lietuvos Respublikos Nevyriausybinių

organizacijų plėtros įstatymo nuostatas ir turintis įgalinimus veikti pagal Lietuvos Respublikos vyriausybės nustatytą tvarką.“

20 straipsnis. 5 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 5 straipsnį, jį papildant 2¹ punktu:

„2¹) tvirtina Viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų dalyvavimo reguliuojamoje veikloje tvarką;“

21 straipsnis. 17 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 17 straipsnio 1 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„1. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų (įskaitant paviršines nuotekas) tvarkymo paslaugų srityje taikomas sąnaudų susigrąžinimo principas reiškia, kad geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainos turi padengti būtinausias sąnaudas, reikalingas geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo paslaugoms teikti, ilgalaikiam geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros eksploatavimui, renovacijai ir plėtrai užtikrinti, abonentams ir vartotojams priimtinoms sąlygoms naudotis geriamuoju vandeniu ir gauti tinkamos kokybės nuotekų tvarkymo paslaugas sudaryti, taip pat aplinkos taršai mažinti ir vandens ištekliams racionaliai naudoti **bei subsidiarumo pagrindais šviesti abonentus ir vartotojus.**“

22 straipsnis. 26 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 26 straipsnį, jį papildant 8 punktu:

„8) subsidiarumo pagrindais vykdyti abonentų ir vartotojų švietimą.“

23 straipsnis. 34 straipsnio pakeitimas

Pakeisti 34 straipsnio 19 dalį, ją išdėstant tokia redakcija:

„19. Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainos, paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kainos, atsižvelgiant į patiriamas sąnaudas, gali būti diferencijuojamos pagal abonentų ir vartotojų kategorijas, **abonentų ir vartotojų subsidaraus švietimo nuostatas**, pirkimo ir pardavimo vietą, tiekimo ir vartojimo ribą, vartojimo sezoniskumą, išleidžiamų teršalų kiekį, pobūdį ir koncentraciją. Diferencijavimo principai turi būti pagrįsti, objektyvūs, skaidrūs ir nediskriminuojantys.“

24 straipsnis. Įstatymo įsigaliojimas ir įgyvendinimas

1. Šis įstatymas įsigalioja 2022 m. spalio 1 d.

2. Lietuvos Respublikos Vyriausybė, savivaldybės, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba iki 2022 m. birželio 30 d. priima šio įstatymo 1, 2, 4 ir 5 straipsnių įgyvendinamuosius teisės aktus.

Skelbiu šį Lietuvos Respublikos Seimo priimtą įstatymą.

Respublikos Prezidentas

6. TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ PAKETO VERTINIMO APRAŠAS

Pagal šios Ataskaitos rengimo Techninę specifikaciją⁸ Paslaugos teikėjas turi parengti rekomendacinį Ataskaitos taikymo stebėsenos (monitoringo) vertinimo aprašą, kuris turi apimti: vertinimo metodiką ir tvarką, vertinamus kriterijus, kiekvienam kriterijui įvertinti naudotinus metodus ir priemones, jų taikymo procedūras ir kitą aktualią informaciją. Taip pat Paslaugos teikėjas turi parengti struktūrizuotas taikymo, tobulinimo rekomendacijas su pagrindimu, koks rezultatas/pokytis jas pritaikius bus pasiektas.

6.1. Vertinimo metodika ir tvarka

Teisės aktų paketo taikymo stebėsenos vertinimo metodikos ir tvarkos tikslas yra apibrėžti priemones ir jų taikymo tvarką Tyrimo sukurtų rezultatų panaudojimui pagal Projekto „Pasiūlymų dėl LR NVO įsitraukimo į viešąją politiką gerinimo Lietuvos Respublikos centrinės valdžios sprendimų priėmėjams sukūrimas“ tikslus ir uždavinius Projekto vykdymo procese.

- ❖ Teisės aktų paketo, kaip stebėsenos objektas, apibrėžiami pagal Teisės aktų paketo rengimo Techninėje specifikacijoje suformuluotas sąvokas:
- Teisės aktų paketo ataskaita, visų pirma, bus skiriama Projekto vykdytojams kaip parankinis dokumentas, rengiant atitinkamų teisinių priemonių sukūrimo projektus.
- Teisės aktų paketo išnagrinėtų pavyzdžių pagrindu sukuriama prielaidos atitinkamų pasiūlymų Lietuvos Respublikos sąlygomis sukūrimui.
- Tam Teisės aktų pakete turi būti pateiktos konkrečios išvados dėl NVO įsitraukimo į viešąją politiką finansavimo priemonių.
- Rekomendacijos Projekto tikslų įgyvendinimui naudojant subsidiarumo principą.
- ❖ Tyrimo stebėsenos metodologija grindžiama tokiais principais:
- tikslingumu – renkami duomenys ir informacija, kurie yra reikalingi ir tinkami Projekto procesui;
- nešališkumu – stebėseną vykdoma be išankstinio nusistatymo, laikantis profesinio nepriklausomumo ir bendrųjų profesinės etikos nuostatų;
- patikimumu – stebėseną vykdoma laikantis Projekto vykdymą apibrėžiančių dokumentų, priimtų atitinkamų susitarimų, skelbiama tikrovę atitinkanti informacija.
- sistemingumu – stebėsenos procesas vyksta planingai, laikantis tęstinumo.
- ❖ Stebėsenos rūšis apibrėžiama kaip nuolatinė stebėseną pagal Projekto vykdymo tvarkaraštį. Stebėsenoje vadovaujama Stebėsenos vertinimo kriterijais, kurie taikomi pagal šio Aprašo skirsnyje „Kriterijų taikymo procedūra ir rekomendacijos“ nuostatas.

⁸ Žr. Priedas 1

- ❖ Aprašo vykdymą atlieka Projekto vadovas, atlikdamas Teisės aktų paketo vertinimą Pagal Projekto vykdymo tvarkaraštį ir užpildydamas Aprašo skirsnyje „Kriterijų taikymo procedūra ir rekomendacijos“ pateikiamą Teisės aktų paketo vertinimo stebėsenos Protokolą.
- ❖ Stebėsenos medžiaga kaupiama bylos segtuvuose Projekto vadovo nustatyta tvarka.
- ❖ Aprašo vykdymą kontroliuoja Projekto Užsakovo vadovas arba jo įgaliotas asmuo. Užsakovo vadovas nustato Teisės aktų paketo rezultatų įgyvendinimo stebėsenos aptarimus su Projekte dalyvaujančiais asmenimis.
- ❖ Aprašo pakeitimus ir/ar papildymus pagal Projekto dalyvių ir/ar suinteresuotų asmenų pasiūlymus tvirtina Užsakovo vadovas.

6.2. Vertinimo kriterijai

Vertinime naudojami du kriterijai: kiekybinis ir kokybinis.

Kiekybinio vertinimo kriterijus atspindi Teisės aktų paketo rezultatų panaudojimo Projekto vykdyme dažnį ir imtį. Dažnis atspindi Tyrimo rezultatų citavimų skaičių Projekto vykdyme. Imtis atspindi citavimo skaičiaus aprėptį pagal Projekto sudedamąsias dalis (atmetus Teisės aktų paketo dalį):

- a) Pasiūlymų projektų pagal Teisės aktų paketą Nr. 1 sukūrimė;
- b) Pasiūlymų projektų pagal Teisės aktų paketą Nr. 2 sukūrimė;
- c) Konferencijų darbe;
- d) Apvaliųjų stalų-diskusijų darbe.

Kokybinio vertinimo kriterijus atspindi Teisės aktų paketo rezultatų panaudojimo Projekto vykdyme pritaikomumą. Taikomi keturi kokybinio vertinimo lygiai:

- a) 1 – Reikia tobulinti;
- b) 2 – Patenkinamas;
- c) 3 – Geras;
- d) 4 – Labai geras, paskatinantis tolimesnes inovacijas.

6.3. Kriterijų taikymo procedūra ir rekomendacijos

Teisės aktų paketo vertinimo kriterijų taikymo procedūrą sudaro Protokolo (pridedamas žemiau) užpildymas pagal Projekto veiklų struktūrą ir Projekto planinį tvarkaraštį:

- Teisės aktų paketas Nr. 1;
- Teisės aktų paketas Nr. 2;
- Apvaliųjų stalų debatai;
- Konferencijų darbas;
- Metinė Tyrimo rezultatų panaudojimo apžvalga.

Rekomendacijos:

- Nustačius kokybinio vertinimo kriterijaus lygio „Reikia tobulinti“ atvejį nagrinėti atitinkamo Teisės aktų paketo rezultato koregavimą (ištaisymą, papildymą, pakeitimą).
- Nustačius kokybinio vertinimo kriterijaus lygio „Labai geras, paskatinantis tolimesnes inovacijas“ atvejį nagrinėti kaip Teisės aktų paketo rezultatų plėtros galimybes.

Teisės aktų paketo Nr. 2 vertinimo Protokolas Nr.

TVIRTINU:

A.V.

(Parašas, Vardas, Pavardė)

(Pareigos)

Lietuvos nacionalinė vartotojų federacija

20..... m. _____ mėn. ____ d.

Data:	Vieta:	Stebėtojas: _____		
		Parašas: _____		
Projekto veikla (pažymėti reikalingą)				
Teisės aktai 1	Teisės aktai 2	Apvalūs stalai	Konferencijos	Metinė apžvalga
Eil. Nr.	Tyrimo rezultatas Rodiklis	Kriterijus		
		Kiekybinis	Kokybinis	
1	NVO įsitraukimas į viešosios politikos ciklą			
2	NVO įsitraukimas į viešąsias paslaugas subsidiarumo pagrindais			
3	NVO įsitraukimas į viešąsias paslaugas konkurenciniais pagrindais			
4	NVO įsitraukimas į administracines paslaugas konkurenciniais pagrindais			
5	Kita:			
6	Stebėtojo išvada:			
7	Stebėtojo rekomendacijos:			

Susipažinimo žyma:

7. TEISĖS AKTŲ PROJEKTŲ PAKETO ĮGYVENDINIMO REKOMENDACIJOS

1. Siūlomo teisės aktų projektų paketo įgyvendinimui būtina atkreipti dėmesį į siūlomos inovacijos tinkamą sklaidą ir pagrindimą visuose suinteresuotuose sektoriuose: vyriausybėje ir jos institucijose, savivaldybėse, rinkas prižiūrinčiose ir reguliuojančiose institucijose, paslaugų tiekėjų asociacijose, verslo sektoriuje bei nevyriausybinių organizacijų sektoriuje.
2. Siūlomos inovacijos esmę sudaro du žingsniai: 1) reguliuojamų rinkų paslaugų konkurencinis atvėrimas su atitinkama kainodaros transformacija; 2) nevyriausybinių organizacijų, atitinkančių Nevyriausybinių organizacijų plėtros įstatymo nuostatas, įėjimo į reguliuojamų rinkų paslaugų teikimą ir tokių paslaugų teikimo priežiūra.
3. Išėitiniu tašku numatomas reguliuojamų energetikos ir geriamojo vandens tiekimo bei nuotekų šalinimo rinkų dalinis atvėrimas, nustatant vartotojų švietimo ir konsultavimo paslaugą kaip konkurencinę. Priemonės gyvybingumo užtikrinimui reguliuojamų paslaugų kainodaroje įvedama reguliuojamų kainų atskira dedamoji – vartotojų švietimo ir konsultavimo paslaugų apmokėjimui.
4. Sudaroma galimybė suinteresuotoms viešojo intereso nevyriausybiniams organizacijoms per subsidiarumo principo priemonę įsijungti į vartotojų švietimo ir konsultavimo paslaugų teikimą. Pažymėtina, kad nevyriausybinių organizacijų šių paslaugų teikime neįgauna jokio pranašumo licencijuoto paslaugų teikėjo atžvilgiu. Pagal Vyriausybės nustatytą tvarką, vartotojas turės teisę pasirinkti šios paslaugos teikėją, t.y. nevyriausybinių organizacijų turės konkuruoti tiek tarpusavyje, tiek ir su licencijuotais paslaugų tiekėjais.
5. Parengtą teisės aktų paketą Užsakovui siūloma aptarti apvaliųjų stalų formate su visomis suinteresuotomis šalimis. Rekomenduotina aptarimus organizuoti pagal klausimų grupes tokiu būdu:
 - 5.1. Inovacijos esmė (subsidiarumo principo pagrindimas; viešojo intereso nevyriausybinių organizacijų identifikacijos priemonės).
 - 5.2. Inovacijos galimos nomenklatūros apibrėžimas: vartotojų švietimas; vartotojų konsultavimas; vartotojų informavimas; kita.

- 5.3. Inovacijos taikymo ribos: Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymas; Energetikos įstatymas; Elektros energetikos įstatymas; Energijos vartojimo efektyvumo įstatymas; Gamtinių dujų įstatymas; Šilumos ūkio įstatymas; Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo įstatymas; kita.
6. Parengtą teisės aktų paketą, esant reikalui, galima skaidyti į sudedamąsias dalis (pvz. pradiniam etape teikti tik Atsinaujinančių išteklių energetikos įstatymo projektą).
7. Rekomenduojama parengtą teisės aktų paketą dėl subsidiarumo principo nustatymo teikti sprendimų priėmėjams kartu su rengiamu teisės aktų paketu dėl skaidrumo principo nustatymo.